اورتودوقسیا

آخلاقی و دینی رساله

مدیر مسئول : مله‌تیوس لوقاکیس   محل ادار. : فنار روم پطریقخانه‌سی

Ἔτος Β΄ — 31 Δεκεμβρίου 1927 — Τεῦχος 21ον

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΗΘΙΚΟΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ
Καθηγητὴς Ἱ. Θεολογ. Σχολῆς Χάλκης

ΕΠΙ ΤΩι ΝΕΩι ΕΤΕΙ

ΕΥΧΕΤΙΚΑΙ ΠΡΟΣΡΗΣΕΙΣ

Τὸ ἔτος λήγει καὶ μετ᾽ αὐτοῦ κατέρχεται εἰς τὴν ἄληκτον αἰωνιότητα ἓν μέρος τῆς προσκαίρου ζωῆς μας. Ὀλίγαι ἀκόμη ὧραι, καὶ τὸ 1927 ἐξαφανιζόμενον εἰς τὴν σκοτεινὴν ἄβυσσον τοῦ χρόνου, ὅπως καὶ τόσα ἄλλα προηγούμενα, θὰ μείνῃ μόνον ὡς ἀνάμνησις. Νέον ἔτος θ᾽ ἀνατείλῃ, διὰ νὰ ἐξαφανισθῇ καὶ τοῦτο εἰς τὴν αὐτὴν μυστηριώδη ἄβυσσον.

Ἡ σήμερον εἶναι ἡ κατ᾽ ἐξοχὴν ἡμέρα τῆς ἀναμνήσεως. Ἀλλ᾽ εἰς πόσους ἆρά γε θὰ εἶναι εὐχάριστος ἡ ἀνάμνησις τοῦ παρελθόντος; Εὐτυχεῖς, ὅσοι εἰς τὴν ἀναπόλησιν τῆς ἐνιαυσίου ζωῆς των θὰ αἰσθανθῶσι τὴν ἀνάπαυσιν εἰς τὰς ψυχάς, τὴν εἰρήνην εἰς τὰς καρδίας των. Ἀλλ᾽ εἰς πόσους ἄλλους δὲν

θὰ φέρῃ ἡ ἀνάμνησις αὕτη τὴν τύψιν τῆς ἀνικανοποιήτου συνειδήσεως, τὴν θλῖψιν τῆς διαψευσθείσης προσδοκίας, τὴν ἀπογοήτευσιν τοῦ ἀνεκπληρώτου πόθου, τὴν ἀποθάρρυνσιν τῆς ματαίας προσπαθείας, τὴν ἀνησυχίαν τοῦ ἀνεκτελέστου καθήκοντος!

Ἀλλὰ καὶ ὅσοι ηὐτύχησαν εἰς τὸ παρελθὸν καὶ ὅσοι ὑπῆρξαν δυστυχεῖς, ὅλοι, ὅλοι ἀνεξαιρέτως, συνενοῦνται κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην εἰς τὸ αὐτὸ εὐάρεστον συναίσθημα, ὡς πρὸς τὴν προσδοκίαν τοῦ μέλλοντος. Ἐλπίζουν εἰς εὐτυχεστέραν ἐπαύριον, εἰς μέλλον αἰσιώτερον. Ἡ τελευταία ἡμέρα τοῦ ἔτους εἶναι καὶ ἐλπίδος ἡμέρα.

Ὡραία εἰκὼν καὶ ἔκφρασις τῆς ἐλπίδος εἶναι καὶ ἡ τόσον κοινὴ συνήθεια τοῦ χαιρετισμοῦ καὶ τῶν εὐχετικῶν προσαγορεύσεων διὰ τὸ νέον ἔτος. Δὲν πρόκειται περὶ ματαίας τινὸς ἐθιμοτυπίας τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ἀλλὰ περὶ ἀπαιτήσεως αὐτῆς τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, ἡ ὁποία διαισθανομένη ὅτι ἡ ζωὴ μόνον διὰ τῆς ἐλπίδος ὑπάρχει, θέλει πάντοτε νὰ ἐλπίζῃ εἰς τὸ μέλλον. Ἐὰν τὸ παρελθὸν δὲν ὑπάρχῃ πλέον, ἐὰν τὸ παρὸν εἶναι σημεῖον ἀσύλληπτον, ἡ ζωὴ δὲν εἶναι ἄλλο τι εἰμὴ ἀδιάκοπος πορεία πρὸς τὸ μέλλον. Ἀλλὰ τότε, τὸ ἀληθέστερον καὶ μονιμώτερον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἀγαθόν, ὁ ἀσφαλέστερος ὁδηγὸς εἰς τὴν ἐπίπονον ταύτην πορείαν εἰς τὴν ὁποίαν τὰ δυσάρεστα συναντήματα πολλάκις εἶναι περισσότερα τῶν εὐχαρίστων, δὲν εἶναι ἡ εἰς τὸ μέλλον σταθερῶς προσατενίζουσα ἐλπίς;

Πόθος, ἐλπίς, εὐχή, εἶναι ἀνθρώπινα καὶ ἀναποσπάστως συνδεδεμένα πρὸς τὴν ζωήν, ὅπως ὁ γέλως καὶ τὸ δάκρυ. Ποῖος θὰ ἀμαυρώσῃ τὴν λάμψιν τοῦ μειδιάματος, ποῖος θὰ ξηράνῃ τὴν βαθεῖαν πηγὴν τῶν δακρύων; Καὶ ποῖος θὰ δυνηθῇ ποτε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀνθρωπότητα νὰ ποθῇ καὶ νὰ ἐλπίζῃ καὶ νὰ διατυπώνῃ τὴν ἐλπίδα της εἰς μίαν εὐχήν;

Πόσος πλοῦτος ἐνθαρρυντικῶν αἰσθημάτων διὰ τὸν πλησίον εἶναι δυνατὸν νὰ περικλεισθῇ εἰς ἕνα ἐγκάρδιον χαιρε-

τισμόν, εἰς μίαν θερμὴν εὐχήν, ἡ ὁποία ὑποβάλλουσα καὶ καλλιεργοῦσα τὴν αἰσιοδοξίαν, διαιωνίζει τὴν ἐλπίδα! Ὁσῳδήποτε καὶ ἂν ἡ ἀνθρωπίνη κατάχρησις εἰσεχώρησε καὶ ἐδῶ ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς ὑποκρίσεως, τῆς ἀστοχίας, τῆς ἀκαιρίας, παρὰ τοῦτο, ἡ τόσον σεβασμία καὶ ἀκατάλυτος συνήθεια τῶν ἀμοιβαίων διὰ τὸ νέον ἔτος εὐχῶν δὲν θὰ παύσῃ ποτὲ νὰ διατηρῇ τὴν ἀξίαν ἑνὸς γνησίου ἐκμαγείου τῆς αἰωνίας ἐλπίδος, τὸν τύπον μιᾶς πράξεως ἐξόχως ἀδελφικῆς, τὸν τόνον ἑνὸς παγκοσμίου διαγγέλματος ἀγάπης. Καὶ μὲ τὸν καθημερινὸν χαιρετισμὸν θ᾽ ἀποτελῇ πάντοτε μίαν τῶν ὑψηλοτέρων ἐκδηλώσεων τῆς κοινωνικότητος τοῦ ἀνθρώπου, μίαν τῶν εὐγενεστέρων ἐκφάνσεων τῆς ἀνθρωπίνης ἀλληλεγγύης.

Καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης, θὰ ἔλεγέ τις, εὐχὴ ἀνερχομένη ἐκ τοῦ βάθους τῆς καρδίας, εἶναι μία μορφὴ τῆς εἰς Θεὸν πίστεως, τῆς πίστεως ἐκείνης, ἡ ὁποία εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτὸς διοπτεύει τὴν ἀνατέλλουσαν ἡμέραν, ἐν μέσῳ τοῦ θανάτου προαναγγέλλει τὴν ζωήν, ἡ ὁποία ἐνῷ ὁρμᾶται ἀπὸ τὴν ὀδυνηρὰν πεῖραν τοῦ παρελθόντος καὶ τὴν ἀνεπάρκειαν τοῦ παρόντος προοιωνίζεται εὐτυχέστερον μέλλον. Ἐὰν ζῇ ἡ ἀνθρωπότης, ζῇ διότι πιστεύει εἰς τὸ μέλλον της.

Καὶ ἐνόσῳ ζῇ, μετὰ σεβασμοῦ θὰ φυλάττῃ τὸ παλαιόν, ὅσον καὶ αὐτή, ἔθιμον τῶν ἀμοιβαίων εὐχῶν, τὸ ὁποῖον τόσον τὴν συνδέει πρὸς τὸ νοσταλγικὸν μέλλον, ὡς πανηγυρικὴν κατακύρωσιν τοῦ ἀπαραγράπτου δικαιώματος τῆς πίστεως. Καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἀπογοητεύσεων τοῦ παρόντος, ἡ ἔναρξις νέου ἔτους θὰ δίδῃ πάντοτε εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὴν εὐκαιρίαν πρὸς ἀνανέωσιν τῆς ἐλπίδος της εἰς μέλλον αἰσιώτερον, διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς εὐχετικῶν προσρήσεων.

Ο Μ. ΑΡΧΙΔΙΑΚΟΝΟΣ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ

Ο ΓΑΜΟΣ ΤΩΝ ΚΛΗΡΙΚΩΝ
ΕΝ ΤΗι ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗι ΕΚΚΛΗΣΙΑι

II

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Πρὸς ἐκτίμησιν τοῦ ἀποτελέσματος τῆς μεγάλης μεταβολῆς, τῆς ἐπελθούσης εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἀγγλικανικοῦ κλήρου διὰ τῆς βιαίας μεταβάσεως ἀπὸ τοῦ ἀγάμου κλήρου εἰς κλῆρον, ἐν ᾧ κατελύθη πᾶς περιορισμός, τὸ πρῶτον ζήτημα, τὸ ὁποῖον ὀφείλομεν νὰ ἐξετάσωμεν εἶνε τὸ ζήτημα τῆς ἠθικότητος, τῆς σαρκικῆς. Διότι ὁ λόγος αὐτὸς προὐβάλλετο πάντοτε καὶ προβάλλεται ἔτι καὶ νῦν ὑπὲρ τῆς μεταβολῆς. Ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἐν τῷ ἱεροτελεστικῷ τοῦ γάμου συνῳδὰ τῷ Ἀπ. Παύλῳ τιμᾷ λίαν τὴν παρθενίαν, καθόσον ποιεῖται λόγον «περὶ χαρίσματος ἐγκρατείας», τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε δεδομένον εἰς ὅλους. Καὶ τὸ ἐκ τῶν 39 ἄρθρων, τὸ ἐπιτρέπον τὸν γάμον τῶν ἱερέων, τὸ ὁποῖον ἐμνημονεύσαμεν ἀνωτέρω, παρέχει εἰς αὐτοὺς ἄδειαν δι᾿ ἕνα μόνον λόγον, «ὅταν κρίνωσιν, ὅτι ὁ γάμος ἐξυπηρετεῖ κάλλιον τὴν θεοσέβειαν». Ποῖον λοιπὸν τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ γάμου ἐπὶ τῆς ἠθικῆς τοῦ Ἀγγλικανικοῦ κλήρου ;

Ἐπιτραπήτω μοι νὰ εἴπω εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ὅτι ἡ βαθμὶς τῆς ἠθικότητος μεταξὺ τοῦ κλήρου τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας εἶνε λίαν ὑψηλή, ἴσως ἡ ἀνωτάτη οἱασδήτινος Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ. Οὐδ' ἴχνος ὑπονοίας ἔπληξέ ποτε τοὺς ἐπισκόπους καὶ ἡ ἀναλογία τῶν σκανδάλων μεταξὺ τῶν ἱερέων εἶνε πολὺ μικρά. Ἀλλ᾿ ἐὰν ἐξετασθῶσι τὰ σκάνδαλα ταῦτα, δὲν φαίνεται, ὅτι ταῦτα εἶνε συχνότερα μεταξὺ τῶν ἀγάμων ἢ μεταξὺ τῶν ἐγγάμων. Πράγματι ἐσημειώθη ὅτι ὁ μεγαλείτερος ἀριθμὸς τῶν περιπτώσεων εὑρίσκεται μεταξὺ τῶν ἐγγάμων. Εἶνε ἀληθές, ὅτι ὁ ἔγγαμος κλῆρος ὑπερτερεῖ σημαντικῶς κατ᾿ ἀριθμὸν τὸν ἄγαμον, ἀλλ᾿ οὐχί, νομίζω, ἐπαρκῶς, ὥστε νὰ ἀντισταθμίσῃ τὸ λίαν περίεργον τοῦτο γεγονός. Ἐντεῦθεν καὶ ἀναγκαζόμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ἂν ὁ γάμος ἀποτελῇ παράγοντα ἐν τῷ προβλήματι, ὁ παράγων οὗτος εἶνε λίαν ἀσήμαντος καὶ ὑπάρχουσιν ἄλλα γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἄγουσιν εἰς τὸ αὐτὸ συμπέρασμα. Ἔχω κάμῃ μελέτας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου μὲ ἀποτελέσματα ἐκ πρώτης ὄψεως ἐκπληκτικά. Ἐὰν τοὺς ἀγγλικανοὺς ἱερεῖς θέσωμεν εἰς

τὴν ἀνωτάτην βαθμῖδα τῆς σαρκικῆς ἠθικότητος, βαθμῖδα, τῆς ὁποίας κατ᾿ ἐμὴν γνώμην δικαίως εἶνε ἄξιοι, εἶνε παράδοξον, ὅτι οἱ Ἄγγλοι Ρωμαιοκαθολικοὶ ἱερεῖς, ἀναγκαστικῶς ἄγαμοι, εἶνε προφανῶς ἐξ ἴσου ἠθικοί. Εἰς τὴν ἀμέσως ἑπομένην βαθμῖδα θὰ ἐπεθύμουν ἀδιστάκτως νὰ κατατάξω τοὺς Γάλλους Ρωμαιοκαθολικοὺς ἀγάμους ἱερεῖς. Κάπου ἐν τῷ μέσῳ αἱ ἐξιχνιάσεις μου τάσσουσι τὸν ὀρθόδοξον Ρωσικὸν κλῆρον. Ἔτι κατώτερον ἐν τῇ κλίμακι τάσσεται ὁ Ἰταλικὸς καὶ ὁ Ἰσπανικὸς Ρωμαιοκαθολικὸς κλῆρος καὶ εἰς τὴν κατωτάτην που βαθμῖδα πρέπει νὰ τεθῇ ὁ Ρωμαιοκαθολικὸς κλῆρος τῶν Νοτιοαμερικανικῶν Πολιτειῶν. Ταῦτα εἶνε ἀρκετά, ἵνα δείξωσιν, ὅτι ὁ γάμος δὲν δύναται νὰ εἶνε ὁ δεσπόζων παράγων ἐν τῇ ἠθικότητι καὶ ἂν ἔτι ἀσκῇ ἐπιρροήν τινα καθόλου. Ποῖοι εἶνε οἱ παράγοντες; Ἀπαντῶ : κλῖμα, φυλετικὴ ἰδιοσυγκρασία (ἡ συνάφεια μεταξὺ θρησκευτικῶν καὶ γενετησιακῶν διεγέρσεων εἶνε λίαν στενή), ἀνατροφὴ καὶ ἡ ἠθικὴ βαθμὶς τοῦ ἰδιαιτέρου κοινωνικοῦ περιβάλλοντος.

Μεταβαίνω εἰς τὴν συγκριτικὴν δρᾶσιν τοῦ ἐγγάμου καὶ τοῦ ἀγάμου κλήρου. Δέον νὰ ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι διαφόρως ἢ ὡς ἔχουσι τὰ πράγματα ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ [1]), ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ δὲν διαφέρουσιν ἀλλήλων αἱ σφαῖραι τῆς ἐνεργείας, αἱ κεκληρωμέναι εἰς ἑκάτερον αὐτῶν. Ὅλως τυχαίως συμβαίνει ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ἐκκλησίᾳ νὰ ἦνε ὁ κληρικὸς ἔγγαμος ἢ ἄγαμος, ἀπὸ τῶν Ἐπισκόπων τῶν διοικούντων ἐπαρχίας μέχρι τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου. Ἐκ πείρας γινώσκω, ὅτι οἱ ἄγαμοι εἶνε ἀνώτεροι· τοῦτο μὲν διότι συχνὰ ἔχουσιν ὑψηλότερα πνευματικὰ ἰδεώδη, καθόσον πολλοὶ ἠσπάσθησαν τὴν παρθενίαν, ἵνα μετ᾿ ἐλασσόνων ἐμποδίων ἀκολουθήσωσι τὴν κλῆσιν αὐτῶν, τοῦτο δὲ διότι εἶνε μᾶλλον εὐπρόσιτοι εἰς τὸ ποίμνιον αὐτῶν. Δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν, ὅτι κατὰ τοὺς δύο τελευταίους αἰῶνας ὁ κλῆρος τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἐστρατολογήθη τὸ πλεῖστον ἐκ τῶν ἀνωτέρων τάξεων. Ἡ παρουσία γυναικὸς ἐν τῇ οἰκίᾳ ἑνὸς ἱερέως δίδει τόνον εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀπόστασιν μεταξὺ τοῦ ποιμένος καὶ τῶν ταπεινῶν μελῶν τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ. Τοῦτο παρετηρήθη ἰδίᾳ εἰς τὰ εὐρέα βιομηχανικὰ κέντρα. Εἶνε ἀναντίρρητον, ὅτι ἡ ἀποτελεσματικωτάτη ἱερατικὴ ἐνέργεια γίνεται ἐκ κληρικῶν οἴκων, δηλ. ἐνοριακῶν κέντρων, ὅπου τρεῖς ἢ τέσσαρες ἄγαμοι ἱερεῖς συζῶσι, κοινωνικῶς ἅμα καὶ πνευματικῶς προσιτοὶ εἰς τὸ ποίμνιον αὐτῶν. «Ἡ μοναχικὴ ζωή, λέγει ὁ λόρδος Καγκελλάριος Βάκων, ὁ μέγας Ἄγγλος διατριβογράφος τῶν ἀρχῶν τοῦ ΙΖ´ αἰῶνος, ἁρμόζει

---

[1]) *Σημ.*—Ὁ συγγραφεὺς ἔχει προφανῶς ὑπ᾿ ὄψιν τὰ ἐν Ρωσίᾳ κρατοῦντα, ὅπου ὁ ἄγαμος κλῆρος περιορίζεται ἐν τοῖς Μοναστηρίοις.

εἰς τοὺς κληρικούς, διότι ἡ ἀγαθοεργία δυσκόλως θὰ καλύψῃ τὸ ἔδαφος, ὅταν ὀφείλῃ νὰ πληρώσῃ πρότερον ἕνα λάκκον». Γενικῶς εἶνε ἀντιληπτόν, ὅτι εἰς τὰ ἀγροτικὰ μέρη ἡ ἀγαμία σημαίνει ἀπομεμονωμένον καὶ δυσχερῆ βίον εἰς ἕνα ἐνοριακὸν ἱερέα (καίτοι ὁ γαλλικὸς Ρωμαιοκαθολικὸς κλῆρος δὲν φαίνεται, ὅτι αἰσθάνεται τοῦτο). Βεβαίως, ἂν ἔδει νὰ εἰσαχθῇ τοιοῦτο σύστημα, ἔπρεπεν ὁ ἐνοριακὸς κλῆρος ἐν μὲν τῇ ὑπαίθρῳ χώρᾳ νὰ εἶνε ἔγγαμος, ἐν δὲ ταῖς πόλεσιν ἄγαμος. Προσπάθειαι κατεβλήθησαν, ὅπως συγχωνευθῶσι μικραὶ ἐνορίαι ἐν τοῖς ὑπαιθρίοις διαμερίσμασι καὶ ἡ πνευματικὴ περὶ αὐτῶν φροντὶς ἐκτελῆται ὑπὸ ὁμάδων ἀγάμων ἱερέων, ὡς ἐν ταῖς πόλεσιν· ἀλλ' αἱ δυσχέρειαι μέχρι τοῦδε ἀπεδείχθησαν ἀνυπέρβλητοι καὶ ἀπαιτεῖται νομοθεσία πρὶν ἢ γένωνται πρακτικὰ πειράματα.

Πρέπει νὰ εἴπωμεν κἄτι καὶ περὶ τῶν καθηκόντων τοῦ ἐγγάμου κλήρου ὡς Πνευματικοῦ ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς Ἐξομολογήσεως. Οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ συνήθως ἐκφράζουσιν ἔκπληξιν, ὅτι οἱ λαϊκοὶ ἔχουσιν ἐμπιστοσύνην εἰς ἐγγάμους ἱερεῖς. Δὲν γινώσκω τὶ συμβαίνει ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ παρ' ἡμῖν, δὲν φαίνεται, ὅτι ὑφίσταται δυσκολία οὐδὲ δυσπιστία εἰς τὸν ἔγγαμον κλῆρον. Καταφεύγουσι πιθανὸν περισσότερον πρὸς τοὺς ἀγάμους· (διότι ὁ ἐξομολογούμενος παρ' ἡμῖν δύναται νὰ ἐκλέξῃ ὅντινα θέλει ἱερέα). Ἀλλὰ τοῦτο ὀφείλεται, νομίζω, ἐξ ὁλοκλήρου εἴτε διότι οὗτοι ἀνήκουσιν εἰς μοναχικόν τι τάγμα [2]), εἴτε εἰς ὑπολανθάνον τι αἴσθημα, ὅτι οἱ ἄγαμοι ὡς ζῶντες μᾶλλον ἀσκητικὸν βίον κέκτηνται ἀνωτέραν πνευματικὴν ἀξίαν ὡς σύμβουλοι καὶ ὁδηγοὶ συνειδήσεων. . . . Τὸ ὑπολανθάνον αὐτὸ αἴσθημα παρέχει ἀπόδειξιν περὶ τῆς σταθερᾶς παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας, τῆς στηριζομένης ἐπὶ τῆς σαφοῦς διδασκαλίας τοῦ ἀπ. Παύλου, ὅτι ἡ παρθενία εἶνε ὑψηλότερος βίος ἢ ὁ ἔγγαμος. Ἀλλ' ἡ ἄδεια μεταξὺ τοῦ ἀγγλικανικοῦ κλήρου κατὰ τοὺς τέσσαρας παρελθόντας αἰῶνας συνέτριψε κατὰ πολὺ τὴν παράδοσιν ἐκείνην. Παρθενία ἐν τῇ συνήθει διδασκαλίᾳ τῆς σήμερον, δὲν κατέχει πλέον τὴν τιμητικὴν κορυφήν. Τὸ ὅλον ζήτημα τοῦ γάμου ἐξετάζεται μᾶλλον ἀπὸ τῆς πρακτικῆς αὐτοῦ ἀπόψεως. Οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι αὐτὴ εἶνε ἡ τάσις τοῦ ἀγγλικοῦ πνεύματος, τὸ ὁποῖον εἶνε οὐσιωδῶς πρακτικὸν καὶ ἀπεχθάνεται τοιαύτας θεωρίας. Ἀλλ' εἶνε ἔργον τῆς Ἐκκλησίας νὰ ἀναχαιτίσῃ φυλετικὰς τάσεις διὰ τῆς κεντρικῆς ἐκείνης ἐξουσίας, ἥτις κεῖται ἐπέκεινα τῶν διαιρέσεων τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ ἥτις ἠσκεῖτο κατὰ

---

[2]) *Σημ.*— Τοιαῦτα, ὡς γνωστόν, εἰσήχθησαν καὶ ὑπάρχουσι σήμερον εἰς τὸν ἐκκλησιαστικὸν βίον τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας.

τὰς ἀρχὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἵνα συνάψῃ τὸ συναμφότερον, Ἰουδαίους καὶ Ἐθνικοὺς εἰς κοινὴν πίστιν καὶ εἰς κοινὴν πρᾶξιν.

Ἂν ἤδη στραφῶμεν πρὸς τοὺς Ἐπισκόπους, δυνάμεθα νὰ εἴπωμέν τινα καὶ περὶ τοῦ ἐγγάμου καὶ περὶ τοῦ ἀγάμου αὐτῶν. Δὲν δύναταί τις νὰ κατανικήσῃ τὸ αἴσθημα, ὅτι ἡ παρουσία γυναικῶν ἐν τῷ οἴκῳ τῆς κεντρικῆς ἐπαρχιακῆς διοικήσεως εἶνε ἄτοπος. Καὶ ἐν μιᾷ ἐπαρχίᾳ, μεθ' ἧς συνδέομαι, ἐνθυμοῦμαι ἕνα ἀληθῶς εὐσεβῆ καὶ ζηλωτὴν Ἐπίσκοπον, τοῦ ὁποίου ἡ ποιμαντορία σπουδαίως παρεβλάπτετο ἐκ τῆς παρουσίας μιᾶς ὅλως ἀκαταλλήλου συζύγου καὶ οἰκογενείας. Ἀφ' ἑτέρου ἐν Ἐκκλησίᾳ, ἐν τῇ ὁποίᾳ οἱ ἔγγαμοι ἀποτελοῦντες τὸν ὄγκον τοῦ κλήρου, ἰδίᾳ ὅταν ἔγγαμοι ἱερεῖς ἐργάζωνται ἐν ταῖς ἐνορίαις, ὡς ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ, ἱεραρχία στρατολογουμένη ἐξ ὁλοκλήρου ἐξ ἀγάμων ἢ ἐκ τοῦ μοναχικοῦ κλήρου εἶνε ἑπόμενον νὰ μὴ βλέπῃ συμπαθῶς τὰς εἰδικὰς ἀνάγκας καὶ δυσκολίας ἐκείνων, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν πλειοψηφίαν τοῦ κλήρου. Τὸ ἐπ' ἐμοὶ θὰ ἐπεθύμουν νὰ βλέπω ἱεραρχίαν, ἐν ᾗ θ' ἀντεπροσωπεύοντο ἱκανῶς χηρεύοντες ἢ ἔγγαμοι ζῶντες μακρὰν τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν.

Ἐρχόμεθα νῦν εἰς τὴν τελευταίαν ἡμῶν παρατήρησιν τ. ἔ. τὸ ἀποτέλεσμα, τὸ ὁποῖον ἔσχεν ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ κατάργησις τοῦ ἀρχικοῦ κανόνος, τοῦ ἀπαγορεύοντος εἰς τοὺς ἤδη ὄντας κληρικοὺς νὰ συνάψωσι γάμον· Ἡ κατάργησις αὕτη κατεβίβασε σπουδαίως τὸ ἀξίωμα τοῦ κλήρου, τοῦ τε ἐγγάμου καὶ τοῦ ἀγάμου, καὶ τόσον ἐπηρέασε τὴν διακονίαν τῶν ἱερέων πρὸς τὰς γυναῖκας τοῦ ποιμνίου αὐτῶν, ὥστε, ὅταν ἦνε ἄγαμοι, συχνὰ σχεδὸν ἀναγκάζονται νὰ νυμφευθῶσι πρὸς ἰδίαν ἄμυναν. (Παρακαλῶ νὰ μὴ παρεξηγηθῶ, διότι δὲν ὑπαινίσσομαι ἀνηθικότητα, ἀλλ' ἁπλῶς ἐρωτοτροπίαν). Ὅταν τις ἐπὶ μίαν στιγμὴν σκεφθῇ, ἐννοεῖ πόσον δύσκολος εἶνε ἡ θέσις ἑνὸς δυναμένου νὰ νυμφευθῇ ἱερέως δεχομένου πρὸς ἐξομολόγησιν μίαν αἰσθηματικὴν γυναῖκα. Καὶ ὅτι τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης κατεβιβάσθη καταφαίνεται ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἐν τοῖς μυθιστορήμασιν, ἐν τῷ γελοιογραφικῷ τύπῳ καὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου ὁ ἀγγλικανὸς ἱερεὺς χρησιμεύει συνήθως ὑποκείμενον εὐθύμου γελοιοποιήσεως. Ἀφ' ἑτέρου δὲν ἐνθυμοῦμαι καὶ μίαν μόνην περίπτωσιν, καθ' ἣν Ρωμαιοκαθολικὸς ἱερεὺς ἔτυχε τοιαύτης μεταχειρίσεως, διότι τὸ ἱερατικὸν αὐτοῦ ἀξίωμα ἀναγνωρίζεται ὑπὸ τοῦ δημοσίου, ὁσονδήποτε τοῦτο καὶ ἂν μὴ συμπαθῇ πρὸς τὴν πίστιν καὶ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν αὐτοῦ.

Ἀλλὰ πρέπει νὰ θέσω τέρμα εἰς τὴν διατριβὴν ταύτην. Θὰ εἶμαι εὐχαριστημένος, ἂν ἠδυνήθην ἀντλῶν ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς Ἀγγλ. Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐνεστώσης πράξεως αὐτῆς νὰ θέσω πρὸ τῶν ὀμμάτων ἐκείνων, οἵτινες ἰθύνουσι τὰς τύχας τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας,

παρατηρήσεις τινὰς ἀξίας τῆς προσοχῆς αὐτῶν ἢ γεγονότα τινά, ἅτινα δύνανται νὰ βοηθήσωσιν αὐτοὺς εἰς τὴν διευθέτησιν τῶν προβλημάτων, τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζουσι. Πείσμων συντηρητικότης ἐν ζητήμασι δευτερευούσης σημασίας, θὰ περιαγάγῃ τὴν ὀρθοδοξίαν εἰς τὴν ἀδυναμίαν νὰ ἐπιδράσῃ καὶ ὁδηγήσῃ τὰς παρούσας καὶ τὰς μελλούσας γενεὰς τῆς ἀνθρωπότητος. Πολλὰ πάλιν δύνανται νὰ παραχωρηθῶσι προσωρινῶς καὶ πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ χείρονος ὑπὸ τῆς οὕτω καλουμένης ὑπὸ τῶν ἀνατολικῶν θεολόγων «οἰκονομίας». Μέχρι ποίου σημείου δύναται νὰ ἐπεκταθῇ ἡ «οἰκονομία», τυγχάνω ὅλως ἀναρμόδιος νὰ εἴπω. Τοῦτο ἀπόκειται εἰς τοὺς μεμορφωμένους καὶ ἱκανοὺς αὐτῆς θεολόγους. Ἀφ᾽ ἑτέρου ἡ διαφύλαξις τῆς χριστιανικῆς παραδόσεως ἀποτελεῖ τήν τε καύχησιν καὶ τὸ προπύργιον αὐτῆς κατὰ τοῦ Παπισμοῦ. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν θὰ θελήσῃ νὰ ἐπαφήσῃ εἰς τὴν Ρώμην τὴν ὑπεράσπισιν τῆς κοινῆς παραδόσεως τοῦ χριστιανισμοῦ, διότι θὰ διέπραττεν αὐτοκτονίαν τοῦτο πράττουσα. Οὐδὲ θέλει αὕτη λησμονήσῃ τὴν πίστιν αὐτῆς, τὴν κατάδηλον ἐν τοῖς συγγράμμασι τῶν Ἀνατολικῶν ὡς καὶ τῶν Δυτικῶν Πατέρων, ὅτι ἡ παρθενία ἐνέχει ἀνωτέραν δόξαν καὶ ὅτι Χριστιανωσύνη σημαίνει αὐτοθυσίαν καὶ ὑποταγὴν τῶν παθῶν, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ παράδειγμα πρέπει νὰ δώσωσιν οἱ διάκονοι τοῦ Χριστοῦ, καὶ τέλος, ὅτι εἶνε κάλλιον νὰ ποθῇ τις τὰ ὑψηλὰ ἔστω καὶ ἐπὶ κινδύνῳ πτώσεως ἢ νὰ στέργῃ διαρκῶς μίαν χθαμαλὴν κατάστασιν. «Ἡ ἀγαμία, λέγει ὁ μέγας Χρυσορρόας, ἀγγέλλων ἐστίν, ὡς ἔφημεν, μίμημα. Ὅσῳ τοιγαροῦν ἄγγελος ἀνθρώπου ὑπέρτερος, τοσούτῳ παρθενία γάμου τιμιωτέρα. Τί δὲ λέγω ἄγγελος; Αὐτὸς ὁ Χριστός, τῆς παρθενίας τὸ κλέος». (Ἰωάν. Δαμ. Ὀρθοδ. Πίστ. Ἔκδ. ἀκριβὴς IV, 24). Δὲν δύναμαι νὰ τερματίσω τὴν παροῦσαν διατριβὴν διὰ καλλιτέρων λέξεων.

Μάρτιος 1922 ATHELSTAN RILEY

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

[Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου]

Ἡ ἐπιτέλεσις τοῦ θαύματος τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου (Στίχ. 34—44)

Στίχ. 34. Ὁ Ἰησοῦς ἔχων πάντως ἐν νῷ, ὅπως προβῇ ἤδη εἰς τὸ θαῦμα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζ. διαπυνθάνεται παρὰ τῶν δύο ἀδελφῶν πιθανώτατα περὶ τοῦ τόπου τῆς ταφῆς αὐτοῦ. Ἐρωτᾷ δ' Οὗτος ὅ,τι ὡς Θεὸς ἠδύνατο νὰ γινώσκῃ κατὰ μὲν τὸν ἱ. Χρυσ. «οὐ βουλόμενος Ἑαυτὸν ἐπιρρίπτειν, ἀλλὰ πάντα παρ' ἐκείνων μανθάνειν καὶ παρακαλούμενος ποιεῖν, ὥστε πάσης ὑποψίας ἀπαλλάξαι τὸ σημεῖον» (πρβλ. καὶ Θεοδ.), κατὰ δὲ τὸν Ζιγ. «ὡς ἄνθρωπος βούλεται γὰρ ἀμφοτέρας αὐτοῦ τὰς φύσεις διαγινώσκεσθαι».

Στίχ. 35. Τῶν ἀδελφῶν (ἢ κατ' ἄλλους τινῶν τῶν παριστaμένων, ἐν γνώσει ὄντων τοῦ μνημείου τοῦ Λαζ.) ἀναλαβουσῶν τὴν πρὸς τὸν τάφον τοῦ Λαζ. ὁδηγίαν τοῦ Ἰησοῦ, ἀκολουθῶν Οὗτος ἐκσπᾷ εἰς δάκρυα. Τὰ δάκρυα ταῦτα τοῦ Ἰησοῦ ἑρμηνεύονται συνήθως ὡς ἐκδήλωσις τῆς εἰλικρινοῦς λύπης καὶ συμπαθείας τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τὸν τεθνεῶτα φίλον καὶ τὰς βαθέως τεθλιμμένας ἀδελφὰς αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης τὰ πολύτιμα ταῦτα δάκρυα δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς καθιεροῦντα καὶ καθαγιάζοντα πᾶσαν εἰλικρινῆ πρὸς τοὺς πάσχοντας λύπην καὶ πᾶν ἄδολον τῆς χριστιανικῆς ψυχῆς πένθος. Ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ οἱ θεωροῦντες τὰ δάκρυα ταῦτα τοῦ Ἰησοῦ ὡς ἀνάλογον ἐξωτερικὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἀγανακτήσεως τῆς ψυχῆς Αὐτοῦ (στίχ. 33) ἐπὶ τῇ εἰς Αὐτὸν ἀπιστίᾳ ἢ ὀλιγοπιστίᾳ τῶν ἀδελφῶν καὶ τῶν παριστaμένων, μὴ πειθομένων Αὐτῷ, ὅτι εἶνε ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή. Οἱ τὰ δάκρυα τοῦ Ἰησοῦ οὕτως ἑρμηνεύοντες ἐπιχειροῦσι νὰ στηρίξωσι τὴν γνώμην αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῆς ὑπὸ τὸ πνεῦμα τῆς συνήθους ἑρμηνείας ἐκδοχῆς τῶν δακρύων τοῦ Ἰησοῦ ὑπὸ τῶν παριστaμένων (στίχ. 36 **ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν),** ὅπερ κατὰ τὴν γνώμην ταύτην ἀποδεικνύει ἀσύστατον τὴν συνήθη ἑρμηνείαν τῶν δακρύων τοῦ Ἰησοῦ ὡς φυσικῆς ἐκδηλώσεως συμπαθείας, διότι οἱ Ἰουδαῖοι ἀντελαμβάνοντο τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἡρμήνευον Αὐτὸν οὐχὶ ὀρθῶς συνήθως. Κατὰ τὸν ἱ. Χρυσ. τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν πιστούμενος δακρύει.

Στίχ. 36. Οἱ παρεστῶτες Ἰουδαῖοι βλέποντες τὸν Ἰησοῦν δακρύοντα ἐκλαμβάνουσι τὰ δάκρυα ταῦτα ὡς ἐκδήλωσιν τῆς πολλῆς Αὐτοῦ πρὸς τὸν Λάζ. ἀγάπης. Ἑρμηνευταί τινες περιορίζουσι τὴν τοιαύτην ἐκτίμησιν τῶν δακρύων τοῦ Ἰησοῦ εἰς τοὺς τῶν παρεστώτων εὐπαθεστέρους τὴν ψυχήν.

Στίχ. 37. Ὡς πρὸς τὸ πνεῦμα, ὑφ' ὃ ἐρρήθησαν οἱ ἐνταῦθα παρατιθέμενοι ὑπὸ τοῦ ἱ. Εὐαγγ. λόγοι ἐνίων τῶν παρισταμένων οἱ ἑρμηνευταὶ διΐστανται. Πολλοὶ αὐτῶν, ἐν οἷς κατὰ τὸ πλεῖστον οἱ ἀρχαιότεροι [1]), φρονοῦσιν, ὅτι οἱ τοὺς λόγους τούτους λέγοντες κατειρωνεύονται τοῦ Ἰησοῦ ἀπιστοῦντες καὶ εἰς τὸ θαῦμα τῆς θεραπείας τοῦ τυφλοῦ (κεφ. Θ΄). Ἄλλοι δ' ὅμως, οὐχ' ἧττον ἱκανοί, πιστεύουσιν ὅτι οὐδεμία ἐν τοῖς περὶ ὧν ὁ λόγος λεγομένοις τῶν παρεστώτων ὑπάρχει εἰρωνεία, ἀλλ' ὅτι τοὐναντίον οὗτοι πιστεύουσιν εἰς τὴν θαυματουργικὴν θεραπείαν τοῦ τυφλοῦ, καὶ δι' ὧν λέγουσι φαίνονται ἀποροῦντες καὶ μεμφόμενοί πως τοῦ Ἰησοῦ, ὅτι δυνάμενος δὲν προέλαβε τὸν θάνατον τοῦ Λαζ. Ἡ παρὰ τῷ ἱ. Εὐαγγ. διατύπωσις τῶν ἐν λόγῳ κρίσεων καὶ λόγων φαίνεται εὐοδοῦσα τὴν ἐκδοχήν, μὴ προσκρούουσαν πρὸς τὴν ἑρμηνείαν τῆς ἀγανακτήσεως καὶ τῶν δακρύων τοῦ Ἰησοῦ διὰ τὴν εἰς Αὐτὸν ἀπιστίαν (ὡς τὴν ἀνάστασιν καὶ τὴν ζωήν), διότι ἐκτὸς τοῦ μικροῦ ἀριθμοῦ τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἐνταῦθα **(τινὲς δὲ)**, καὶ ἡ τούτων πίστις εἰς τὴν θαυματουργικὴν δύναμιν τοῦ Ἰησοῦ δὲν ἐκτείνεται πέρα τῶν ὁρίων τῆς θεραπείας.

Στίχ. 38. Ὁ Ἰησοῦς, κατὰ τὴν παρατήρησιν τοῦ ἱ. Εὐαγγελιστοῦ, ζωηρῶς ἀναμιμνησκομένου τῶν λεπτομερειῶν τοῦ μεγάλου τούτου θαύματος, ἐμβριμᾶται ἐκ νέου, νέας ἀφορμῆς δοθείσης ἐκ τῆς ἐπ' Αὐτόν, ὡς τὴν ἀνάστασιν καὶ τὴν ζωήν, ἐκδηλωθείσης ἀπιστίας (στίχ. 37), καὶ οὕτως ἔχων ἀφικνεῖται εἰς τὸ μνημεῖον τοῦ Λαζ., ὅπερ, κατὰ τὴν τότε συνήθειαν τῶν εὐπορούντων Ἰουδαίων, ἦτο σπήλαιον ἀνωρυγμένον ἐν τῷ ἐδάφει, ἢ λελατομημένον εἰς βράχον (Ματθ. ΚΖ΄ 60), κείμενον ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει κάθετος κλίμαξ ἦγεν εἰς τὰ ἔνδον τοῦ σπηλαίου· ἐν τῇ δευτέρᾳ εἰσήρχετό τις εἰς αὐτὸ ὁριζοντίως. Κατ' ἀμφοτέρας δὲ τὰς περιπτώσεις ὀγκώδης λίθος ἐκάλυπτε τὴν εἴσοδον. Τὸ κατὰ παράδοσιν δεικνύμενον σήμερον ἐπὶ τόπου ὡς μνημεῖον τοῦ Λαζ. ἀνήκει εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν.

Στίχ. 39. Ἐλθὼν εἰς τὸ μνημεῖον ὁ Ἰησοῦς διατάσσει τὴν ἀπὸ τῆς

---

[1]) «Οὐδὲ ἐν ταῖς συμφοραῖς τῆς πονηρίας καθυφίεσαν» (Χρυσ. πρβλ. καὶ Θεοδ.). «Ἀδυναμίαν ὀνειδίζουσιν αὐτῷ, καὶ εἰρωνευόμενοι λέγουσιν ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ· ἀπὸ τοῦ μὴ ποιῆσαι τοῦτο κἀκεῖνο ψευδὲς οἰόμενοι» (Ζιγ.).

εἰσόδου αὐτοῦ ἄρσιν τοῦ κλείοντος αὐτὴν λίθου. Ἡ ἄρσις αὕτη κατὰ μὲν τὸν ἱ. Χρυσ. τὸν Θεοδ. καὶ τὸν Ζιγ.[1]) θὰ διεπίστου τὸ θαῦμα ἀσφαλέστερον, κατ' ἄλλην δέ τινα νεωτέρων γνώμην προαπῃτεῖτο (πρβλ. Μαρκ. Ε' 36) ὡς ἔνδειξις ἑτοίμου ὑπακοῆς καὶ πίστεως πρὸς τὸν Ἰησοῦν ἐκδηλουμένης διὰ τῆς προθυμίας πρὸς ἄρσιν τοῦ λίθου. Ἐπὶ τῇ διαταγῇ τοῦ Ἰησοῦ ὅπως ἀρθῇ ὁ λίθος, ὁ κλείων ἑρμητικῶς τὴν εἴσοδον τοῦ μνημείου, ἡ Μάρθα, ἡ διὰ τὸν ζωηρότερον χαρακτῆρα αὐτῆς διακρινομένη, ἀποτεινομένη πρὸς τὸν Ἰησοῦν καθίστησιν Αὐτῷ (ὡς ἀγνοοῦντι) δῆλον, ὅτι τετάρτην ἤδη ἡμέραν ἔχων ὁ Λάζ. ἐν τῷ μνημείῳ, καὶ ἐν διαλύσει ἄρα εὑρισκόμενος, ἀνέδιδεν, ὡς εἰκός, δυσωδίαν, ἥτις αἰρομένου τοῦ λίθου θὰ ἐξεχέετο, πλήττουσα, ὡς ἑπόμενον ἦτο, δυσαρέστως τὴν ὄσφρησιν καὶ τοῦ Ἰησοῦ Αὐτοῦ. Οὕτως ἡ Μάρθα φαίνεται προδήλως ἐπιθυμοῦσα, ὅπως ἀποτρέψῃ τὴν ἄρσιν τοῦ λίθου. Ὑποθέτουσι συνήθως, ὅτι ἡ Μάρθα ἀνέκαθεν δυσπίστως εἶχε πρὸς τὸν Ἰησοῦν, ὡς δυνάμενον καὶ νὰ ἀναστήσῃ νεκρόν, ἢ μᾶλλον, ὅτι ἐπίστευε μὲν εἰς Αὐτόν, ὡς δυνάμενον καὶ πλέον τῆς θεραπείας (στίχ. 22), ὡς δυνάμενον νὰ ἀναστήσῃ καὶ νεκρόν, ἀλλ' ὅτι ἐν τῷ μεταξὺ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν λόγων Αὐτοῦ (στίχ. 23—26), καὶ τῶν δακρύων (στίχ. 35) ἀπέβαλεν ἢ ἐγκατέλιπε τὴν τέως πίστιν, μᾶλλον δὲ τὴν ἐλπίδα αὐτῆς, καὶ ὅτι ἄρα ἐν τῇ διαταγῇ τοῦ Ἰησοῦ ὅπως ἀρθῇ ὁ λίθος τοῦ μνημείου, ἐνεῖδε ἁπλῶς καὶ μόνον ἐπιθυμίαν Αὐτοῦ, ὅπως παρακύψῃ ἢ εἰσέλθῃ εἰς τὸ μνημεῖον τοῦ φίλου Αὐτοῦ. Ὅτι ἡ πίστις καὶ ἡ ἐλπὶς τῆς Μάρθας, ὅτι θὰ ἀνίστατο ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς, ἐν τῷ μεταξὺ ἐκλονίσθη, μαρτυροῦσι καὶ τὰ ἐπιφερόμενα πρὸς αὐτὴν λόγια τοῦ Ἰησοῦ (στίχ. 40), ἀλλ' ἐν τῇ πρὸς Αὐτὸν παρατηρήσει ὡς πρὸς τὴν διὰ τῆς ἄρσεως τοῦ λίθου μέλλουσαν νὰ ἐκχυθῇ δυσοσμίαν δέον νὰ ἐνίδωμεν μᾶλλον ἐκδήλωσιν τοῦ λεπτοῦ γυναικείου τῆς Μάρθας αἰσθήματος, ὅπερ προσέκρουσεν εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Ἰησοῦ, ἢ καλῶς ἐσταθμημένην ἔκφρασιν τῶν πεποιθήσεων αὐτῆς. Ἐκ τῆς παρατηρήσεως τῆς Μάρθας, ὅτι ὁ Λάζ. τεταρταῖος ὢν ἐν τῷ μνημείῳ **ἤδη ὄζει,** ὅτι δηλ. ἤρξατο (πάντως) ὑποκύπτων εἰς διάλυσιν, ἐξάγεται, ὅτι παρὰ τὴν κρατοῦσαν τότε καὶ παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις συνήθειαν τῆς (διὰ διαφόρων ἀντισηπτικῶν καὶ ἀρωματωδῶν ὑλῶν καὶ διὰ στερεᾶς περιειλίξεως) ταριχεύσεως τῶν νεκρῶν, ὁ Λάζ. δὲν εἶχε ταριχευθῇ, ἀλλὰ μόνον σαβανωθῇ (στίχ. 44) ἐπὶ προσδοκίᾳ (κατά τινα γνώμην) τοῦ Ἰησοῦ ἀναστήσοντος αὐτόν, ἢ δι' ἄλλον τινὰ ἄγνωστον ἡμῖν λόγον.

Στίχ. 40. Ἀπαντῶν τῇ Μάρθᾳ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τόνου ἐλαφρᾶς ἐπιτι-

1) «Ἵνα οἱ τὸν λίθον ἄραντες καὶ πρῶτοι τῆς ὀσμῆς ὀσφρανθέντες αὐτοὶ μαρτυρήσωσι μάλιστα τῷ θαύματι» (Ζιγ.).

μήσεως ἀναμιμνήσκει εἰς αὐτὴν τὴν πρὸς τὸν ἀπεσταλμένον τῶν ἀδελφῶν δοθεῖσαν ἀπάντησιν (στίχ. 4), ὡς καὶ τὰ βραχὺ πρότερον πρὸς αὐτὴν ταύτην λεχθέντα λόγια Αὐτοῦ (στίχ. 23. 26), καθ' ἃ ἀπὸ τοῦ ἀτυχοῦς τούτου συμβεβηκότος θὰ ἀνέλαμπεν ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ· ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ ἄλλαις λέξ. ἀναστάσει τοῦ Λαζάρου θὰ ἐξεδηλοῦτο καὶ θὰ ἀνεδεικνύετο ἡ θεία μεγαλειότης. Ἀλλὰ πρὸς τὴν ὑπερφυᾶ ταύτην ἐνέργειαν τοῦ Ἰησοῦ ἀπῃτεῖτο ἐκ μέρους τῆς Μάρθας πίστις, ἣν πανταχοῦ ἐν παρομοίαις περιστάσεσιν ἀπῄτει παρὰ τῶν ἐνδιαφερομένων ὁ Ἰησοῦς.

Στίχ. 41. Ἡ πρὸς τὴν Μάρθαν ἐπιτιμητική πως ἀπάντησις τοῦ Ἰησοῦ, τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ ἡ ἐν αὐτῇ ἐπαγγελία **(ὄψει τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ)** ἀνεζωογόνησε πάντως τὴν πίστιν καὶ τὴν ἐλπίδα αὐτῆς, συνεπήγαγεν ἀμέσως τὴν ἄρσιν τοῦ λίθου ἐκ τοῦ μνημείου, τῶν ἀδελφῶν πρώτων πιθανώτατα προθυμηθησῶν εἰς τοῦτο. Ἐπὶ τούτῳ ὁ Ἰησοῦς στάσιν προσευχῆς λαβὼν καὶ πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀναβλέψας ἐξήνεγκεν εἰς ἐπήκοον βραχεῖαν πρὸς τὸν Οὐράνιον Αὐτοῦ Πατέρα εὐχαριστίαν. Ὅτι ἡ εὐχαριστήριος αὕτη προσευχὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐξηνέχθη ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Λαζάρου παντὶ δῆλον. Ἀλλὰ δὲν εἶνε ἐξ ἴσου φανερὸν ἂν αὕτη προϋποθέτει δέησιν, γενομένην ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ πρὸ τῆς εἰς ἐπήκοον γενομένης ταύτης εὐχαριστίας, ἢ λανθάνει ἐν αὐτῇ ἡ δέησις, ἢ παρελείφθη αὕτη ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ ὡς περιττὴ δι' Αὐτόν. Τῶν ἐξηγητῶν τινες ἐν τῷ **ἤκουσας (εὐχαριστῶ σοι, ὅτι ἤκουσάς μου)** ἐμβλέπουσι προηγηθεῖσαν δέησιν τοῦ Ἰησοῦ πρὸς ἀνάστασιν τοῦ Λαζάρου, γενομένην ὑπ' Αὐτοῦ, ὅτε ἤκουσε τὴν σοβαρὰν τοῦ φίλου Αὐτοῦ ἀσθένειαν (στίχ. 4), ἢ κατ' ἄλλους μετὰ τὰς δύο ἡμέρας τῆς ἀναμονῆς (στίχ. 11), ἢ μικρὸν πρὸ τῆς εὐχαριστίας, περὶ ἧς ἐνταῦθα ὁ λόγος. Ἄλλοι φρονοῦσιν, ὅτι ἡ ἐν λόγῳ εὐχαριστία ἐγκλείει ἐν ἑαυτῇ καὶ δέησιν. Καὶ τρίτοι, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εὐχαριστεῖ τρόπον τινὰ προκαταβολικῶς, εὐχαριστεῖ διὰ τὸ ὅσον οὔπω τῇ δυνάμει τοῦ Πατρὸς τελεσθησόμενον θαῦμα, ὅπερ ἀσφαλὲς καὶ βέβαιον πρόκειται ἤδη πρὸ τῶν νοερῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Ἰησοῦ, δι' ὃ ὁ ἀόρ. **ἤκουσας.** Πρὸς τῷ ἀορ. **ἤκουσας** ὑπὲρ τῆς πρώτης ἐκδοχῆς ἵσταται καὶ ὁ πρττ. **ᾔδειν** (στίχ. 42) προϋποθέτων χρονικήν τινα ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς ἐνταῦθα εὐχαριστίας.

Στίχ. 42. Ἐξενεγκὼν τὴν πρὸς τὸν Πατέρα εὐχαριστίαν ἐπὶ τῷ ὅτι ἐπήκουσεν Αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς ὑπὸ τύπον ἤδη διαλόγου πρὸς Αὐτὸν ἐκφράζει τὴν σκέψιν, ὅτι οὐδεμίαν ποτὲ ἀμφιβολίαν εἶχεν, ὅτι εἰσηκούοντο αἱ αἰτήσεις Αὐτοῦ, μετὰ τοῦτο δὲ ἐξαγγέλλει τὸν λόγον, δι' ὃν προέβη εἰς τὴν εἰς ἐπήκοον ταύτην εὐχαριστίαν **(διὰ τὸν ὄχλον . . . . ἵνα πιστεύσωσιν, ὅτι σύ με ἀπέστειλας).** Ἄλλαις λέξ. οἱ δυσμενῶς πρὸς Αὐτὸν διακείμενοι, μάρτυρες ὅσον οὔπω τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου,

ἰδίοις ὠσὶν ἀκούοντες τὴν πρὸς τὸν Θεὸν γινομένην ταύτην εὐχαριστήριον δέησιν τοῦ Ἰησοῦ, συνοδευομένην καὶ ὑπὸ τῆς πρὸ τοῦ Θεοῦ ἐπίσης γινομένης ὁμολογίας Αὐτοῦ, ὅτι πάντοτε εἰσακούει Αὐτοῦ, θὰ ἐπείθοντο περὶ τῆς ἀληθείας τῆς ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ ἀποστολῆς Αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς τῇ δυνάμει Αὐτοῦ, οὐχὶ δὲ πονηρᾶς τινος δυνάμεως, ἐπετελέσεως ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ πάντων τῶν θαυμασίων ἔργων Αὐτοῦ. Ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦ χρήζειν ἢ μὴ τὸν Ἰησοῦν προσευχῆς πρὸς τὸν Πατέρα, καὶ ὡς πρὸς τὸν πραγματικὸν ἄρα χαρακτῆρα τῆς ἐν λόγῳ ἐνταῦθα χαριστηρίου προσευχῆς, αἱ γνῶμαι τῶν ἑρμηνευτῶν διχάζονται συμφώνως ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει πρὸς τὴν περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἰδέαν ἑκάστου αὐτῶν. Οἱ ἐπὶ τὸ ἀνθρωπινότερον πρὸς Αὐτὸν βλέποντες ἐξηγοῦνται τὴν προσευχὴν ταύτην ὡς τελείως πραγματικὴν καὶ ἀναγκαίαν, τἀνάπαλιν δὲ οἱ πρὸς τὸν θεῖον Αὐτοῦ χαρακτῆρα τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἐφιστάντες, ἐν οἷς ὁ ἱ. Χρυσ. σημειούμενος. «Πρὶν ἔτι εἰπεῖν **εὐχαριστῶ σοι** λέγει δεικνύς, ὅτι οὐ δεῖται εὐχῆς», ὁ Θεοδ. γράφων. «Διὰ τοὺς παρεστῶτας δοκεῖ εὔχεσθαι», καὶ ὁ Ζιγ. «Οὐκ ηὔξατο μὲν ἐμφαίνων, ὅτι οὐ δεῖται εὔξεσθαι, εἶπε δὲ **ὅτι ἤκουσάς μου** ὑποδηλῶν τὸ ταὐτὸν τοῦ θελήματος. Εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἠθέλησας ὃ θέλω». Καὶ αὖθις ὁ ἱ. Χρυσ. «Πρὸς τὸ γενέσθαι μου τὸ θέλημα οὐ δέομαι εὐχῆς, ἀλλ' ὥστε πεῖσαι, ὅτι σοὶ καὶ ἐμοὶ μία βούλησις. Τί οὖν εὐχή; Διὰ τοὺς ἀσθενεῖς καὶ παχυτέρους». Τῷ ὄντι κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν λόγων τοῦ ἱ. Εὐαγγ. ἡ ἐν λόγῳ προσευχὴ τοῦ Ἰησοῦ ἀπέβλεπεν, ὅπως πείσῃ τοὺς παρισταμένους περὶ τῆς γνησιότητος τῆς θείας Αὐτοῦ ἀποστολῆς, ἀλλ' ἐκ τῆς λέξ. **εἶπον** συνάγεται, ὅτι τὸν ῥηθέντα σκοπὸν ἐπεδίωκεν ὁ Ἰησοῦς οὐχὶ διὰ τῆς προσευχῆς, αὐτῆς καθ' αὑτήν, ὅσῳ διὰ τῆς ἐπήκοον γινομένης τοιαύτης, πρὸς ὃν σκοπὸν ἔδει ὡς εἰκὸς νὰ προσαρμοσθῇ καὶ τύπος τῆς προσευχῆς ταύτης (**εὐχαριστῶ, ἤκουσας, ἀκούεις,** τὰ ταπεινὰ ταῦτα ῥήματα, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Ζιγ.). Ἄλλαις λέξ. ὁ Ἰησοῦς προσηυχήθη καὶ δὴ ὑπὸ τὸν προκείμενον τύπον τῆς ταπεινώσεως, χάριν τοῦ ὄχλου, ἄλλως δ' ὅμως ἐξ ἀφορμῆς τοῦ θανάτου τοῦ Λαζάρου, τῆς ἀναστάσεως καὶ τῶν ἀπ' αὐτῆς μελλόντων νὰ προκληθῶσι σοβαρῶν γεγονότων, παρὰ πᾶσαν τὴν διαρκῆ, ὡς ἐκ τῆς φύσεως καὶ τῆς ἀποστολῆς Αὐτοῦ μετὰ τοῦ Πατρὸς κοινωνίαν, ἐπεκοινώνησεν Αὐτῷ καὶ κατ' ἴδιόν τινα τρόπον. Οὕτω νομίζομεν, ὅτι αἴρεται καὶ ἡ προσκρούουσα ἰδέα τοῦ πλαστοῦ τῆς ἐν λόγῳ προσευχῆς τοῦ Ἰησοῦ, παρισταμένου ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις ἐπανειλημμένως προσευχομένου πρὸς τὸν Πατέρα. Ἀξιοσημείωτον, ὅτι ὁ ἱ. Χρυσ. σημειοῦται καὶ τόδε. «Τὸ **ἤκουσας** καὶ ἐπὶ φίλων λέγεται καὶ ἐπὶ ὁμοτίμων».

Στίχ. 43. Ἡ γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ παρακέλευσις τοῦ Λαζάρου, ὅπως

καταλίπη τὸ μνημεῖον καὶ ἐξέλθη, θεωρεῖται συνήθως ὡς καὶ ἡ, κατὰ τὴν πανσθενουργὸν τοῦ Ἰησοῦ δύναμιν, τὴν ἀναζωογόνησιν καὶ τὴν ἀνάστασιν κατεργασαμένη. Ὅτι δὲ ἀποτείνεται ὁ Ἰησοῦς πρὸς τὸν Λάζαρον ὡς πρὸς ζῶντα, καὶ δὲν λέγει ἀνάστηθι, ἀλλὰ **δεῦρο ἔξω**, ὑπὸ τοῦ ἱ. Χρυσ., τοῦ Θεοδ. καὶ τοῦ Ζιγ. ἑρμηνεύεται ὡς δηλοῦν, ὅτι διελέγετο Αὐτῷ ὡς ζῶντι· «παρὰ γὰρ τῷ Θεῷ καὶ οἱ νεκροὶ ζῶσι» (Ζιγ.). Ἐν πάσῃ περιπτώσει διὰ τῆς ἐπὶ τῷ κελεύσματι τοῦ Ἰησοῦ ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου πιστοῦται ὡς διὰ τρανωτάτου παραδείγματος ἡ ἐπὶ νεκρῶν καὶ ζώντων ἀπόλυτος κυριότης καὶ ἐξουσία τοῦ Ἰησοῦ (πρβλ. στίχ. 25· ὡς ἐπίσης Ε´ 24 καὶ ἑξ. Ι´ 18). Κατὰ τὴν γνώμην νεωτέρων τινῶν, διατυπωθεῖσαν ἤδη ὑπὸ τοῦ Ὠριγένους [1]) ἡ παρακέλευσις ἀφεώρα εἰς τὴν ἔξοδον μόνον τοῦ Λαζάρου ἐκ τοῦ μνημείου, ἀναστάντος ἤδη ἐν αὐτῷ δυνάμει τῆς προσευχῆς τοῦ Ἰησοῦ.

Στίχ. 44. Ἐπὶ τῷ κελεύσματι τοῦ Ἰησοῦ ὁ Λάζαρος ἐξέρχεται ἐκ τοῦ μνημείου ζῶν, φορῶν τὴν νεκρικὴν αὐτοῦ στολήν, «νεκροστολικοὺς δεσμούς» (Ζιγ.), παρακωλύοντας τὴν ἐλευθέραν κίνησιν αὐτοῦ, ἐφ᾿ ᾧ καὶ ἐντέλλεται ὁ Ἰησοῦς τὴν ἀπ᾿ αὐτῶν ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ. Οὕτως ἄνευ περαιτέρω, κατ᾿ οὐσίαν παρέλκοντος, λόγου ὡς πρὸς τὰ ἐκδηλωθέντα αἰσθήματα τῆς χαρᾶς καὶ εὐγνωμοσύνης τῶν ἀδελφῶν τίθησι πέρας ὁ ἱ. Εὐαγγελιστὴς εἰς τὴν διήγησιν τοῦ ἐξαισίου τούτου θαύματος. Ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἀπὸ τοῦ μνημείου ἐξόδου τοῦ Λαζάρου, καίπερ δεδεμένου τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας διὰ κειριῶν (=ταινιῶν), ὑποτίθεται ὅτι ἡ περίδεσις ἦτο χαλαρά, ὥστε ὁ Λάζαρος ἠδύνατο νὰ κινηθῇ πως, ἢ ὅτι ἕκαστον τῶν μελῶν αὐτοῦ ἦτο (κατὰ τὸν Αἰγυπτιακὸν τρόπον τῆς ταριχεύσεως) ἰδίᾳ ἐσπαργανωμένον. Ἀλλὰ πιθανώτερον φαίνεται, ὅτι ἐξῆλθεν ὁ Λάζαρος δι᾿ ὑπερφυοῦς τρόπου, ὡς σημειοῦνται οἱ ἀρχαῖοι ἐξηγηταὶ χαρακτηρίζοντες τὴν ἀπὸ τοῦ μνημείου ἔξοδον τοῦ Λαζάρου ὡς δεύτερον θαῦμα. «Ὢ μεγίστου καὶ διπλοῦ θαύματος! Οὐ μόνον σεσηπὼς ὢν ἀνέστη, ἀλλὰ καὶ δεδεμένος ὢν ἐξῆλθεν τοῦ μνημείου» (Ζιγ.). Τὸ ὑπερφυὲς τῆς ἀπὸ τοῦ μνημείου ἐξόδου τοῦ Λαζάρου ἐμβλέπουσί τινες καὶ ἐν τῷ ὅτι πρὸς τοῖς δεσμοῖς τῶν ποδῶν καὶ τῶν χειρῶν ἐδέδετο οὗτος (καὶ ἐκαλύπτετο) [2]) καὶ τὴν ὄψιν διὰ σουδαρίου (=μανδυλίου). **Λύσατε αὐτόν.** «Ἵνα καὶ ἁψάμενοι καὶ πλησίον γενόμενοι ἴδωσιν,

---

[1]) Ἀντὶ εὐχῆς εὐχαρίστησε κατανοήσας τὴν Λαζάρου ψυχὴν εἰσελθοῦσαν εἰς τὸ σῶμα, καὶ δεομένην τῆς ἀπὸ προστάξεως Ἰησοῦ γενησομένης αὐτῷ ἐντονίας, ὅπως ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ μνημείου.

[2]) Πρβλ. καὶ Ὠριγ. «Τὸ ἐπικείμενον τῇ ὄψει τοῦ Λαζάρου σουδάριον ἐκάλυπτεν αὐτοῦ τὰς ὁράσεις».

ὅτι ὄντως ἐκεῖνος ἐστί» (Χρυσ.), οὐχὶ δὲ φάσμα. «**Ἄφετε ὑπάγειν**». «Εἶδες τὸ ἀκόμπαστον; Οὐκ ἐπάγεται ἑαυτόν, οὐδὲ κελεύει μετ' αὐτοῦ περιϊέναι, ὥστε μὴ δόξαι τισὶν ἐπιδείκνυσθαι». (Χρυσ. πρβλ. καὶ Θεοδ. καὶ Ζιγ.).

Ἡ ἐκ τοῦ θαύματος τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου ἐντύπωσις. Ἡ ἐπίσημος ἀπόφασις τοῦ Μεγάλου συνεδρίου, ὅπως θανατωθῇ ὁ Ἰησοῦς. Ἐξιλαστικὴ δύναμις τοῦ θανάτου τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ Ἰησοῦς ἀπομακρύνεται αὖθις τῆς Ἱερουσαλήμ. (Στίχ. 45—54)

Στίχ. 45. Ἡ ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ χρῆσις τῆς φράσεως **οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαρίαν** (ἀντὶ: πρὸς τὴν Μάρθαν καὶ Μαρίαν, πρβλ. στίχ. 19) παρέχει ἀφορμὴν εἰς ἐξηγητάς τινας, ὅπως ὑποθέσωσιν, ὅτι μάρτυρες τοῦ θαύματος τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου ἐγένοντο οὐχὶ πάντες οἱ πρὸς παραμυθίαν τῶν δύο ἀδελφῶν εἰς Βηθανίαν ἐλθόντες, ἀλλὰ μόνοι οἱ παρὰ τῇ Μαρίᾳ ὄντες, καθ' ἣν στιγμὴν αὕτη μαθοῦσα τὴν ἄφιξιν τοῦ Ἰησοῦ ἐξῆλθε τῆς οἰκίας, οἱ καὶ συνοδεύσαντες αὐτὴν εἰς τὸ μνημεῖον. Ἀλλ' οὗτοι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἦσαν πάντες οἱ ἐλθόντες εἰς παραμυθίαν τῶν ἀδελφῶν. Ὅθεν δέον μᾶλλον νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι ἡ μνεία μόνης τῆς Μαρίας ἀφορμὴν ἔχει τὸ μᾶλλον γνώριμον αὐτῆς (πρβλ. στίχ. 2), ἢ ὅτι ὁ ἱ. Εὐαγγελιστὴς εὑρίσκεται ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ τελευταίου ὑπ' αὐτοῦ χαρακτηρισμοῦ τῶν πρὸς παραμυθίαν τῶν ἀδελφῶν ἐλθόντων ὡς παρὰ τῇ Μαρίᾳ ὄντων καὶ ταύτην συνοδευσάντων ἐπὶ τὸ μνημεῖον (στίχ. 31), ὅθεν καὶ περιορίζεται εἰς μόνον τὸ ὄνομα τῆς Μαρίας. Τὸ ἐξαίσιον τοῦ θαύματος καὶ ἡ ἁπτή, οὕτως εἰπεῖν, καὶ ἀναμφισβήτητος πραγματικότης αὐτοῦ, πείθει πολλούς, μάρτυρας αὐτοῦ γενομένους, περὶ τῆς θείας ἀποστολῆς τοῦ κατεργασαμένου αὐτὸ Ἰησοῦ, ὅθεν καὶ πιστεύουσιν εἰς Αὐτόν.

Στίχ. 46. Ἐκ τῶν πρὸς παραμυθίαν τῶν ἀδελφῶν τοῦ Λαζάρου ἐλθόντων τινές, κατά τινας μὲν ἀνήκοντες εἰς τοὺς πιστεύσαντας εἰς τὸν Ἰησοῦν (στίχ, 45), κατ' ἄλλους δ' ὅμως, ὅπερ καὶ πιθανώτερον, εἰς τοὺς μὴ πιστεύσαντας εἰς Αὐτόν, ἔχοντες ἴσως καὶ γνωρίμους τῶν Φαρισαίων τινάς, ἐπανελθόντες εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀνακοινοῦνται αὐτοῖς ὡς εὐπαθεστέροις εἰς τὰ περὶ τὸν Ἰησοῦν συμβαίνοντα, τὰ περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου. Οἱ τῶν ἐξηγητῶν τὴν πρώτην γνώμην ἀσπαζόμενοι φρονοῦσιν, ὅτι ἡ ἀνακοίνωσις ἀφεώρα εἰς διαπίστωσιν θαυμασίου γεγονότος, ὅπερ κατ' αὐτοὺς θὰ ἐπέδρα καὶ ἐπὶ τοὺς Φαρισαίους, δυσμενῶς πρὸς τὸν Ἰησοῦν διακειμένους καὶ ἀπιστοῦντας εἰς Αὐτόν. Οἱ δὲ τὴν δευτέραν, ὅτι

προὔκειτο περὶ κακοβούλου καταγγελίας. [1]) Οἱ καταγγέλλοντες οὗτοι κατά τινας τῶν ἐξηγητῶν δὲν ἦσαν ἐκ τῶν αὐτοπτῶν μαρτύρων τοῦ θαύματος, ἀλλ' ἐκ τῶν μὴ παρακολουθησάντων εἰς τὸ μνημεῖον, μαθόντων δ' εἶτα παρὰ τῶν ἄλλων τὰ γενόμενα. [2]) 'Αλλ' ὅτι ἡ πώρωσις πολλῶν 'Ιουδαίων, καὶ ἡ διὰ τὴν πρὸς τὸν 'Ιησοῦν δυσμένειαν τύφλωσις αὐτῶν ἦτο τοσαύτη, ὥστε νὰ μείνωσιν ἀπαθεῖς καὶ ἀνένδοτοι καὶ πρὸ τοῦ θαύματος τετραημέρου νεκροῦ, καὶ τοὐναντίον νὰ ἐξαφθῶσιν ἐπὶ μᾶλλον κατὰ τοῦ 'Ιησοῦ, δὲν χρῄζει ἐξηγήσεως.

Στίχ. 47. Οἱ Φαρισαῖοι λαβόντες γνῶσιν τῶν κατὰ τὸ θαῦμα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου καὶ τὴν ἀπ' αὐτοῦ προκληθεῖσαν ἐντύπωσιν, ταραχθέντες σπεύδουσιν, ὅπως διὰ τῶν ἐξ αὐτῶν μετεχόντων τοῦ Μ. Συνεδρίου προκαλέσωσιν ἐπίσημον συνεδρίαν τῶν μελῶν, ὅπως σκεφθῶσι σοβαρώτερον περὶ τοῦ 'Ιησοῦ. Οὕτω ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῶν ἀρχιερέων συγκροτεῖται συνεδρία, ἐν ᾗ τίθεται τὸ ζήτημα περὶ τῆς στάσεως, ἣν ἐν ἀναφορᾷ εἰς τὸν 'Ιησοῦν ἔδει νὰ τηρήσῃ τὸ Μ. Συνέδριον **(τί ποιοῦμεν;)**, ἡ ἀνωτέρα αὕτη καθαρῶς 'Ιουδαϊκὴ ἀρχὴ τοῦ λαοῦ, διότι (ὡς διὰ τοῦ τελευταίου μεγάλου θαύματος τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου διεπιστοῦτο) ἡ θαυματουργικὴ ἐνέργεια τοῦ 'Ιησοῦ μείζονας ὁσημέραι ἐλάμβανε διαστάσεις. Δῆλον ὅτι οἱ λέγοντες **πολλὰ σημεῖα ποιεῖ**, ὄντες δὲ πιθανώτατα ἐκ τῶν Φαρισαίων, δεχονται τὴν πραγματικότητα τῶν ἐν λόγῳ σημείων, εἰς ἃ πρὸς τῇ ἀναστάσει τοῦ Λαζάρου περιλαμβάνουσι νῦν καὶ τὰ πρὸ αὐτῆς θαύματα, ἀνακύψαντα δι' αὐτῆς ζωηρότερον καὶ ἰσχυρότερον. Ὅθεν καὶ ἡ διὰ τῆς μεστῆς καταφρονήσεως ἐκφράσεως περὶ τοῦ 'Ιησοῦ **(οὗτος ὁ ἄνθρωπος)** ἐκδηλουμένη ἀγανάκτησις αὐτῶν, περιαχθέντων εἰς τὴν ἀνάγκην, ὅπως αὐτοὶ οὗτοι ἀναγνωρίσωσι τὸν θαυματουργικὸν χαρακτῆρα τῶν ἔργων Αὐτοῦ.

Στίχ. 48. Οἱ συνεδριάζοντες ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαῖοι αἰσθάνονται καὶ ὁμολογοῦσι πρὸς ἀλλήλους, ὅτι, ἂν δὲν λάβωσι δραστικώτερα (πρβλ. Θ' 22) κατὰ τοῦ 'Ιησοῦ μέτρα, ἡ παρὰ τὴν θέλησιν καὶ πρὸς πολλὴν πικρίαν αὐτῶν ἀνομολογηθεῖσα καὶ ὑπ' αὐτῶν τούτων (στίχ. 47) ἰσχυρὰ θαυματουργικὴ ἐνέργεια τοῦ 'Ιησοῦ θὰ παρέσυρε τοὺς 'Ιουδαίους πάντας πρὸς Αὐτόν, ὡς πρὸς τὸν προσδοκώμενον Μεσσίαν. 'Επειδὴ δὲ ἡ

---

[1]) «Οὐχ ὡς θαυμάζοντες, ἀλλ' ὡς διαβάλλοντες» (Ζιγ. πρβλ. καὶ Θεοδ.). 'Υπὲρ τῆς γνώμης ταύτης ἀποκλίνει καὶ ὁ 'Ωριγ. παραθέτων ἀμφοτέρας, καὶ ἐν σχέσει πρὸς τὸ «Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον κλπ.» σημειούμενος «ἔχει τι ἡ λέξις ἀμφίβολον».

[2]) Πρβλ. καὶ 'Ωριγ. «'Εδύνατο γάρ, εἴπερ καὶ οὗτοι ἐθεάσαντο, γεγράφθαι, ὅτι τινὲς ἐξ αὐτῶν ἀπόστολοι πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ εἶπον αὐτοῖς, ἃ ἐθεάσαντο πεποιηκότα τὸν 'Ιησοῦν».

κρατοῦσα τότε παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις ἰδέα περὶ τοῦ χαρακτῆρος καὶ τοῦ ἀξιώματος τοῦ Μεσσίου ἦτο κοσμική, θὰ κατεξανίσταντο οὗτοι κατὰ τῶν Ρωμαίων, ὅπως ἀναγορεύσωσιν ὡς βασιλέα τὸν Ἰησοῦν (πρβλ. ΣΤ΄ 15). Ἡ σκέψις αὕτη παρίσταται σφόδρα θορυβήσασα τὰ μέλη τοῦ Μ. Συνεδρίου, διότι ἐν τῇ ἐπαναστάσει ταύτῃ, ἥτις θὰ κατεθλίβετο πάντως κατὰ τὴν ἰδέαν αὐτῶν ὑπὸ τῶν Ρωμαϊκῶν λεγεώνων, ἐνεῖδον μέγα δι᾽ ἑαυτοὺς κακόν, τὴν ἀποστέρησιν καὶ τῆς μικρᾶς καταλειφθείσης αὐτοῖς ὑπὸ τῶν Ρωμαίων πολιτικῆς ἐπὶ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ ἀρχῆς. Ἡ σκέψις αὕτη ἠδύνατο νὰ θορυβήσῃ τοὺς ἀρχιερεῖς ἰδίᾳ, ὡς τὴν κατ᾽ ἐξοχὴν ἄρχουσαν ταύτην τάξιν, περὶ οὐδενὸς ἄλλου μεριμνῶσαν, ἢ πῶς νὰ διακρατήσῃ τὴν δεσπόζουσαν αὐτῆς θέσιν μετὰ τῶν παρομαρτούντων ὑλικῶν πλεονεκτημάτων καὶ τιμῶν· ἀλλ᾽ οὐχ ἧττον καὶ τοὺς Φαρισαίους, παρὰ πάντα τὸν πατριωτικὸν αὐτῶν ζῆλον καὶ τὸ κατὰ τῶν Ρωμαίων μῖσος αὐτῶν, διὰ τὴν τυχὸν ἀποτυχίαν τοῦ κινήματος, ἀλλ᾽ ἰδίᾳ διότι ὁ ἀρχηγὸς αὐτοῦ ἦτο ὁ Ἰησοῦς, ὁ μάλιστα ἀμείλικτος πολέμιος τῆς ὀλεθρίας ἐπὶ τοῦ λαοῦ ἐπιδράσεως αὐτῶν. **Ἀροῦσιν ἡμῶν τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος.** Πάντες σχεδὸν οἱ ἐξηγηταὶ συμφωνοῦσιν ὡς πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς φράσεως, δηλούσης τὴν ἀποστέρησιν τῆς περιλειπομένης ἔτι τοῖς ἀρχιερεῦσι πολιτικῆς ἐξουσίας ἐπὶ τῶν Ἰουδαίων, διΐστανται δ᾽ ὅμως ὡς πρὸς τὴν σημασίαν, τῆς λ. **τόπος,** ἥτις ἑρμηνεύεται συνήθως ὡς δηλοῦσα τὸν ναόν, ἀφ᾽ οὗ ἀπέρρεον τὰ δικαιώματα τῶν ἀρχόντων τῶν Ἰουδαίων, ἢ ἧττον πιθανῶς τὴν Ἁγίαν Πόλιν, ὡς ἕδραν τοῦ Μ. Συνεδρίου καὶ τῆς Ἱεραρχίας ἐν γένει, ἢ τὴν Ἰουδαϊκὴν χώραν καθόλου. Κατ᾽ ἄλλην οὐχὶ ἀπίθανον ἐκδοχὴν ἡ λ. **τόπος** δηλοῖ αὐτὴν τὴν ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν Φαρισαίων, ἡ δὲ λ. **ἔθνος** τὴν σφαῖραν τῆς ἐξασκήσεως αὐτῆς, τοὺς Ἰουδαίους. Ἐν ὁμοίᾳ σημ. ἀπαντᾷ ἡ λ. παρ᾽ Ἰγνατίῳ τῷ Θεοφόρῳ ἐν τῇ πρὸς Πολύκαρπον ἐπιστολῇ αὐτοῦ (Κεφ. Α΄). «Ἐκδίκει σου τὸν τόπον (=τὴν θέσιν, τὸ ἀξίωμα, τὴν ἐξουσίαν) ἐν πάσῃ ἐπιμελείᾳ». Ὁ ἱ. Χρυσ. ὁ Θεοδ. καὶ ὁ Ζιγ. ἑρμηνεύοντες τὸ **ἀροῦσιν** ἐν τῇ σημ. τοῦ ἀπολοῦσι **(τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος,** τὴν Ἱερουσαλὴμ καὶ τοὺς Ἰουδαίους) τοὺς λόγους τούτους τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν Φαρισαίων θεωροῦσιν ὡς ψευδῆ πρόφασιν τοῦ κακῶς συγκαλυπτομένου μίσους αὐτῶν καὶ τῆς ἐπιβούλου κατὰ τοῦ Ἰησοῦ προθέσεως. «Ἵνα μὴ δόξωσιν ἀπὸ τοῦ ἑαυτῶν λέγειν τὴν πόλιν φασὶ κινδυνεύειν πᾶσαν, καὶ τὸ κοινὸν ἐπιβουλεύεσθαι, καὶ περὶ τῶν ἐσχάτων αὐτοῖς εἶναι τὸν φόβον» (Χρυσ.).

Ὅτι ἐν τῇ διατυπώσει τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἐμπιστευτικῶν πρὸς ἀλλήλους σκέψεων τῶν Ἀρχιερέων καὶ Φαρισαίων ἠχεῖ ὁ τόνος τῆς ἰδιοτελείας, τοῦ ἰδίου καὶ μόνου συμφέροντος αὐτῶν, δῆλον. Ἀλλ᾽ ὅτι παρὰ τὴν δικαίαν παρατήρησιν τοῦ ἱ. Χρυσ. («Μὴ γὰρ ἀποστασίαν ἐδίδασκεν [ὁ Ἰη-

σοῦς]; Οὐκ ἐπέτρεψε φόρον δοῦναι Καίσαρι, οὐχὶ βασιλέα Αὐτὸν ποιῆσαι ἠθελήσατε, καὶ ἔφυγεν;») ὁ φόβος τῆς ἐξ ἀφορμῆς τῆς αὐξανομένης δημοτικότητος τοῦ Ἰησοῦ ἐξεγέρσεως δὲν ἦτο τελείως ἀβάσιμος, μαρτυρεῖ ἡ ἐπὶ τῷ θαύματι τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν ἄρτων ἀποτυχοῦσα ἀπόπειρα τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ Ἰησοῦ βασιλέως.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΑΙ ΑΝΑΚΡΙΒΕΙΑΙ
ΤΩΝ
ΕΝ ΤΗι ΦΛΩΡΕΝΤΙΑΝΗι ΣΥΝΟΔΩι ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου καὶ τέλος)

Ὁ Μιτυλήνης Δωρόθεος διηγούμενος τὰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἀναγράφει πρῶτον ὅτι τὴν ἔκθεσιν τῶν ἀνατολικῶν περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐδέξατο ὁ Πάπας τῇ Δευτέρᾳ (8 Ἰουνίου), δεύτερον ὅτι τῇ τρίτῃ (9 Ἰουνίου) αὐτὸς ὁ Δωρόθεος μετ' ἄλλων ἐπισκόπων ἐνεφανίσθη ἐνώπιον τοῦ Πάπα, καὶ τρίτον, τῇ τετάρτῃ (10η Ἰουνίου) πάλιν ἐγένετο δεκτὸς παρὰ τῷ Πάπᾳ καὶ ἤκουσε παρ' αὐτοῦ καὶ τὰς ἄλλας ἀπαιτήσεις, ἃς καὶ ἀνεκοίνωσε πρός τε τὸν Αὐτοκράτορα καὶ τὸν Πατριάρχην «ἅπαντα εἴπομεν αὐτῷ ὁμοίως καὶ τῷ Πατριάρχῃ» καὶ μετὰ ταῦτα ἐξακολουθεῖ: «ἑσπέρας οὖν ἄφνω μήνυμα ἦλθεν ἡμῖν τῇ αὐτῇ τετάρτῃ (10η Ἰουνίου) ὅτι ὁ Πατριάρχης ἀπέθανεν». Καὶ Σίλβεστρος ὁ Συρόπουλος ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ λέγει: «...... ἐτεθνήκει αἰφνιδίως ἐν τῷ δειπνεῖν δέκατον ἄγοντος τοῦ Ἰουνίου τῆς β' νεμήσεως» (Συροπ. τμῆμ. Θ', κεφ. 16). Κατὰ τὰς ἀφηγήσεις λοιπὸν ἀμφοτέρων, ὁ Πατριάρχης δὲν ἀπέθανεν τῇ 9 Ἰουνίου ὡς καὶ ὁ ἱστορικὸς κ. Grumel ἱστορεῖ, ἀλλ' ἀκριβῶς τὸ ἑσπέρας μετὰ τὸ δεῖπνον, ἢ ἀκριβέστερον ἐν τῷ δειπνεῖν τῆς 10 Ἰουνίου. Ἡ ἀποκάλυψις δέ, ἢ κάλλιον, ὁ ἀληθὴς καθορισμὸς τοῦ ἀκριβοῦς χρόνου τοῦ θανάτου τοῦ Πατριάρχου ἐνέχει πολὺ μεγάλην σημασίαν διὰ τὰ ἐπακολουθήσαντα συμβάματα, διότι φανεροῖ, ὅτι καὶ τὰ κατάλοιπα χειρόγραφα, περὶ τὰ ὁποῖα δῆθεν ἠσχολεῖτο γράφων ὁ Πατριάρχης, καὶ τὰ ἐγκλείοντα κατὰ τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ κ. Grumel, τὴν

ἐσχάτην αὐτοῦ γνώμην, εἶναι καὶ ταῦτα ὡς ἡ ἡμερομηνία 9 Ἰουνίου, παρέγγραπτά τε καὶ ὑποβολιμαῖα.

Καὶ τὸ χειρόγραφον τοῦ Πατριάρχου Ἰωσήφ, ὅπερ εὗρον ἐν τῷ δωματίῳ αὐτοῦ οἱ θεράποντες καὶ ἀνέγνωσαν καὶ οἱ σπεύσαντες πρὸς αὐτὸν ἅμα τῷ ἀκούσματι τοῦ ἐξαφνικοῦ θανάτου, ἦτο δῆθεν ἡ ὁμολογία τῆς πίστεως, τὸ οὕτω λεγόμενον Extrema Sententia, δηλαδὴ ἡ τελευταία γνώμη ἢ ὡς ἐκάλεσε αὐτὴν ὁ λογ. κ. Grumel «son testament spirituel» (πνευματικὴ διαθήκη) ἡ ἀκόλουθος :

«Ἰωσὴφ ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης »καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Ἐπειδὴ πρὸς τὸ τέλος ἔφθασα τῆς ἐμῆς »ζωῆς, βουλόμενος τελειῶσαι τὸ κοινὸν ὄφλημα ἤδη χάριτι Θεοῦ γράφω »καὶ ὑπογράφω τὴν ἐμὴν δόξαν φανερῶν τῇ ἐμῇ υἱότητι. Πάντα οὖν »ἅτινα νοεῖ καὶ ἅτινα δογματίζει ἡ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία »τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης καὶ αὐτὸς »ἐγὼ νοῶ καὶ ἐπὶ τούτοις ἐμὲ συμπειθόμενον ἀφιερόνω. Ἔτι τὸν μακα»καριώτατον πατέρα πατέρων καὶ μέγιστον ἀρχιερέα καὶ τοποτηρητὴν »τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸν Πάπαν τῆς πρεσβυτέρας Ρώ»μης ὁμολογῶ εἰς πάντων ἀσφαλότητα. Ἔτι ψυχῶν τὸ καθαρτήριον. Εἰς »γὰρ τὴν περὶ τούτου ἀσφάλειαν ὑπεγράφη κατὰ τὴν 9ην Ἰουνίου 1439 »Ἰνδικτιῶνος 3».

Ὁμολογοῦμεν ὅτι οὕτως ἀναγράφεται αὐτολεξεὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Δωροθέου, ὁμοίως ἀπαραλλάκτου ἀντίγραφον ἐγκλείεται καὶ ἐν τοῖς λατινικοῖς πρακτικοῖς.

Ἡ γραφὴ ὅμως 9 Ἰουνίου ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ Δωροθέου εἶναι ἀναμφιλέκτως παρείσακτος, εἶναι παρενθετικὴ προσθήκη παρέγγραπτος κατὰ τὴν κρίσιν τῶν κριτικῶν ὡς τοῦ διασήμου Frommann χαρακτηρίσαντος αὐτὴν ὡς ἔργον χειρὸς πλαστογράφου «ist ein Werk von einem Fälscher,» c'est un œuvre d'un faussaire» καὶ ἥτις ὑπεισῆρψεν ἐν τῷ κειμένῳ τοῦ Δωροθέου, ἵνα εὑρεθῇ σύμφωνος πρὸς τὴν πλαστὴν πνευματικὴν διαθήκην τοῦ Πατριάρχου τὴν φέρουσαν ἡμερομηνίαν 9 Ἰουνίου. Διότι ὄντως παράδοξόν τι ἀλλὰ καὶ πρὸς διηγήσεις αὐτοῦ ἀντιφατικόν, ἱστορεῖ ὁ Δωρόθεος, προσέτι δὲ καὶ ἀντιπῖπτον πρὸς τὴν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ὁρισθεῖσαν ἡμερομηνίαν τοῦ θανάτου τοῦ Πατριάρχου, διότι οὗτος ἐπὶ λέξει ἀφηγεῖται, ὅτι «τὸ ἑσπέρας οὖν ἄφνω μήνυμα ἦλθεν ἡμῖν **τῇ αὐτῇ τετάρτῃ,** ὅτι ὁ Πατριάρχης ἀπέθανε». Ἰδοὺ δὲ πῶς τοῦτο ἀποδεικνύεται. Ὁ Δωρόθεος ἐν τῇ ἱστορίᾳ αὐτοῦ δὲν δίδει τὰς ἡμερομηνίας τῶν μηνῶν, ἀλλὰ σημειοῖ ἁπλῶς τὰς ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος : οὕτω π. χ. ἀφηγεῖται, ὅτι κατὰ τὴν Feria quarta, οἱ ἕλληνες ἀντιπρόσωποι ἐκ νέου μετέβησαν παρὰ τῷ Πάπᾳ καὶ ἔπειτα ἐξιστορῶν τὰ μετὰ τοῦ Πάπα ἀνταλλαγέντα ἐπιπρο-

σθέτει, ὅτι τὸ ἑσπέρας αὐτῆς τῆς Feria quarta, ἤτοι τῆς τετάρτης ἄφνω ἔμαθον ὅτι ὁ Πατριάρχης ἀπέθανεν. Λοιπὸν κατὰ τὸ 1439 ἡ ἐν λόγῳ Τετάρτη αὕτη ἢ ἡ Feria quarta, μετὰ τὴν δευτέραν Κυριακὴν τῆς Πεντηκοστῆς ἀκριβῶς συνέπιπτε πρὸς τὰς 10 Ἰουνίου. (Hcfele. Hist. des concil. τόμ. VII 2 σελ. 1009). Τὴν δεκάτην Ἰουνίου θέτει καὶ ὁ Συρόπουλος, τὴν 10ην Ἰουνίου ὁρίζουσιν καὶ αἱ ρωσικαὶ πηγαί, ὡς ὁ λόγιος κ. S. Souschkoff διακηρύττει, ὅτι ὁ Πατριάρχης Ἰωσὴφ ἀπέθανεν τὴν 10ην Ἰουνίου. (L'Uniou Chret. № 18 ann. 1862 p. 148). Ἄλλως τε περιτράνως καὶ ἀκαταμαχήτως ἐξ αὐτῶν τῶν ἀφηγήσεων τοῦ κ. Grumel ἀποδεικνύεται τοῦτο. Ὁ φιλίστωρ γαλλάτης ἐκτίθησιν ἐν τῇ Union des Eglisses (p. 171) ὅτι τὴν τετάρτην 3ην Ἰουνίου ἐψήφισαν ἐν τῇ κατοικίᾳ τοῦ Πατριάρχου συγκεντρωθέντες οἱ ἀνατολικοί. «le mercredi 3 Juin on prit les votes dans la demeure du Patriarche». Εἶναι ἑπομένως περιττὴ ἡ περαιτέρω ἀναζήτησις καὶ ἐξεύρεσις καὶ ἄλλων ἐπιχειρημάτων πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ θέματος ἡμῶν, ἀφοῦ ἡ ὑπὸ τοῦ Grumel, κατὰ τὰς πηγὰς αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ Δωροθέου, τεθεῖσα αὕτη ἡμερομηνία, 3 Ἰουνίου, συμπίπτει πρὸς τετάρτην καὶ ἑπομένως ἡ τετάρτη τῆς ἑπομένης ἑβδομάδος ἀκριβῶς συμπίπτει πρὸς τὴν 10ην Ἰουνίου. Λοιπὸν οὐδὲ σκιὰ ἀμφιβολίας ἐναπομένει, ὅτι ὁ Πατριάρχης ἀπέθανε τῇ 10ῃ Ἰουνίου. Τὴν δὲ ἑπομένην ἐκηδεύθη μετὰ τιμῶν τῶν προσηκουσῶν ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἁγίας Μαρίας τῆς νέας, Santa Maria Novella, τῷ κειμένῳ ἐν τῇ μονῇ τῶν Δομενικανῶν, ὅπου καὶ ὁ Παπας κατῴκει, κατὰ τὸ τυπικὸν τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν ἡμετέρων, παρόντων τῶν καρδιναλίων ἁπάντων καὶ τῶν λοιπῶν λατίνων ἐπισκόπων, ταφεὶς ἐν τῷ ἱερῷ βήματι τοῦ ναοῦ, ἐν ᾧπερ μέχρι σήμερον σώζεται ὁ τάφος αὐτοῦ, ἡ εἰκὼν καὶ τὸ ἐν λατινικοῖς στίχοις λαμπρὸν ἐπιτύμβιον, ἐπαινετικὸν τοῦ ζήλου, ὃν ὁ ἀοίδιμος ἐπεδείξατο ὑπὲρ τῆς τῶν Ἐκκλησιῶν ἑνώσεως.

Ἀλλὰ σημειωτέον καὶ τοῦτο ἀκόμη ὅτι καὶ ἀποδεικνυομένου τοῦ Extrema Sententia τοῦ Πατριάρχου Ἰωσὴφ ὡς πραγματικοῦ, οὐδόλως ὠφελοῦνται οἱ παρεισαγαγόντες τοῦτο, καὶ ὑποστηρίζοντες τὴν γνησιότητα, καὶ ἐπιδεικνύοντες αὐτὸ ὡς πολλὴν κεκτημένον τὴν σπουδαιότητα, διότι τοῦτο οὐδὲν ἀπολύτως κέκτηται κῦρος ἐπὶ τῆς ὅλης ὑποθέσεως τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ ἑνώσεως. Διότι ἐγκύπτοντες εἰς αὐτὸ τὸ χειρόγραφον καὶ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ ἀναλύοντες, ἐξάγομεν τὰ ἀκόλουθα συμπεράσματα: Ἐν πρώτοις εἶναι ἀπολύτως ἀνακριβές, ὅτι τὸ Extrema Sententia ἐγκλείει τὴν ἄνευ ὅρων ἀναγνώρισιν ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου ὅλων τῶν λεγομένων παπικῶν ἀξιώσεων. Διότι ὁμολογουμένως ὁ Πατριάρχης διατυπούμενος ἐν αὐτῷ τὴν συμφωνίαν μετὰ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας οὐδὲν ἄλλο πράττει εἰμὴ ἐπαναλαμβάνει ἁπλῶς, ἀλλ' ὑπὸ μορφὴν ἐπιτομῆς, τὴν

ἤδη ληφθεῖσαν ἀπόφασιν τῇ 7ῃ Ἰουνίου, καὶ τὴν ἐγχειριθεῖσαν ἐγγράφως τῷ Πάπᾳ Εὐγενίῳ τῇ 8ῃ Ἰουνίου ἡμέρᾳ δευτέρᾳ. Ἐὰν δὲ ὁ Πατριάρχης πραγματικῶς τὴν ἕνωσιν ἐπεδίωκε, δὲν ἠδύνατο ἵνα ἐνεργήσῃ ἀντιθέτως. Γνωρίζομεν δὲ ἐκ τῆς ἱστορίας αὐτοῦ τοῦ Δωροθέου, ὅτι τῇ 3 Ἰουνίου, ἡμέρᾳ τετάρτῃ, καθὼς τοῦτο ἀναγράφεται καὶ ἐν τῇ πραγματείᾳ τοῦ κ. Grumel (σελ. 171) οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Λατῖνοι συνεδρίασαν ἐν τῇ κατοικίᾳ τοῦ Πατριάρχου καὶ ἐν τῇ συνεδρίᾳ ταύτῃ πρῶτος ὁ Πατριάρχης γνώμην ἀπεφήνατο εἰπὼν τὰ ἀκόλουθα: «Ἐγὼ τὸ πατροπαράδοτον δόγμα ἡμῶν οὐδέποτε παραμείψω ἢ παραλλάξομαι, ἀλλὰ μενῶ ἕως τῆς ἐσχάτης μου ἀναπνοῆς. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Λατῖνοι οὐκ ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ᾿ ἐκ τῶν Ἁγίων Γραφῶν ἐξηγοῦνται τὴν ἐκπόρευσιν τοῦ Παναγίου Πνεύματος εἶναι διὰ τοῦ Υἱοῦ, στέργω κἀκείνοις καὶ δίδωμι γνώμην ὅτι ἡ **διὰ** αὕτη αἰτίαν δίδωσι τῷ Υἱῷ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ ἑνοῦμαι αὐτοῖς καὶ συγκοινωνῶ». Τὰς γραμμὰς ὅμως ταύτας ἐν σιγῇ παρατρέχει ὁ ἐλλ. κ. Grumel ἐν τῇ ἱστορικῇ αὐτοῦ πραγματείᾳ, εἰλημμένας αὐτολεξεὶ ὡς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ Δωροθέου ἀναγράφονται· ὅστις καὶ συνεχίζων, ἱστορεῖ, ὅτι ἐγράφησαν αἱ γνῶμαι καὶ τῶν ἄλλων ἐπισκόπων καὶ ἐξ αὐτῶν συνετάχθη ἐν περιλήψει τὸ ἀκόλουθον: «Πιστεύομεν ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἀϊδίως καὶ οὐσιωδῶς ἐστὶν ἐκ τοῦ Πατρὸς διὰ τοῦ Υἱοῦ». Λοιπὸν ὁ Πατριάρχης ἀνεγνώρισεν τὴν ὀρθοδοξίαν τοῦ λατινικοῦ δόγματος, προσέθηκεν ὅμως καὶ τοῦτο, ὅτι οἱ Λατῖνοι δὲν πρέπει ν᾿ ἀπαιτήσωσι παρὰ τῶν ἀνατολικῶν τὴν ἐν τῷ ἑλληνικῷ συμβόλῳ προσθήκην τοῦ λατινικοῦ δόγματος ἀναμνησθεὶς φαίνεται τοῦ ἐφεσιανοῦ ἐκείνου θεσπίσματος, «μηδενὶ ἐξεῖναι ἑτέραν πίστιν προφέρειν ἢ καὶ ἀναγράφειν», ὅπερ ὁ πολὺς Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας ἐπεξηγῶν καὶ πρὸς τὸν Πατριάρχην τῆς Ἀντιοχείας Ἰωάννην ἀπαντῶν γράφει· «οὐδενὶ ἐπιτρέπεται ἀμεῖψαι τῶν ἐγκειμένων ἐκεῖσε ἤγουν μίαν παραβῆναι συλλαβήν». Καὶ εἰς τὸ Extrema Sententia ὁ Πατριάρχης Ἰωσὴφ ὁμολογεῖ μὲν τὰ αὐτὰ τῇ τῶν Ρωμαίων Ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ δὲν προχωρεῖ καὶ περαιτέρω, δηλαδὴ δὲν κηρύττει τὴν λατινικὴν προσθήκην ὡς νόμιμον καὶ ἐπιτρεπομένην. Ἔπειτα εἰς τὸ Extrema Senentia ὁ Πατριάρχης ἀναγνωρίζει τὸ πρωτεῖον τοῦ Πάπα, ἀλλ᾿ ἡ ἀναγνώρισις διατυποῦται δι᾿ ἐκφράσεων λίαν γενικῶν καὶ ἄγαν βραχυλογικῶν καὶ πολὺ περιωρισμένων, ὥστε ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τῶν πρωτείων ὁ Πατριάρχης φαίνεται κατέχων βαθμῖδα ἀνωτέραν ἐκείνης, τὴν ὁποίαν ἐχορήγουν αὐτῷ οἱ Λατῖνοι ἐν τῇ ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδῳ. Ἐκ δὲ τῶν βραχυλογικῶν ἐκείνων ἐκφράσεων δὲν συμπεραίνεται τὸ Primatus juridictionis, ἀλλ᾿ αὗται κάλλιστα δύνανται νὰ ἑρμηνευθῶσιν ὡς ἐκφράζουσαι τὸ Primatus honoris, ὅπερ οὐδεὶς ποτὲ τῶν Ὀρθοδόξων Ἑλλήνων Ἀνατολιτῶν οὐδ᾿ ἀρνεῖται, οὐδ᾿ ἀποστέργει. Ἀλλὰ δυνάμεθα ἀκόμη νὰ προσθέσωμεν καὶ τοῦτο, ὅτι

κατὰ τὰς ἀφηγήσεις αὐτοῦ τοῦ Δωροθέου, συνεφωνήθη, ὅπως οἱ Ἀνατολικοὶ ὁμολογήσωσι μὲν τὸν Πάπαν ὡς ἄκρον ἀρχιερέα καὶ τοποτηρητὴν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποιμένα καὶ διδάσκαλον πάντων τῶν Χριστιανῶν καὶ ἄρχοντα τῆς Ἐκκλησίας ἁπάσης, ἀλλὰ νὰ διατηρήσωσι τά τε προνόμια καὶ τὰ δικαιώματα οἱ τῆς Ἀνατολῆς Πατριάρχαι «ὥστε τὸν Κωνσταντινουπόλεως εἶναι δεύτερον μετὰ τὸν Πάπαν, τρίτον τὸν Ἀλεξανδρείας, τέταρτον τὸν Ἀντιοχείας καὶ πέμπτον τὸν Ἱεροσολύμων. Καὶ ὁ Πάπας ἔστερξε πᾶσι τοῖς εἰρημένοις» ((Syn. Florent. p. 641—646). Ὅτε δὲ προαχθέντων τῶν πραγμάτων παρεσκευάζετο ἡ σύνταξις τοῦ τῆς νέας ἑνώσεως ὅρου, διεγερθείσης καὶ αὖθις συζητήσεως ἐπὶ τοῦ ἄνω κεφαλαίου, οἱ Λατῖνοι ἤθελον μὲν ὅπως διορθωθῇ τὸ «τηρουμένων τοῖς Πατριάρχαις πάντων τῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων» ἀφαιρουμένου τοῦ «πάντων», ἀλλ' ἀπέτυχον, ὡς ταῦτα διηγεῖται αὐτὸς ὁ Μιτυλήνης Δωρόθεος. Καὶ τέλος ἀναμνησθῶμεν καὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῆς ἐν λόγῳ Συνόδου τοῦ ἀποδιδομένου ὑπὸ σοφῶν κεφαλῶν, Γεωργίου τοῦ Ἀμηρούτση καὶ Γεωργίου τοῦ Γεμιστοῦ, οἵτινες ἦσαν μέλη τῆς Συνόδου, ἐξ ὧν ὁ μὲν πρῶτος, λέγει τὰ ἀκόλουθα: «Τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ Σύνοδον οὐδεὶς Οἰκουμενικὴν ἂν καλέσειε, οὔτε γὰρ Βυζάντιος Πατριάρχης ὑπέγραψεν ἀώρῳ θανάτῳ προτεθνηκώς»· ὁ δὲ Γεμιστὸς τὰ ἑπόμενα: «φημὶ δὲ μὴ εἶναι Οἰκουμενικὴν ἐκείνην τὴν Σύνοδον, πῶς γὰρ Οἰκουμενικήν, πρὸ τῶν ὑπογραφῶν ἀώρῳ θανάτῳ τοῦ Βυζαντίου Πατριάρχου ὑποπεσόντος καὶ τελευτήσαντος;» Ὁ δὲ φιλίστωρ Ρῶσος κ. S. Souschkoff, καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους ἀρνεῖται τὸ κῦρος τοῦ ὅρου καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς Οἰκουμενικότητος τῆς Συνόδου, ἀλλὰ καὶ διότι ἀποδείκνυσι τὸν Πάπαν Εὐγένιον IV καθῃρημένον πρὸ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ὅρου, λέγων τὰ ἑξῆς: «Ἡ ἱστορία μαρτυρεῖ ὅτι τὰ πρακτικὰ τῆς Φλωρεντίας ὑπεγράφησαν τῇ 6 Ἰουλίου 1439. Λοιπὸν δέκα ἡμέραι πρότερον τῇ 25 Ἰουνίου ἡ Σύνοδος τῆς Βασιλείας καθῄρεσε τὸν Πάπαν Εὐγένιον IV. Ἀπὸ μέρους δὲ τῶν Ἀνατολικῶν τὰ πρακτικὰ δὲν ὑπεγράφησαν παρ' οὐδενὸς τῶν τεσσάρων Πατριαρχῶν, οἵτινες ἀντεπροσώπευον τὰς Ἐκκλησίας αὐτῶν. Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἔχει ἀποθάνει πρὸ μηνός, τῇ 10ῃ Ἰουνίου, ὁ διάσημος Μάρκος ὁ Εὐγενικὸς ὁ Ἐφέσου, ὅστις ἦτο ἐπίτροπος τῶν δύο Πατριαρχῶν Ἱεροσολύμων καὶ Ἀντιοχείας δὲν ὑπέγραψεν, ὁ δὲ ἐπίτροπος τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας, Ἀντώνιος, Μητροπολίτης Ἡρακλείας, ἦτο ἀσθενὴς ἐπὶ τῆς κλίνης τῆς ἀρρωστίας κατακείμενος κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ὑπογραφῆς» (S. Souschkoff. Union Chretiénne. an. 1862 № 18 p. 148). Καὶ τέλος ὁποίαν σημασίαν ἡ ὑπογραφὴ τοῦ ὅρου ὑπὸ τῶν λοιπῶν ἐπισκόπων δύναται νὰ ἔχῃ, κατανοοῦμεν, ἐὰν δῶμεν προσοχὴν εἰς ὅσα Ἀδὰμ ὁ Ζοιρνικάβιος λέγει· «ἐκ τῆς τῶν ἀνδρῶν ἄρα ἐκείνων

διαφωνίας. . . . γίνεται καταφανές, ὅτι οὐ λόγοις οὐδ' ἀποδείξεσιν οἱ Ἀνατολικοὶ ἐνήχθησαν εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰ τοῖς Λατίνοις ἀρέσκοντα, λογισμοῖς δὲ ἄλλοις ἀνθρωπίνοις προαχθέντες ἐνέδωκαν» (Ἀδὰμ Ζοιρνικ. τόμ. Β', σελ. 659).

Κατακλείομεν τὴν ἀντιρρητικὴν ἡμῶν ταύτην παρατήρησιν, ἐπιπροσθέτοντες ὅτι ὁ Συρόπουλος ἐν τοῖς Ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ, οὐδόλως μνημονεύει τοῦ Extrema Sententia τοῦ Πατριάρχου Ἰωσήφ, ἀλλ' ἐν σιγῇ παρέρχεται τὸ τοσοῦτον σπουδαῖον κατάλοιπον χειρόγραφον, πρᾶγμα ἀληθῶς παράδοξον καὶ ἐνισχῦον τὴν ὑπόνοιαν τῆς πλαστότητος αὐτοῦ, ἀφοῦ αὐτὸς ἱστορεῖ λεπτομερέστατα, μνημονεύων ἁπάσας τὰς πράξεις τοῦ Πατριάρχου, καὶ αὐτὰς ἀκόμη τὰς δευτερευούσης σημασίας, καὶ δεύτερον, ὅτι αὐτοὶ οἱ Λατῖνοι οὐδὲ κἂν μνείαν τινὰ ἐποιήσαντο τούτου ἐν ταῖς περαιτέρω προσδιαλέξεσιν, οὐδὲ προσήγαγον τοῦτο κατὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ὅρου τῆς ἑνώσεως καὶ οὐδὲ διϊσχυρίσθησαν τοῦτο ὡς δυνάμενον νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Πατριάρχου ἵνα προσδώσωσιν οὕτω νόμιμον κῦρος εἰς τὸν ὅρον καὶ εἰς τὸ ἔργον καθόλου τῆς ἑνώσεως.

Λοιπὸν ἡ ἀναπαράστασις τῶν γεγονότων ἐκείνων, ὡς καὶ τῶν παρομοίων ὑπὸ χροιὰν ἰδιοτελῆ, εἶναι σήμερον ἄστοχός τε καὶ ἀσύμφορος, διότι ὑπομιμνήσκει ἡμῖν χρόνους παρελθόντας δυστήνους, οὓς πέπλος λήθης πρέπει νὰ περικαλύψῃ, ἵνα μὴ δῶμεν δίκαιον εἰς ὅσα λέγει συνεργάτης τις τοῦ λογ. κ. Grumel ἐν τῇ «Union des Eglises» ὅτι «le passé a fourni trop de déception pour laisser place à des espoirs nouveaux» («Union des Eglises» № 24 1924 p. 280). Ἵνα δὲ ὑποδαυλίζηται ὁ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐγκυμονούμενος καὶ ἐκδηλούμενος καθολικὸς πρὸς ἕνωσιν πόθος πρέπει οὗτος νὰ μὴ συναντᾷ οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἐπιπροσθοῦν τὴν προαγωγὴν αὐτοῦ καὶ αὔξησιν πρόσκομμα. Πρὸς δὲ τούτοις ἡ ὑπόμνησις τῶν ἡμερῶν ἐκείνων εἶναι καὶ λίαν παρακεκινδυνευμένη, οὐ μόνον διότι ἀναξέει πληγὰς ὑπὸ τοῦ μακραίωνος χρόνου δυναμένας νὰ ἐπουλωθῶσι, ἀλλὰ καὶ διότι ἀναρριπίζει τὰς ἀφορμὰς πρὸς λογομαχίας ἀκαίρους καὶ ἀσκόπους.

Ἐν Φαναρίῳ Κων/πόλεως
τῇ 10 Σεπτεμβρίου 1927.

† Ο ΜΕΓ. ΚΑΤΗΧΗΤΗΣ
ΑΛΕΞ. ΖΩΤΟΣ δ. φ.

ΚΑΝΟΝΙΟΝ (ΗΤΟΙ ΠΑΣΧΑΛΙΟΣ ΠΙΝΑΞ)

ΤΟΥ ΒΙΣΕΚΤΟΥ ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΕΤΟΥΣ 1928

καθορίζον τὸν ψαλλόμενον ἦχον, τὸ ἀναγινωσκόμενον Ἑωθινὸν Εὐαγγέλιον, τὴν ἀναγινωσκομένην Ἀποστολικὴν περικοπὴν καὶ τὴν Εὐαγγελικὴν τοιαύτην κατὰ μίαν ἑκάστην τῶν Κυριακῶν τοῦ ὅλου ἐνιαυτοῦ.

ΗΜΕΡ.	ΗΧΟΣ	ΕΩΘΙΝΟΝ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ
			Ἰανουάριος	
1	δ'	Ζον	Τοῦ ἁγίου	Τῆς Περιτομῆς
8	πλ. α'	Ηον	Κυρ. μετὰ τὰ Φῶτα	Κυρ. μετὰ τὰ Φῶτα
15	πλ. β'	Θον	Κυρ. ΚΘ' δης Περιόδου	Κυρ. ΙΘ' Λουκᾶ
22	βαρὺς	Ιον	Κυρ. ΛΒ' δης Περιόδου	Κυρ. ΙΕ' Λουκᾶ
29	πλ. δ'	ΙΑον	Κυρ. ΙΖ' βας Περιόδου	Κυρ. ΙΖ' Λουκᾶ
			Φεβρουάριος	
5	α'	Αον	Κυρ. ΛΓ' δης Περιόδου	Κυρ. ΙΣΤ' Λουκᾶ
12	β'	Βον	Κυρ. ΛΔ' ̓ης Περιόδου	Κυρ. ΙΖ' Λουκᾶ
19	γ'	Γον	Κυρ. τῆς Ἀπόκρεω	Κυρ. τῆς Ἀπόκρεω
26	δ'	Δον	Κυρ. τῆς Τυροφάγου	Κυρ. τῆς Τυροφάγου
			Μάρτιος	
4	πλ. α'	Εον	Κυρ. Αης Νηστειῶν	Κυρ. Αης Νηστειῶν
11	πλ. β'	ΣΤον	Κυρ. Βας Νηστειῶν	Κυρ. Βας Νηστειῶν
18	βαρὺς	Ζον	Κυρ. Γης Νηστειῶν	Κυρ. Γης Νηστειῶν
25	—	τοῦ ὄρθ. τοῦ Εὐαγγελισ.	Τοῦ Εὐαγγελισμοῦ	Τοῦ Εὐαγγελισμοῦ
			Ἀπρίλιος	
1	α'	Θον	Κυρ. Εης Νηστειῶν	Κυρ. Εης Νηστειῶν
7	—	—	Σάββατον τοῦ Λαζάρου	Σάββατον τοῦ Λαζάρου
8	—	—	Κυρ. τῶν Βαΐων	Κυρ. τῶν Βαΐων
15	—	Βον	Κυριακὴ τοῦ Σωτηριώδους ΠΑΣΧΑ	
22	α'	Αον	Κυρ. τοῦ Ἀντίπασχα	Κυρ. τοῦ Ἀντίπασχα
29	β'	Δον	Κυρ. τῶν Μυροφόρων	Κυρ. Μυροφόρων
			Μάϊος	
6	γ'	Εον	Κυρ. τοῦ Παραλύτου	Κυρ. τοῦ Παραλύτου
9	—	—	Μεσοπεντηκοστῆς	Μεσοπεντηκοστῆς
13	δ'	Ζον	Κυρ. τῆς Σαμαρείτιδος	Κυρ. τῆς Σαμαρείτιδος
20	πλ. α'	Ηον	Κυρ. τοῦ Τυφλοῦ	Κυρ. τοῦ Τυφλοῦ
24	—	Γον	Ἀναλήψεως	Ἀναλήψεως
27	πλ. β'	Ιον	Κυρ. τῶν ἁγ. Πατέρων	Κυρ. τῶν ἁγ. Πατέρων

ΗΜΕΡ.	ΗΧΟΣ	ΕΩΘΙΝΟΝ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ	ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ
			Ἰούνιος	
3	—	Θον	Τῆς Πεντηκοστῆς	τῆς Πεντηκοστῆς
4	—	—	Δευτέρα τῆς Πεντηκοστῆς	Δευτέρα τῆς Πεντηκοστῆς
10	πλ. δ′	Αον	Κυρ. αης Περιόδου	Τῶν ἁγίων Πάντων
17	α′	Βον	Κυρ. βας Περιόδου	Κυρ. Β′ Ματθαίου
24	β′	Γον	Κυρ. γης Περιόδου	Τοῦ Προδρόμου
			Ἰούλιος	
1	γ′	Δον	Τῶν Ἀναργύρων	Κυρ. Δ′ Ματθαίου
8	δ′	Εον	Κυρ. Ε′ αης Περιόδου	Κυρ. Ε′ Ματθαίου
15	πλ. α′	ΣΤον	Κυρ. τῶν ἁγίων Πατέρων	Κυρ. τῶν ἁγ. Πατέρων
22	πλ. β′	Ζον	Κυρ. Ζ′ αης Περιόδου	Κυρ. Ζ′ Ματθαίου
29	βαρὺς	Ηον	Κυρ. Η′ αης Περιόδου	Κυρ. Η′ Ματθαίου
			Αὔγουστος	
5	πλ. δ′	Θον	Κυρ. Θ′ αης Περιόδου	Κυρ. Θ′ Ματθαίου
12	α′	Ιον	Κυρ. Ι′ βας Περιόδου	Κυρ. Ι′ Ματθαίου
19	β′	ΙΑον	Κυρ. ΙΑ′ βας Περιόδου	Κυρ. ΙΑ′ Ματθαίου
26	γ′	Αον	Κυρ. ΙΒ′ βας Περιόδου	Κυρ. ΙΒ′ Ματθαίου
			Σεπτέμβριος	
2	δ′	Βον	Κυρ. ΙΓ′ βας Περιόδου	Κυρ. ΙΓ′ Ματθαίου
9	πλ. α′	Γον	Κυρ. ΚΒ′ γης Περιόδου πρὸ τῆς ὑψώσεως	Κυρ. πρὸ τῆς ὑψώσεως
16	πλ. β′	Δον	Κυρ. ΚΑ′ γης Περιόδου	Κυρ. μετὰ τὴν ὕψωσιν
23	βαρὺς	Εον	Τοῦ Προδρόμου	Κυρ. Α′ Λουκᾶ
30	πλ. δ′	ΣΤον	Κυρ. ΙΖ′ βας Περιόδου	Κυρ. Β′ Λουκᾶ
			Ὀκτώβριος	
7	α′	Ζον	Κυρ. ΙΗ′ γης Περιόδου	Κυρ. Γ′ Λουκᾶ
14	β′	Ηον	Κυρ. τῶν ἁγ. Πατέρων	Κυρ. Δ′ Λουκᾶ
21	γ′	Θον	Κυρ. Κ′ γης Περιόδου	Κυρ. ΣΤ′ Λουκᾶ
28	δ′	Ιον	Κυρ. ΚΑ′ γης Περιόδου	Κυρ. Ζ′ Λουκᾶ
			Νοέμβριος	
4	πλ. α′	ΙΑον	Κυρ. ΚΒ′ γης Περιόδου	Κυρ. Ε′ Λουκᾶ
11	πλ. β′	Αον	Τῶν Ἁγίων	Κυρ. Η′ Λουκᾶ
18	βαρὺς	Βον	Κυρ. ΚΔ′ γης Περιόδου	Κυρ. Θ′ Λουκᾶ
25	πλ. δ′	Γον	Τῆς Ἁγίας	Κυρ. ΙΓ′ Λουκᾶ
			Δεκέμβριος	
2	α′	Δον	Κυρ. ΚΣΤ′ δης Περιόδου	Κυρ. ΙΔ′ Λουκᾶ
9	β′	Εον	Τῆς Θεοπρομήτορος	Κυρ. Ι′ Λουκᾶ
16	γ′	ΣΤον	Κυρ. ΚΘ′ δης Περιόδου	Κυρ. ΙΑ′ Λουκᾶ
23	δ′	Ζον	Κυρ. πρὸ τῆς Χρ. Γεννήσεως	Κυρ. πρὸ τῆς Χρ. Γεννήσεως
30	πλ. α′	Ηον	Κυρ. πρὸ τῶν Φώτων	Κυρ. πρὸ τῶν Φώτων

Σημ. 1.—**Ἑορταὶ συμπίπτουσαι διαρκοῦντος τοῦ Τριῳδίου.**

α′ — Ἡ Ἀπόδοσις τῆς ἑορτῆς τῆς *Ὑπαπαντῆς* τῇ 9ῃ Φεβρουαρίου, συμπιπτούσῃ τῇ Πέμπτῃ μετὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ *Τελώνου* καὶ τοῦ *Φαρισαίου*. Τὴν διάταξιν τῆς ἀκολουθίας τῆς ἡμέρας ἀναγράφει τὸ Τυπικὸν ἐν σελίδι 181 § 10.

β′ — Ἡ Ἑορτὴ τοῦ ἁγίου Ἱερομάρτυρος *Χαραλάμπους* τῇ 10ῃ Φεβρουαρίου, συμπιπτούσῃ τῇ Παρασκευῇ μετὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ *Τελώνου* καὶ τοῦ *Φαρισαίου*. Τὴν διάταξιν τῆς ἀκολουθίας τῆς ἡμέρας ἀναγράφει τὸ Τυπικὸν ἐν σελίδι 187 Α′ § 1.

γ′ — Τὸ Σάββατον τῶν *Κεκοιμημένων* τῇ 18ῃ Φεβρουαρίου, ἤτοι τῷ Σαββάτῳ πρὸ τῆς Κυριακῆς τῆς *Ἀπόκρεω*. Τὴν διάταξιν τῆς ἀκολουθίας ἴδε ἐν Τυπικοῦ σελίδι 331 § 7, 8 καὶ 9.

δ′ — Ἡ Μνήμη τῆς α′ καὶ β′ εὑρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ *Προδρόμου* τῇ 24ῃ Φεβρ. συμπιπτούσῃ τῇ Παρασκευῇ τῆς Τυροφάγου. Τὴν διάταξιν τῆς ἀκολουθίας ἀναγράφει τὸ Τυπικὸν ἐν σελίδι 197 Α′ § 1.

ε′ — Ἡ Ἑορτὴ τῶν ἁγίων 40 *Μαρτύρων* τῇ 9ῃ Μαρτίου, συμπιπτούσῃ τῇ Παρασκευῇ τῆς α′ ἑβδομάδος τῶν Νηστειῶν. Τὴν διάταξιν τῆς ἀκολουθίας ἴδε ἐν Τυπικοῦ σελίδι 204 Γ′ § 6.

στ′ — Ἡ Ἑορτὴ τοῦ *Εὐαγγελισμοῦ* τῆς *Θεοτόκου* τῇ 25ῃ Μαρτίου, συμπιπτούσῃ τῇ δ′ Κυρ. τῶν Νηστειῶν. Τὴν διάταξιν τῆς ἀκολουθίας ἴδε ἐν Τυπικοῦ σελίδι 222 Θ′ § 26, 27, 28 καὶ 29.

ζ′ — Ἡ Μνήμη τῆς ἀναστάσεως τοῦ *Λαζάρου* τῷ Σαββάτῳ πρὸ τῆς Κυρ. τῶν Βαΐων. Τὴν διάταξιν τῆς ἀκολουθίας ἀναγράφει τὸ Τυπικὸν ἐν σελίδι 368 § 61 καὶ 62.

Σημ. 2. —**Ἑορταὶ συμπίπτουσαι διαρκοῦντος τοῦ Πεντηκοσταρίου.**

α′ — Ἡ Ἑορτὴ τοῦ ἁγίου *Γεωργίου* τῇ 23ῃ Ἀπριλίου, συμπιπτούσῃ τῇ Δευτέρᾳ μετὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ *Ἀντίπασχα* (ἢ τοῦ *Θωμᾶ*). Τὴν διάταξιν τῆς ἀκολουθας ἴδε ἐν Τυπικοῦ σελίδι 251 Δ′ § 10, 11 καὶ 12.

β′ — Ἡ Ἑορτὴ τοῦ *Εὐαγγελιστοῦ Μάρκου* τῇ 25ῃ Ἀπριλίου, συμπιπτούσῃ τῇ Τετάρτῃ μετὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ *Ἀντίπασχα*. Τὴν διάταξιν τῆς ἀκολουθίας ὁρίζει τὸ Τυπικὸν ἐν σελίδι 262 Β′ 4 καὶ σελίδι 252 σημ. 2.

γ′ — Ἡ Μνήμη τοῦ ἁγίου *Ἀθανασίου* τῇ 2ᾳ Μαΐου, συμπιπτούσῃ τῇ Τετάρτῃ μετὰ τὴν Κυρ. τῶν *Μυροφόρων*. Τὴν διάταξιν τῆς ἀκολουθίας ὁρίζει τὸ Τυπικὸν ἐν σελίδι 265 Γ′ 4 καὶ 262 Δ′ 7 καὶ 8.

δ′ — Ἡ Ἑορτὴ τοῦ *Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου* τῇ 8ῃ Μαΐου, συμπιπτούσῃ τῇ Τρίτῃ μετὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ *Παραλύτου*. Ἡ διάταξις τῆς ἀκολουθίας ἀναγράφεται ἐν σελίδι Τυπικοῦ 268, Α′ § 3 καὶ ἑξῆς σελίδι 256 Ι′ καὶ σελίδι 254 Ζ′ 19 καὶ 20.

ε′ — Ἡ Ἑορτὴ τῶν ἁγίων *Κωνσταντίνου* καὶ *Ἑλένης* τῇ 21ῃ Μαΐου, συμπιπτούσῃ τῇ Δευτέρᾳ μετὰ τὴν Κυριακὴν τοῦ *Τυφλοῦ*. Τὴν διάταξιν τῆς ἀκολουθίας ἴδε ἐν Τυπικοῦ σελίδι 277 Γ′ § 6 καὶ Δ′ § 7.

στ′ — Ἡ Μνήμη τῆς γ′ εὑρέσεως τῆς τιμίας κεφαλῆς τοῦ *Προδρόμου* τῇ 25ῃ Μαΐου, συμπιπτούσῃ τῇ Παρασκευῇ μετὰ τὴν Πέμπτην τῆς *Ἀναλήψεως*. Τὴν διάταξιν τῆς ἀκολουθίας ἀναγράφει τὸ Τυπικὸν ἐν σελίδι 285 Δ′ § 5 ἴδε καὶ σελίδα 273 ΣΤ′ 16.

ζ′ — Τὸ Σάββατον τῶν *Κεκοιμημένων* τὸ πρὸ τῆς Κυριακῆς τῆς *Πεντηκοστῆς*. Τὴν διάταξιν ἴδε ἐν σελίδι Τυπικοῦ 405 § 44, 45 καὶ 46.

ΠΑΣΧΑΛΙΟΝ

ΤΟΥ ΒΙΣΕΚΤΟΥ ΣΩΤΗΡΙΟΥ ΕΤΟΥΣ 1928

Ἰνδικτιῶνος	ΙΑ΄
Ἡλίου κύκλοι	ΙΣΤ΄
Σελήνης κύκλοι	Ζ΄
Σελήνης θεμέλιον	ΚΒ΄
Κρεωφαγίας ἡμέραι	ΝΖ΄

Τὸ Τριῴδιον ἄρχεται τῇ 5ῃ Φεβρουαρίου.
Ἡ Κυριακὴ τῆς Ἀπόκρεω τῇ 19ῃ Φεβρουαρίου.
Ἡ Κυριακὴ τῆς Τυροφάγου τῇ 26ῃ Φεβρουαρίου.
Ἡ νηστεία τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ἄρχεται τῇ 27ῃ Φεβρουαρίου.
Ἡ ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῇ Δ΄ Κυριακῇ τῶν Νηστειῶν (25 Μαρτίου).
Ἰσραηλιτῶν Πεσὰχ τῇ 5ῃ Ἀπριλίου.
Ἡ Κυριακὴ τῶν Βαΐων τῇ 8ῃ Ἀπριλίου.
Τὸ Πάσχα τῶν Λατίνων τῇ 8ῃ Ἀπριλίου.
Νομικὸν Φάσκα τῇ 9ῃ Ἀπριλίου.
Τὸ Ἅγιον καὶ σωτηριῶδες Πάσχα τῇ 15ῃ Ἀπριλίου.
Τὸ Ἀντίπασχα τῇ 22ᾳ Ἀπριλίου.
Ἡ Μεσοπεντηκοστὴ τῇ 9ῃ Μαΐου.
Ἡ ἑορτὴ τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος τῇ 24ῃ Μαΐου.
Ἡ Πεντηκοστὴ τῇ 3ῃ Ἰουνίου.
Τῶν Ἁγίων Πάντων τῇ 10ῃ Ἰουνίου.
Ἡ νηστεία τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων ἡμέραι 18, ἄρχεται δὲ ἀπὸ τῆς 11ης καὶ παρατείνεται μέχρι τῆς 28ης Ἰουνίου συμπεριλαμβανομένης.
Ἡ μνήμη τῶν Κορυφαίων Πέτρου καὶ Παύλου τῇ 29ῃ Ἰουνίου ἡμέρᾳ Παρασκευῇ.
Ἡ ἑορτὴ τῆς Γεννήσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν ἡμέρᾳ Τρίτῃ.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 4ῃ Δεκεμβρίου 1927.

Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας
τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου.

World Conference on Faith and Order

(Παγκόσμιον Συνέδριον περὶ Πίστεως καὶ Διοικήσεως)

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

5. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὡς σταυρωθεὶς καὶ ζῶν, ὡς Σωτὴρ καὶ Κύριος, εἶναι ὡσαύτως τὸ κέντρον τοῦ παγκοσμίου κηρύγματος τῶν Ἀποστόλων καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπειδὴ Αὐτὸς Οὗτος εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον, διὰ τοῦτο τὸ κήρυγμα τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸν κόσμον εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον. Τὸ Εὐαγγέλιον δὲν εἶναι φιλοσοφικὴ θεωρία, δὲν εἶναι θεολογικὸν σύστημα, δὲν εἶναι πρόγραμμα ὑλικὸν βελτιώσεως, τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι μᾶλλον ἡ δωρεὰ ἑνὸς νέου κόσμου ἀπὸ μέρους τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν παλαιὸν τοῦτον κόσμον τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. Καὶ ἔτι πρὸς τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι ἡ νίκη κατὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου, ἡ ἀποκάλυψις αἰωνίου ζωῆς ἐν Ἐκείνῳ, ὅστις συνήνωσε τὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ γῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ, τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δοξολογίᾳ.

6. Τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι ἡ προφητικὴ κλῆσις πρὸς τὸν ἁμαρτωλὸν ἄνθρωπον νὰ ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν Θεόν. Τὸ χαρμόσυνον ἄγγελμα τῆς δικαιώσεως καὶ τοῦ ἁγιασμοῦ εἰς τοὺς πιστεύοντας εἰς Χριστόν. Τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι ἡ παραμυθία τῶν πασχόντων, διὰ τοὺς πεπεδημένους, εἶναι ἡ διαβεβαίωσις τῆς ἐν δόξῃ ἐλευθερίας τῶν υἱῶν τοῦ Θεοῦ. Τὸ Εὐαγγέλιον κομίζει εἰρήνην καὶ χαρὰν εἰς τὴν καρδίαν καὶ γεννᾷ ἐν τοῖς ἀνθρώποις αὐταπάρνησιν, προθυμίαν πρὸς διακονίαν ἀδελφικὴν καὶ ἀγάπην συμπάσχουσαν. Τὸ Εὐαγγέλιον προσφέρει τὸν ὕψιστον σκοπὸν εἰς τὰς βλέψεις τῆς νεότητος, δύναμιν εἰς τὸν μοχθοῦντα, ἀνάπαυσιν εἰς τὸν κεκμηκότα καὶ τὸν στέφανον τῆς ζωῆς εἰς τὸν μάρτυρα.

7. Τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι ἡ ἀσφαλὴς πηγὴ δυνάμεως πρὸς κοινωνικὴν ἀναγέννησιν. Εἶναι τὸ μόνον μέσον, δι' οὗ ἡ ἀνθρωπότης δύναται νὰ διασωθῇ ἐκ τοῦ μίσους ἐκείνου τῶν τάξεων καὶ τῶν φυλῶν, ὅπερ μαστίζει τὴν κοινωνίαν νῦν καὶ ν' ἀπολαύσῃ ἐθνικὴν εὐεστὼ καὶ διεθνῆ εἰρήνην καὶ φιλίαν. Τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι ὡσαύτως ἡ πλήρης χάριτος πρόσκλησις πρὸς τὸν μὴ χριστιανικὸν κόσμον Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν χαρὰν τοῦ ζῶντος Κυρίου.

8. Συμπαθοῦσα πρὸς τὴν ἀγωνίαν τῆς ἡμετέρας γενεᾶς, πρὸς τοὺς πόθους αὐτῆς πρὸς διανοητικὴν εἰλικρίνειαν, κοινωνικὴν δικαιοσύνην καὶ ἔμπνευσιν τοῦ Πνεύματος, ἡ Ἐκκλησία ἐν τῷ αἰωνίῳ Εὐαγγελίῳ ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰς ἀνάγκας καὶ ἐκπληροῖ τὰς θεοδότους βλέψεις τοῦ νεωτέρου κόσμου. Ἑπομένως ὡς ἐν τῷ παρελθόντι οὕτω καὶ ἐν τῷ παρόντι τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι ἡ μόνη ὁδὸς σωτηρίας. Οὕτως ὁ ζῶν Χριστὸς ἐξακολουθεῖ νὰ λέγῃ διὰ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. «Δεῦτε πρός με . . . ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς».

III *)

Ἡ ἔννοια τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡμεῖς μέλη τοῦ Συνεδρίου περὶ «Πίστεως καὶ Διοικήσεως», χαίρομεν ἐκθέτοντες, ὅτι ἐπετύχαμεν νὰ φθάσωμεν εἰς οὐσιαστικὴν συμφωνίαν ἐν τῇ ἀκολούθῳ ἐκθέσει τῶν σημείων, ἐν οἷς συμφωνοῦμεν καὶ ἐν οἷς διαφωνοῦμεν.

1. Ὁ Θεός, ὅστις ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς τὸ Εὐαγγέλιον διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου, ὥρισε τὴν Ἐκκλησίαν Αὐτοῦ, ὅπως αὕτη διὰ τοῦ βίου καὶ τοῦ λόγου μαρτυρεῖ περὶ τῆς ἀπολυτρωτικῆς αὐτοῦ (τοῦ Εὐαγγελίου) δυνάμεως. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ ζῶντος Θεοῦ ἱδρύθη τῷ ἰδίῳ Αὐτοῦ θελήματι οὐχὶ δὲ τῇ θελήσει ἢ συγκαταθέσει ἢ ἐκ πίστεως ἀνθρώπων εἴτε ὡς ἀτόμων εἴτε ὡς ὁμάδων, καίτοι Οὗτος μεταχειρίζεται τὴν θέλησιν τῶν ἀνθρώπων ὡς ὄργανον Αὐτοῦ. Τῆς Ἐκκλησίας ταύτης ἡ κεφαλὴ εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ συνεχὴς αὐτῆς ζωὴ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα.

2. Ἡ Ἐκκλησία ὡς ἡ κοινωνία πιστευόντων εἰς Ἰησοῦν Χριστὸν εἶναι συμφώνως πρὸς τὴν Καινὴν Διαθήκην ὁ λαὸς τῆς Καινῆς Διαθήκης, τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ οἰκοδομηθεὶς ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν Ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

3. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκλεγὲν ὄργανον δι' οὗ ὁ Χριστὸς διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καταλλάσσει τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τῆς πίστεως φέρων εἰς ὑποταγὴν τὴν θέλησιν αὐτῶν εἰς τὴν κυριαρχίαν Αὐτοῦ, ἁγιάζων αὐτοὺς διὰ τῶν μέσων τῆς χάριτος, ἑνῶν αὐτοὺς ἐν ἀγάπῃ καὶ διακονίᾳ εἰς τὸ εἶναι μάρτυρας Αὐτοῦ καὶ συνεργάτας εἰς τὴν ἐπέκτασιν τῆς κυβερνήσεως Αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς μέχρι τῆς ἐλεύσεως τῆς βασιλείας Αὐτοῦ ἐν δόξῃ.

4. Ὡς εἷς ἐστι μόνον Χριστὸς καὶ μία ζωὴ ἐν Αὐτῷ καὶ ἓν Ἅγιον Πνεῦμα, τὸ ὁδηγοῦν εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, οὕτω δὲν δύναται παρὰ νὰ ὑπάρχῃ μία μόνον Ἐκκλησία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολική.

5. Ἡ Ἐκκλησία ἐπὶ τῆς γῆς κέκτηται χαρακτηριστικά τινα ἐκ τῶν ὁποίων δύναται νὰ γνωσθῇ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Τοιαῦτα ὑπῆρξαν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἀποστόλων τὰ ἀκόλουθα:

α'] Ἡ κατοχὴ καὶ ἀναγνώρισις τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐδόθη ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ καὶ ἡρμηνεύθη ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τὴν Ἐκκλησίαν (ὡς ὅλον) καὶ εἰς τὰ ἄτομα. [α]

β'] Ἡ ὁμολογία τῆς πίστεως εἰς Θεὸν ὡς οὗτος ἐσαρκώθη καὶ ἀπεκαλύφθη ἐν Χριστῷ.

γ'] Ἡ ἀποδοχὴ τῆς ἐντολῆς τοῦ Χριστοῦ νὰ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιον εἰς πᾶσαν τὴν κτίσιν.

---

*] *Ἔκθεσις τῆς τρίτης Ἐπιτροπῆς ληφθεῖσα ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου, μηδενὸς ἀντιλέγοντος, τῇ 19ῃ Αὐγούστου 1927.*

δ'] Ἡ τήρησις τῶν Μυστηρίων.

ε'] Κλῆρος (ἐκκλησιαστικὸν ὑπούργημα) διὰ τὸ καθῆκον τοῦ ποιμαίνειν, τοῦ διδάσκειν τὸν λόγον καὶ τελεῖν τὰ Μυστήρια.

ζ'] Κοινωνία ἐν προσευχῇ, ἐν λατρείᾳ ἐν πᾶσι τοῖς μέσοις τῆς Χάριτος, ἐν τῇ ἐπιδιώξῃ τοῦ ἁγιασμοῦ καὶ ἐν τῇ διακονίᾳ τῶν ἀνθρώπων.

6. Διαφέρομεν ἀλλήλων ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν καὶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἡ οὕτω περιγραφεῖσα 'Εκκλησία ἐκδηλοῦται ἐν ταῖς ὑφισταμέναις 'Εκκλησίαις. Αἱ διαφοραὶ ὅμως ἀφορῶσι κυρίως.

α'] Τὴν φύσιν τῆς 'Εκκλησίας, ὁρατῆς καὶ ἀοράτου, τὴν σχέσιν αὐτῶν πρὸς ἀλλήλας καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν περιλαμβανομένων ἐν ἑκάστῃ αὐτῶν. [β]

β'] Τὴν σημασίαν τῶν διαιρέσεων ἡμῶν ἐν τῷ παρελθόντι καὶ ἐν τῷ παρόντι. [γ]

Οἱαιδήποτε καὶ ἂν ὦσιν αἱ ἀπόψεις ἡμῶν ἐπὶ τῶν σημείων τούτων, εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ νὰ ἐκδηλωθῇ εἰς τὸν κόσμον ἡ ἑνιαία ζωὴ τοῦ ἑνὸς σώματος. Εἶναι ἀνάγκη μιᾶς ἑνιαίας ἐνεργείας, ὅπως κηρύξῃ ἀποτελεσματικῶς τὸ Εὐαγγέλιον εἰς ἀμφιβάλλοντας ἁμαρτωλοὺς καὶ συγκεχυμένους τὸ πνεῦμα ἀνθρώπους. Διὸ καὶ σοβαρώτατα συνιστῶμεν, ὅπως ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ ἐκπληροῦντες τὴν προσευχὴν τοῦ Κυρίου, ἵνα οἱ μαθηταὶ Αὐτοῦ ὦσιν ἕν, καθιερώσωσιν ἑαυτοὺς καὶ αὖθις εἰς τὸν Θεόν, ὅπως τῇ ἀρωγῇ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ ἀνοικοδομηθῇ, τὰ μέλη Αὐτοῦ ἑνωθῶσι καὶ ἀρθῶσι τὰ ὑφιστάμενα ἐμπόδια εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἑνότητος αὐτῶν ἐν Χριστῷ, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι ὁ Πατὴρ ἀπέστειλεν Αὐτόν.

Ἑνούμεθα ἐν κοινῇ προσευχῇ, ὅπως ἐπισπευσθῇ ὁ χρόνος καθ' ὃν πᾶν γόνυ κάμψει εἰς τὸ ὄνομα τοῦ 'Ιησοῦ καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται, ὅτι 'Ιησοῦς Χριστὸς Κύριος εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρός.

Σημειώσεις.

α] Τινὲς φρονοῦσιν ὅτι ἡ ἑρμηνεία αὕτη δίδεται διὰ τῆς παραδόσεως τῆς 'Εκκλησίας, ἄλλοι διὰ τῆς ἀμέσου μαρτυρίας τοῦ Πνεύματος εἰς τὴν καρδίαν καὶ τὴν συνείδησιν τῶν πιστευόντων, καὶ ἄλλοι δι' ἀμφοτέρων.

β] 'Επὶ παραδείγματι.

1. Τινὲς δέχονται ὅτι ἡ ἀόρατος 'Εκκλησία εἶναι ἐξ ὁλοκλήρου ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἄλλοι περιλαμβάνουσιν ἐν αὐτῇ ὅλους τοὺς ἐπὶ γῆς ἀληθῶς πιστεύοντας εἴτε περιλαμβάνονται οὗτοι ἔν τινι ὀργανισμῷ εἴτε ὄχι.

2. Τινὲς δέχονται ὅτι ἡ ὁρατὴ μορφὴ τῆς 'Εκκλησίας καθωρίσθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ καὶ εἶναι διὰ τοῦτο ἀμετάβλητος. Ἄλλοι δέχονται ὅτι ἡ μία 'Εκκλησία ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δύναται νὰ ἐκδηλωθῇ ὑπὸ ποικίλας μορφάς.

3. Τινὲς δέχονται ὅτι αὕτη ἢ ἐκείνη ἐκ τῶν ὑφισταμένων 'Εκκλησιῶν εἶναι ἡ μόνη ἀληθὴς 'Εκκλησία. Ἄλλοι δέχονται ὅτι ἡ 'Εκκλησία, ὅπως περιεγράψαμεν αὐτήν, δύναται νὰ ἀνευρεθῇ ἔν τισιν ἢ ἐν ἁπάσαις ταῖς ὑφισταμέναις Κοινότησιν εἰλημμέναις ἐπὶ τὸ αὐτό.

4. Τινές, καίπερ ἀναγνωρίζοντες ἄλλα Χριστιανικὰ σώματα ὡς Ἐκκλησίας, εἶναι πεπεισμένοι ὅτι ἐν τῇ προνοίᾳ τοῦ Θεοῦ καὶ ὡς διδάσκει ἡ ἱστορία, μία ἰδιαιτέρα μορφὴ κλήρου (ἐκκλησιαστικοῦ ὑπουργήματος) ἀπεδείχθη, ὅτι εἶναι ἀναγκαία διὰ τὴν εὐδοκίμησιν τῆς Ἐκκλησίας. Ἄλλοι δέχονται, ὅτι οὐδεμία μορφὴ ὀργανισμοῦ εἶναι καθ' ἑαυτὴν προτιμητέα. Ἄλλοι πάλιν δέχονται, ὅτι οὐδεμία ἀνάγκη ὀργανισμοῦ.

γ] Μία ἄποψις εἶναι ὅτι οὐδεμία διαίρεσις τοῦ Χριστιανισμοῦ προέκυψεν ἄνευ ἁμαρτίας, ἄλλη ἄποψις εἶναι, ὅτι αἱ διαιρέσεις ἦσαν τὸ ἀναπόφευκτον ἀποτέλεσμα διαφόρων χαρισμάτων τοῦ Πνεύματος καὶ διαφόρων ἀντιλήψεων τῆς ἀληθείας. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων εὑρίσκεται ἡ ἄποψις ἐκείνων, οἵτινες ἀποβλέπουσιν εἰς τὰς διαιρέσεις τοῦ παρελθόντος ἐν μετανοίᾳ καὶ θλίψει, ἀλλ' ἐν ταυτῷ καὶ μετὰ ζωηρᾶς συναισθήσεως τῆς εὐσπλαγχνίας τοῦ Θεοῦ, ὅστις παρὰ τὰς διαιρέσεις ταύτας καὶ ἀκόμη διὰ τῶν διαιρέσεων τούτων προήγαγε τὴν βασιλείαν (ὑπόθεσιν) Αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ.

(Ἕπεται τὸ τέλος)

Η ΠΕΡΙ ΣΑΡΚΙΚΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ
ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Περὶ τῆς ἠθικῆς ἐν γένει διδασκαλίας τοῦ ἱερ. Χρυσοστόμου πολλὰ ἐγράφησαν ἔν τε Ἐγχειριδίοις Πατρολογίας καὶ ἐν μονογραφίαις [1]). Ὡσαύτως ἐδημοσιεύθη καὶ βιβλίον ἰδιαίτερον σχετικὸν πρὸς τὰς περὶ γυναικὸς σκέψεις καὶ γνώμας τοῦ ἱεροῦ πατρός. [2]) Οὐδεμία ὅμως εἰδικὴ ἐδημοσιεύθη πραγματεία ἔχουσα ὡς θέμα τὴν κατὰ σάρκα ἠθικὴν ὡς αὕτη ἀναπτύσσεται ἐν τοῖς συγγράμμασι τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τούτου ἀνδρός, Ἴσως ἡ παροῦσα μελέτη ἀναπληρρῖ ἐν μέρει τὴν ἔλλειψιν ταύτην.

[1] Πατρολογία Weltzer καὶ Welte τόμ. VI σελ. 97—314. Ἔκδοσις 1910.

Dictionary of christian biography τόμ. I σελ. 528—535.

G. Kopp.., Die Stellung des heil. J. Chrysostomus zum weltlichen Leben, Münster, 1905.

E. Legrand, Les moralistes chrétiens, S. J. Crysostome, Librairie Lecoffre, σχεδὸν οὐδὲν ἀναφέρεται ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ περὶ τῆς σαρκικῆς ἠθικῆς.

A. Puech, un réformateur de la société chrétienne... Paris 1891.

A. Moulard, S. J. Chrysostome le défenseur du mariage et l'apôtre de la virginité. Paris 1923.

Dictionnaire de la Théologie catholique τόμ. VIII μέρ. Αον σελ. 660—690.

[2]) H. Dacier St. Jean Chrysostome et la femme chrétienne an IV siècle de l'Eglise greque, Paris 1907.

Ὡς γνωστὸν εἰδικὸν ἔργον—λόγον ἢ πραγματείαν ἢ ὑπόμνημα—περὶ σαρκικῆς ἠθικῆς δὲν συνέγραψεν ὁ ἱ. Χρυσόστομος. Σποραδικῶς ὅμως ἐν πολλοῖς τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ἀπαντῶσι πολλαὶ σκέψεις ἀναφερόμεναι εἰς τὸ ἐν λόγῳ θέμα.

Α΄

Ἡ περὶ παρθενίας πραγματεία τοῦ ἱ. Χρυσοστόμου (Migne t. 48 στ. 533—596) γραφεῖσα πάντως ἐν Ἀντιοχείᾳ καὶ κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ κληρικοῦ αὐτοῦ σταδίου τυγχάνει μὲν ἐγκώμιον τῆς παρθενίας, οὐχὶ ὅμως καὶ κατηγορία τοῦ γάμου, τῆς «ἐννόμου ἀπολαύσεως» [3]) τῆς «ἐνθέσμου μίξεως» [4]) ταύτης. «Καλὸν ὁ γάμος, λέγει ὁ ἱ. Χρυσόστομος, ἐν τῇ Γ΄ Ὁμιλίᾳ εἰς τὸ «εἶδον τὸν Κύριον» (Migne 56 στ. 116), ἀλλὰ κρείττων ἡ παρθενία· οὐκ ἐπειδὴ κρείττων ἡ παρθενία διὰ τοῦτο **κακὸν ὁ γάμος,** ἀλλ' ἔλαττον μὲν ἐκείνου καλὸν δὲ καὶ αὐτό». Ἡ διὰ τοῦ χωρίου τούτου ἐκφραζομένη ἔννοια τυγχάνει τὸ κύριον θέμα τῆς περὶ παρθενίας πραγματείας. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐν τοῖς ἐπὶ μέρους τῆς συγγραφῆς ἐκείνης ὡς καὶ ἐν ἄλλοις συγγράμμασι τοῦ ἱεροῦ ἀνδρὸς ἀπαντῶσι φράσεις δηλοῦσαι τὸν ἄκρον ἐνθουσιασμὸν ὑπὲρ τῆς ἁγνείας, τῆς παρθενίας.

Ὡσαύτως εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος ὑπὸ τὸ κράτος διατελῶν τῆς ἐντυπώσεως τῆς κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ἀντιλήψεως τῆς ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ ζωῆς «οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου», φαίνεται ἐκλαμβάνων τὸν γάμον ὡς ἀποτέλεσμα τῆς προπατορικῆς ἁμαρτίας, ἧς προϊὸν εἶναι ὡσαύτως καὶ ὁ φυσικὸς θάνατος. «Ἐπειδὴ γὰρ ἐκ τῆς ἁμαρτίας εἰσῆλθεν ὁ θάνατος, παραμυθούμενος τὸ γένος ὁ Θεός. . . φησίν : αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε» (Ἑρμηνεία εἰς τὸν ριγ΄ ψαλμὸν (Migne 55 στ. 312) προβλ. καὶ Ὁμιλία XX εἰς τὴν Γένεσιν Migne 53 στ. 167· «τοῦτο (τὸ αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε) ὁ καιρὸς ἀπῄτει, τῆς φύσεως μαινομένης καὶ τὸν τῶν παθῶν οἶστρον μὴ δυναμένης ἐνεγκεῖν, οὐδὲ ἐχούσης εἰς ἕτερον λιμένα καταφυγεῖν. Διὰ ταῦτα ἐξ ἀρχῆς οὐκ ἐδόθη ἡ παρθενία· μᾶλλον δὲ ἡ παρθενία μὲν ἐξ ἀρχῆς καὶ τοῦ γάμου προτέρα ἡμῖν ἐφάνη· διὰ ταῦτα δὲ ἐπεισῆλθεν ὕστερον ὁ γάμος. . . . ὡς εἴγε ἔμεινεν ὑπακούων ὁ Ἀδὰμ οὐκ ἂν ἐδέησε τούτου». (Περὶ παρθενίας Migne αὐτόθι στ. 546).

Αἱ φράσεις αὗται καὶ ἄλλαι παρόμοιαι ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς διαφόρους ἐπικρίσεις τῆς περὶ γάμου ἀντιλήψεως τοῦ ἱ. Χρυσοστόμου κατ' ἄλλους

---

[3]) Ὁμιλία Γ΄ εἰς τὸ «εἶδον τὸν Κύριον» (Migne 56 στ. 116).

[4]) Λόγος περὶ παρθενίας (Migne 48 στ. 116)

μὲν [5]) ἐκλαμβάνοντος αὐτὸν συμφώνως πρὸς τὴν μανιχαϊκὴν ἀντίληψιν, κατ᾽ ἄλλους [6]) δὲ περιπίπτοντος εἰς ἀντιφάσεις ὡς πρὸς τὰς περὶ ἀρχῆς καὶ προελεύσεως τοῦ θεσμοῦ τούτου σκέψεις καὶ θεωρίας αὐτοῦ.

Ὁ περὶ μανιχαϊκῆς ἐκδοχῆς τοῦ γάμου ἰσχυρισμὸς εἶναι ὅλως ἀστήρικτος· ὄχι μόνον τὰ κατὰ Μανιχαίων ἔργα τοῦ ἱ. Χρυσοστόμου μαρτυροῦσι γενικῶς ὅτι οὐδεμίαν σχέσιν εἶχεν πρὸς τὴν αἵρεσιν ταύτην, ἀλλὰ καὶ πολλὰ χωρία ἄλλων ἔργων αὐτοῦ ἀποδεικνύουσι τρανότατα ὅτι καὶ περὶ τοῦ γάμου ὀρθοδόξως ἐφρόνει. Τὰς μανιχαϊκὰς ὡς καὶ τὰς τῶν Εὐσταθιανῶν περὶ γάμου θεωρίας ἔχων ὑπ᾽ ὄψιν ὁ θεῖος πατὴρ ἔγραφε: «**τίμιος ὁ γάμος,** μέχρι τοσούτου δύναιτ᾽ ἂν φθάσαι **ὥστε μὴ μολῦναι** τὸν χρώμενον» (περὶ Παρθενίας Migne 48 στ. 554) «τίνος ἕνεκεν ὁ Θεὸς ἔδωκεν αὐτόν (τὸν γάμον); ἵνα τὴν ἐπιθυμίαν καταστείλωμεν, ἵνα σωφροσύνῃ συζήσωμεν, **ἵνα εὐαρεστήσωμεν Θεῷ,** τῇ οἰκείᾳ ἀρκούμενοι γαμετῇ». (Λόγος Γ′. Διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα κλ. Migne 51 στ. 232). «Δεύτερον οὐκ ἂν εἴποιμι παρθένους (τὰς τῶν αἱρετικῶν παρθένους) ὅτι **τὸν γάμον ἀτιμάσασαι** οὕτως ἦλθον ἐπὶ τὸ ἀποσχέσθαι τοῦ γάμου· τῷ γὰρ νομοθετῆσαι **πονηρὸν εἶναι τὸ πρᾶγμα,** προλαβοῦσαι τὰ τῆς παρθενίας ἑαυτῶν ἀφείλοντο ἔπαθλα» (Περὶ Παρθενίας Migne 48 στ. 533).

Ὡς πρὸς τὰς δῆθεν ἀντιφάσεις καὶ τὴν ἰδιαιτέραν ἑρμηνείαν τοῦ γραφικοῦ χωρίου: «αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε» (Γενέσ. Α, 28) καὶ τὰ «προσκολληθήσεται τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ . . . .» (Γεν. Β′ 24)—λεχθέντα ἀμφότερα πρὸ τῆς πτώσεως—παρατηρῶ τὰ ἀκόλουθα. Καίτοι φαίνεται ὁ ἱερὸς πατὴρ ἐκδεχόμενος τὸ «αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε» ὡς ῥηθὲν μετὰ τὴν πτῶσιν, παρὰ τὰ ἐν τῇ Βίβλῳ τῆς Γενέσεως σαφῶς περὶ τούτου γεγραμμένα, ἐν τούτοις δὲν πρόκειται περὶ πραγματικῆς ἀντιφάσεως,

---

[5]) Ὁ Aimé Purch ἐν τῷ μνημονευθέντι ἔργῳ αὐτοῦ «Un réformateur de la Société Chrétienne. . . .» p. 90 λέγει ὅτι ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος ἐν τῷ ζητήματι τοῦ γάμου «καταλήγει εἰς συμπεράσματα μὴ διαφέροντα τῶν τοῦ Μανιχαϊσμοῦ εἰ μὴ μόνον κατὰ τὰς ἀποχρώσεις». Πρβλ. Dom Chr. Baur St Jean Chrysostome et ses æuvres dans l'histoire littéraire ; recueil des travaux publiés par les membres de Conférences d'histoire et de philosophie. Louvair et Paris fascicule 28 σ. 236.

[6]) A. Moulard, I. Chrysostome le défenseur du mariage et l'apôre de la virginité σελ. 63 καὶ 67.

[7]) Περὶ τὰ μέσα τῆς Δ′ ἑκατονταετηρίδος οἱ περὶ τὸν Εὐστάθιον, ἐπίσκοπον Σεβαστείας, ἐκλαμβάνοντες τὸν γάμον ὡς βδελυρὸν ἀπεκήρυττον αὐτόν. Ἐξ ἀφορμῆς τῆς διαδόσεως τῆς κακοδοξίας ταύτης εἶχε συγκροτηθῇ (340) ἡ ἐν Γάγρᾳ τῆς Παφλαγονίας Τοπικὴ Σύνοδος, ἥτις κυρίως διὰ τοῦ Α′ καὶ ΑΔ′ κανόνος αὐτῆς καταδικάζει τὰς τοιαύτας κακοδοξίας (Σύνταγμα κανόνων Ράλλη καὶ Ποτλῆ Γ′ σελ 100, 110).

οὔτε περὶ ἀγνοίας στοιχειωδεστάτων ρημάτων καὶ πραγμάτων τῆς Γραφῆς, ἀλλὰ περὶ μιᾶς ἰδανικῆς ἀντιλήψεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὑπερανθρώπου ἐκδοχῆς τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ εὐμηχανία τοῦ Θεοῦ ἠδύνατο καὶ δι' ἄλλης μορφῆς τοῦ γάμου νὰ διατηρήσῃ καὶ αὐξήσῃ τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων πρὸ τῆς πτώσεως. [8]) «Πῶς ὁ Ἀδάμ, πῶς ἡ Εὔα, μὴ μεσιτεύοντος γάμου; Τί οὖν; **εἴτε οὕτως εἴτε ἑτέρως οὐκ ἔχω λέγειν· τὸ γὰρ ζητούμενον νῦν, ὅτι γάμου οὐκ ἔδει τῷ Θεῷ πρὸς τὸ πολλοὺς ποιῆσαι τοὺς ἐπὶ γῆς ἀνθρώπους.** (Περὶ Παρθενίας ιζ' Migne 48 στ. 546 πρβλ. καὶ στ. 543 καὶ Ὁμιλία XV εἰς τὴν Γένεσιν Migne 53 στ. 123).

Β' α.

Ἀφ' οὗ, ὡς εἴδομεν, ὁ γάμος, κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον, δὲν εἶναι ἀκάθαρτος καὶ βδελυρός, τοὐναντίον δὲ τίμιος καὶ τῷ Θεῷ ἀρεστός, ἕπεται ὅτι καὶ ἡ σαρκικὴ συνουσία αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν δὲν εἶναι ἁμαρτωλὸς καὶ κολάσιμος. Τὸ σῶμα θνητὸν γενόμενον ἐδέξατο τὴν ἐπιθυμίαν ἀναγκαίως. [9]) Ἡ σαρκικὴ ἐπιθυμία ἑδρεύει ἐν τῷ σώματι· ὄχι διότι ἡ σὰρξ εἶναι πηγὴ κακοῦ, ἀφ' οὗ καὶ αὐτὴ ἡ ἐπιθυμία δὲν εἶναι καθ' ἑαυτήν, ὡς ἐλέχθη, ἐκδήλωσις ἁμαρτίας· «ἕως μὲν ἂν τὴν οἰκείαν φυλάττῃ τάξιν (ἡ σὰρξ) οὐδὲν ἄτοπον γίνεται· ὅταν δὲ αὐτῇ πάντα ἐπιτρέπωμεν καὶ τοὺς οἰκείους ὑπερβᾶσα ὅρους κατεξανιστᾶται τῆς ψυχῆς πάντα ἀπόλλυσι καὶ διαφθείρει οὐ **παρὰ τὴν οἰκείαν φύσιν.** ἀλλὰ παρὰ τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἐκ ταύτης ἀταξίαν». (Ὁμιλία ΙΓ' πρὸς Ρωμαίους, ἔκδοσις Ὀξονίου τόμ. Α' σελ. 211). Παρ' ὅλα ταῦτα προκειμένου ἰδιαιτέρως περὶ τῆς σαρκικῆς ὁρμῆς δὲν ἀρνεῖται ὁ ἱ. Χρυσόστομος ὅτι καὶ ἡ ἰδιοσυγκρασία ἑνὸς ἑκάστου συντελεῖ εἰς τὸ μεῖζον ἢ ἔλαττον τῆς ὁρμῆς ταύτης. [10]) Ἡ κατ' ἀρχὰς καὶ καθ' ἑαυτὴν ἀδιάβλητος σαρκικὴ ἐπιθυ-

[8]) Καὶ ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος ὁ διατελέσας, ὡς γνωστόν, ἐπὶ ἔτη Μανιχαῖος ἐφρόνει ὅτι ἡ συνουσία πρὸ τῆς πτώσεως ἦτο πνευματικὴ καὶ πνευματικοὶ καὶ οἱ καρποὶ αὐτῆς. «Copulatione spirituale spirituales fetus ederent, id est bona opera divinæ laudis. De genesis contra Manichaeos PL. XXXIV 204, 200, 201, 213. Βραδύτερον ἀπεδέχετο ὅτι ἡ σαρκικὴ ἐπιθυμία ἦτο προϊὸν τῆς ἁμαρτίας καὶ οὐχὶ ὁ γάμος. Ἡ σαρκικὴ ἐπιθυμία ἀποτελεῖ κατὰ τὸν Αὐγουστῖνον τὸ ἐν ἡμῖν προπατορικὸν ἁμάρτημα. Hoc est malum peccutti in quo nascitur omnis homo. pecc. mer. et rém P. L. XLIV 142. Βλέπε καὶ Moulard ἔνθα ἀνωτέρω σελ, 61 σημ. 73 καὶ σελ. 66.

[9]) Ὁμιλία ΙΓ' πρὸς Ρωμαίους ἔκδοσις Ὀξονίου τόμ. Α' σελ. 199 πρβλ. καὶ «Dictionaire de la Théologie catholique τόμ. XVIII μέρος Α' στ. 678 καὶ Ὁμιλία XVIII εἰς τὴν Γένεσιν Migne 53 στ. 153.

[10]) Ὁμιλία XXIV Β. Κορ. ἔκδοσις Ὀξονίου τόμος III σελ. 249. «Ἀπὸ τῆς φύσεως ἔλαχε τὸ μὴ σφόδρα ἐνοχλεῖσθαι ἐντεῦθεν». Πρβλ. ΠΑ' Ὁμιλία εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον ἔκδοσις Ἀθηνῶν σελ. 884.

μία—προκαλέσασα τὸν γάμον χρήσιμον διὰ τὴν παιδοποιΐαν ἔτι δὲ πλέον διὰ τὸ «σβέσαι τὴν τῆς φύσεως πύρωσιν», [11]) περαιτέρω ἀναπτύσσεται εἰς πάθος, εἰς «**πονηρὸν νόσημα**» «διὰ τῆς συνηθείας, σχολῆς, ἀργίας κ. ἄ.» (Ὁμιλία ζ΄ Β. πρὸς Κορινθίους Ὀξονίου ἔκδοσις Γ΄, σελ. 96). Τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ γεννᾷ ἡ «πονηρὰ προαίρεσις», ἡ διεφθαρμένη γνώμη». Κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον γεννᾶται ὑπὸ τοιαύτης γνώμης, καθόσον ἡ ἐπιθυμία αὕτη δὲν εἶναι φυσικὸν ὡς ἡ νόσος, ὁ πόνος, ὁ θυμὸς καὶ ἄλλα· ἐκδηλουμένη ὅμως διὰ τῆς πορνείας μετατρέπεται εἰς ἠθικὸν κακὸν (ἁμαρτίαν). «Εἰ τῆς τοῦ σώματος ἦν φύσεως τὰ τῆς κακίας καθολικὰ ἂν ἦν· τὰ γὰρ **φυσικὰ τοιαῦτα· τὸ δὲ πορνεύειν οὐ τοιοῦτον** ἀλλὰ τὸ μὲν ἀλγεῖν ἐντεῦθεν, **τὸ δὲ πορνεύειν ἀπὸ τῆς προαιρέσεως**» (ιζ΄ Ὁμιλία Α΄ Κορινθίους Ὀξονίου ΙΙ σελ. 204).

«Ἡ ἐπιθυμία ἁμαρτία μὲν οὐκ ἔστιν, ὅταν δὲ εἰς ἀμετρίαν ἐμπέσῃ εἴσω τῶν τοῦ γάμου νόμων οὐκ ἐθέλουσα μένειν, ἀλλὰ καὶ ἀλλοτρίαις ἐπιπηδῶσα γυναιξί, τότε λοιπὸν μοιχεία τὸ πρᾶγμα γίνεται, ἀλλ᾽ οὐ [12]) παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν, ἀλλὰ παρὰ τὴν ταύτης πλεονεξίαν». (Ὁμιλία ιγ΄ εἰς Ρωμαίους Ὀξονίου Α΄ σ. 299). Καὶ ἐν τῇ Ὁμιλίᾳ τῆς Α΄ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς ἀφορμὴν λαμβάνων ἐκ τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου δοθέντος ὁρισμοῦ τῆς παρθένου καὶ τῆς οὐ παρθένου ἐπάγεται :«οὐ γάμον εἶπεν οὐδὲ ἐγκράτειαν, ἀλλὰ ἀπραγμοσύνην καὶ πολυπραγμοσύνην. Οὐ γὰρ **ἡ μίξις πονηρόν,** ἀλλὰ τὸ ἐμποδίζεσθαι πρὸς φιλοσοφίαν» (Ὀξονίου Β΄ σελ. 226).

Β. β.

Ὁ χωρισμὸς οὗτος τῆς ἁπλῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας καὶ τῆς ἀνεπιλήπτου αὐτῆς ἐκδηλώσεως ἐν τῷ γάμῳ, «τῆς ἐννόμου μίξεως», ἀπὸ τῆς ἁμαρτωλοῦ αὐτῆς ἐκδηλώσεως, τῆς ἀκολασίας, καταφαίνεται καὶ ἐξ ὅσων λέγει περὶ τῆς προελεύσεως τῆς ἐπιθυμίας ἢ μᾶλλον τῆς ἕδρας τῆς σαρκικῆς ὁρμῆς. «Καὶ οἱ μὲν [13]) ἀπὸ ἐγκεφάλου, οἱ δὲ ἀπὸ ὀσφύος τὸν οἶ-

---

11) Περὶ παρθενίας Migne 48 σελ. 547.

12) Πρβλ. καὶ ὑπόμνημα εἰς τὸ Ε΄ κεφάλαιον τῆς πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῆς Migne 61 στ. 669 «τὸ γὰρ μοιχεύειν οὐ τῆς ἐπιθυμίας ἐστὶ τῆς φυσικῆς, ἀλλὰ τῆς ὕβρεως τῆς παρὰ φύσιν».

13) Αἱ παρεμπίπτουσαι πληροφορίαι αὗται τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου ὑπενθυμίζουσι τὰς περὶ τοῦ κέντρου τῆς γενετησίου ὁρμῆς θεωρίας τῶν τε ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων. Ὁ πατὴρ τῆς ἰατρικῆς Ἱπποκράτης καθώρισεν ὡς τοιοῦτον κέντρον τὸν νωτιαῖον μυελόν. Ὁ διάσημος νευρολόγος Gall ὁ ἀσχοληθεὶς περὶ τὸν καθορισμὸν καὶ ἄλλων κέντρων ἀπεδέχθη ὡς κέντρον τῆς ἐν λόγῳ ὁρμῆς τὴν παρεγκεφαλίδα. Μεταγενέστεραι ἔρευναι ἐπανέφερον τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου θεωρίαν τοῦ Ἱπποκράτους. Βλέπε Garnier, Generation Universelle, σελ. 244 κ. ἑ. Πρβλ. καὶ A. Moulard ἔνθα ἀνωτέρω σελ. 131.

στρον ἐκεῖνον φύεσθαι λέγουσιν, ἐγὼ δὲ οὐδαμόθεν ἄλλοθεν εἴποιμ' ἄν, ἀλλ' ἢ ἀπὸ γνώμης ἀκολάστου καὶ διανοίας ἠμελημένης, κἂν αὔτη σωφρονῇ, τῶν φυσικῶν κινημάτων βλάβος οὐδέν». (Ὁμιλία β' εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγ. ἔκδοσις Ἀθηνῶν σελ. 691· πρβλ. καὶ Ὁμιλία Β' πρὸς Ἐφεσίους Ὀξονίου IV σ. 120). Ὁμιλῶν ἐν τῇ αὐτῇ Ὁμιλίᾳ περὶ τῶν «Εὐνουχισθέντων ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων» καὶ φρονῶν ὅτι διὰ τῆς ἀποκοπῆς τῶν μελῶν δὲν ἐκριζοῦται καὶ ἡ ἐπιθυμία προσθέτει τὰ ἑξῆς· «μετὰ γὰρ τῶν εἰρημένων οὐδὲ τὰ τῆς ἐπιθυμίας ἡμερώτερα ἐκεῖθεν, ἀλλὰ καὶ χαλεπώτερα γίνεται. Ἑτέρωθεν γὰρ ἔχει τὰς πηγὰς τὸ σπέρμα τὸ ἡμέτερον καὶ ἑτέρωθεν κυμαίνει. Οὐ γὰρ οὕτως ἐκτομὴ μέλους, ὡς λογισμοῦ χαλινός, τὰ τοιαῦτα οἶδε καταστέλλειν κύματα καὶ γαλήνην ποιεῖν». Προσεκτικὴ μελέτη τῆς ἀνωτέρω περικοπῆς καταδεικνύει ὅτι ὁ ἱ. Χρυσόστομος δὲν πολεμεῖ τὰς περὶ τοῦ κέντρου τῆς γενετησίου ὁρμῆς θεωρίας καὶ εἰκασίας τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ, ὡς ἐκ πρώτης ὄψεως θὰ ἐνόμιζέ τις, ἀλλὰ διακρίνει τὰ φυσικὰ κινήματα ἀπὸ τῆς ἁμαρτωλοῦ ἐκφάνσεως αὐτῶν (ἁμαρτίας), ἧς αἰτίαν θεωρεῖ τὴν ἀκόλαστον γνώμην, τὴν ἠμελημένην διάνοιαν. Ἄλλως τὰ «φυσικὰ κινήματα» ἐκλαμβάνει ὡς λίαν ἰσχυρά. Ἡ τοιαύτη αὐτοῦ γνώμη περὶ τοῦ κράτους τῆς γενετησίου ὁρμῆς ἐκφράζεται σαφῶς, ὄχι μόνον δι' ὧν περιγράφει τὴν τυραννίαν τῆς ὁρμῆς ταύτης, ἀλλὰ καὶ δι' ὧν ὑποδεικνύει μέσων πρὸς ἄσκησιν τῆς ἐγκρατείας καὶ ἁγνείας.

Β. γ.

«Οὐκ ἔστιν ἴσον σωμάτων ἔρως καὶ χρημάτων, ἀλλ' ὁ τῶν σωμάτων δριμύτερός τε [14]) πολλῷ καὶ τυραννικώτερος» (Ὁμιλία ΟΗ' εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον. Ἔκδοσις Ἀθηνῶν σελ. 848).

«Καὶ εἰ βούλεσθε ποιησώμεθα σύγκρισιν καὶ ἴδωμεν ποῖον τυραννικώτερον, χρημάτων ἢ σωμάτων ἐπιθυμία· ὃ γὰρ ἂν εὑρεθείη μεγάλους ἄνδρας καταβεβληκός, τοῦτό ἐστι τὸ χαλεπώτερον .... ἐπιθυμία σωμάτων τοῦ μεγάλου προφήτου περιεγένετο, τοῦ Δαβίδ... τοῦτο καὶ ὀργῆς ἐντονώτερον πάθος. Ὀργίζεσθαι μὲν γὰρ οὐκ ἔνι, μηδενὸς ὄντος τοῦ παροξύνοντος **ἐπιθυμεῖν δὲ ἀνάγκη καὶ τῆς ὄψεως τῆς εἰς τοῦτο κενούσης μὴ φαινομένης**» (Ὁμιλία κγ' Β' Κορινθ. Ὀξονίου Γ' 247, 248). Ζωηρότερον περιγράφει ὁ ἱ. Χρυσόστομος τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ κράτος τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας ἐν τῷ ἑξῆς χωρίῳ τοῦ περὶ παρθενίας λόγου. «Οἶδα

14) Σὺν πολλοῖς ἄλλοις ἐκ τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων καὶ ὁ Πλάτων (Νόμοι βιβλ. 782e 783a) λέγε τὰ ἑξῆς περὶ τῆς ἐπιθυμίας ταύτης. «Καὶ ἔρως ὀξύτατος ὕστατος μὲν ὁρμᾶται (ἐν σχέσει πρὸς τὴν βρῶσιν καὶ τὴν πόσιν), διαπυρωτάτους δὲ τοὺς ἀνθρώπους μανίαις ἀπεργάζεται πάντως, **ὁ περὶ τὴν** τοῦ γένους σπορὰν ὕβρει πλείστη **καόμενος**».

τὴν βίαν τοῦ πράγματος, οἶδα τῶν ἀγωνισμάτων τούτων τὸν τόνον, οἶδα τοῦ πολέμου τὸ βαρύ. Φιλεκδίκου τινὸς καὶ βιαίας καὶ ἀπονενοημένης κατὰ τῶν ἐπιθυμιῶν δεῖ ψυχῆς. Ἐπὶ γὰρ ἀνθράκων δεῖ περιπατεῖν καὶ μὴ κατακαίεσθαι, ἐπὶ ξίφους βαδίζειν καὶ μὴ πλήττεσθαι· τοσαύτη γὰρ τῆς ἐπιθυμίας ἡ ἰσχὺς ὅση καὶ πυρὸς καὶ σιδήρου». (Περὶ παρθενίας, Migne 48 στ. 551).

Γ'

Ἐντεῦθεν λαμβάνων ἀφορμὴν ἀναπτύσσει τὰ μέσα καὶ τὸν τρόπον τῆς ζωῆς διὰ τῶν ὁποίων δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ παλαίσῃ νικηφόρως κατὰ τοῦ πειρασμοῦ τῆς σαρκὸς καὶ καταπαύσῃ τὴν ζάλην ταύτην ἄνευ σωματικοῦ τινος ἀκρωτηριασμοῦ. «Δεῖ τοίνυν ἡμῖν ἀδαμαντίνης διανοίας, οὐδέποτε καθεύδοντος ὀφθαλμοῦ, καρτερίας πολλῆς, τειχῶν ἰσχυρῶν, θριγκῶν ἔξωθεν καὶ μοχλῶν, φυλάκων ἐγρηγορότων καὶ γενναίων καὶ πρὸ τούτων ἁπάντων τῆς ἄνωθεν ῥοπῆς.... πῶς οὖν τὴν ῥοπὴν ἐπισπασόμεθα ταύτην; ὅταν τὰ παρ' ἑαυτῶν ἅπαντα εἰσενέγκωμεν, λογισμὸν ὑγιᾶ, νηστείας καὶ ἀγρυπνίας πολλὴν τὴν ἐπίτασιν, νομοθεσίας ἀκρίβειαν, ἐντολῶν φυλακήν, καὶ τὸ πάντων κεφάλαιον τὸ μὴ θαρρεῖν ἑαυτοῖς ... **πάντοθεν οὖν ὠχυρῶσθαι χρή.** Πρὸς γὰρ φύσεως ἀνάγκην ἡμῖν ἡ μάχη, πρὸς ἀγγέλων πολιτείαν ὁ ζῆλος (Αὐτόθι ἡ αὐτὴ στήλη).

Καὶ ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ στ' ψαλμοῦ (Migne 55 στ. 75) ἀναγινώσκομεν τὰ ἑξῆς σχετικὰ πρὸς τὸ αὐτὸ θέμα· «τῆς ἐπιθυμίας ἐγειρομένης, ἂν μὴ σὺ τὴν φλόγα ἀνάψῃς οὐ καίεται ἡ κάμινος, ἂν μὴ σὺ τροφὴν παράσχῃς τῇ ὕλῃ. Οὐκ ἀνάπτεται δὲ ἡ κάμινος ἂν μὴ τὰς εὐμόρφους ὄψεις περιεργάσῃ, ἂν μὴ τὰ ἄλλα κάλλη πολυπραγμονήσῃς, ἂν μὴ εἰς θέατρον παρανομίας ἀναβαίνῃς. Ἂν γὰρ μὴ πιαίνῃς τρυφῇ τὴν σάρκα, ἂν μὴ καταποντίσῃς οἴνῳ τὸν λογισμόν, οὐκ αἴρεται ἡ φλόξ, οὐκ ἀνάπτεται ἡ κάμινος, οὐ γίνεται χαλεπώτερον τὸ θηρίον, οὐ διατέμνεται καθάπερ ὑπὸ πνευμάτων ἀγρίων τῆς διανοίας τὸ καθαρόν. Ἀρκεῖ οὖν ταῦτά φησι, πρὸς τὸ διαφυγεῖν τὴν φλόγα τῆς ἁμαρτίας; οὐκ ἀρκεῖ ταῦτα καὶ μόνον· ἀλλὰ καὶ ἕτερα δεῖ προστεθεῖναι, εὐχὰς διηνεκεῖς, ἁγίων συνουσίαν, νηστείαν, τράπεζαν σύμμετρον, δίαιταν λιτήν, ἀσχολίας ἀναγκαίας, πρὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων τοῦ Θεοῦ τὸν φόβον, τὴν μέλλουσαν κρίσιν καὶ τὰς ἀφορήτους κολάσεις, τὰς ἐπαγγελίας τῶν ἀγαθῶν. **Διὰ τούτων ἁπάντων δύνασαι χαλινῶσαι τὴν λυττῶσαν ἐπιθυμίαν καὶ στῆσαι τὴν κυμαινομένην θάλασσαν».** Ἐν τῇ ζ' Ὁμιλίᾳ τῆς Β' πρὸς Κορινθίους λέγει· «καὶ πῶς δυνήσομαι φησί, μηκέτι ἰδεῖν ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας ἑλκόμενος; ἑτέροις σεαυτὸν δὸς περιέλκουσι τὴν ψυχήν, βιβλίοις, φροντίσιν ἀναγκαίαις, προστασίαις, βοηθείαις ἀδικουμένων, εὐχαῖς, φιλοσοφίᾳ τῇ περὶ τῶν μελλόντων, τοιούτοις κατάδησον τὴν ψυχήν».

Ἐν τῇ ΜΒ' Ὁμιλίᾳ τῆς Α' πρὸς Κορινθίους (Ὀξονίου ΙΙ σελ. 468, 469) προτρέπει τὸν ἀναγνώστην εἰς ἀποχὴν ἀπὸ τῆς ἀκολασίας καὶ εἰς ἄσκησιν τῆς ἐγκρατείας διὰ τῆς χαρᾶς καὶ γαλήνης τῆς συνειδήσεως τὴν ὁποίαν γεννᾷ ἡ ἐγκράτεια ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ψυχικὴν ταραχήν, ἣν προκαλεῖ ἐν τῷ ἔσω ἀνθρώπῳ ἡ ἀκολασία.

Ἕτερον μέσον ἀποχῆς ἀπὸ τῆς πορνείας καὶ ἀσκήσεως τῆς ἐγκρατείας τυγχάνει καὶ ἡ ἐπίσκεψις καὶ θεωρία καὶ φιλόσοφος μελέτη γενικῶς τῆς φύσεως καὶ ἰδιαιτέρως τῆς κατασκευῆς τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος καὶ ἡ φυσικοχημική, οὕτως εἰπεῖν, ἀνάλυσις τῆς καλλονῆς αὐτοῦ. «Ὅταν οὖν ἴδῃς γυναῖκα εὔμορφον, λάμποντα ἔχοντα ὀφθαλμόν, φαιδρόν, στίλβουσαν ἀπὸ τῆς παρειᾶς, ἀμήχανόν τινα ὥραν ἐπὶ τῆς ὄψεως φέρουσαν φλέγουσάν σου τὸν λογισμόν, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὔξουσαν, ἐννόησον ὅτι γῆ τὸ θαυμαζόμενον, ὅτι σποδὸς τὸ ἐκκαῖον, καὶ παύσεται λυττῶσα ἡ ψυχή· ἀνακάλυψον αὐτῆς τὸ δέρμα τῆς ὄψεως καὶ τότε πᾶσαν αὐτῆς ὄψει τῆς εὐμορφίας τὴν εὐτέλειαν· μὴ στῇς μέχρι τῆς ἐπιφανείας, ἀλλ' ἐνδοτέρω διάβηθι τῷ λογισμῷ, καὶ οὐδὲν ἕτερον εὑρήσεις, ἀλλ' ἢ ὀστᾶ καὶ νεῦρα καὶ φλέβας. Ἀλλ' οὐκ ἀρκεῖ ταῦτα. Λόγισόν μοι ταύτην ἀλλοιουμένην, γηράσκουσαν, ἀρρωστοῦσαν, ὑφιζάνοντας ὀφθαλμοὺς καὶ κοιλαινομένας παρειάς, ἅπαν καταρρέον τὸ ἄνθος ἐκεῖνο· ἐννόησον τί θαυμάζεις καὶ αἰσχύνθητι τὴν κρίσιν. Πηλὸν θαυμάζεις καὶ σποδόν, καὶ κόνις σὲ ἐκκαίει [15]) καὶ τέφρα». (Β' Ὁμιλία εἰς τὸ περὶ ἀσαφείας τῶν προφητῶν. Migne 56 στ. 185).

Δ'.

Αἱ περὶ τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας ἢ μᾶλλον τῆς γενετησίου ὁρμῆς ὡς φυσικῆς [16]) μὲν ἀλλ' ἧς ἡ πλήρωσις δὲν εἶναι ἀπαραίτητος διὰ τὴν ὑπόστασιν τῆς ὀργανικῆς ζωῆς ἰδέαι τοῦ ἱ. Χρυσοστόμου ὡς καὶ αἱ σκέψεις καὶ συστάσεις αὐτοῦ περὶ τῶν μέσων τῶν ἀναγκαιούντων διὰ τὴν ἄσκησιν τῆς ἐγκρατείας παρ' ὅλην τὴν ἀρχαιότητα αὐτῶν φέρουσιν εἰς τὸν νοῦν

---

15) Ὅμοια περίπου γράφει καὶ ὁ Μ. Βασίλειος ἐν τῷ β' λόγῳ περὶ κατασκευῆς τοῦ ἀνθρώπου (Migne 30 στ. 53, 56) «πάλιν ὅταν ἐπιθυμία τις σαρκικὴ κρατήσῃ σου τῆς διανοίας, καὶ πείθῃ μελετᾷν τὸ τῆς ὀρέξεως ἀποτέλεσμα, ὅρα ταχέως ἐπὶ τὴν γῆν. Μνήσθητι ὅτι ὥςπερ ἐκ ταύτης προῆλθες, οὕτω καὶ εἰς ταύτην μετ' οὐ πολὺ ἀναλυθήσῃ· καὶ τὰ νῦν σφύζοντα μέλη καὶ ἡ ἄλογος ἐπιθυμία, καὶ ὁ γαργαλισμὸς τῆς σαρκὸς αὔριον οὐκ ἔσται, τῶν μελῶν ἀπονεκρωθέντων καὶ τῆς ὀρέξεως ἀποπτάσης. Οὕτω ἡ πρὸς τὴν γῆν τὴν μητέρα ἡμῶν διηνεκὴς σύννευσις καὶ ἐπίγνωσις, αἰτία καθίσταται ἀποχῆς καὶ ἐλευθερίας πάντων τῶν ἐνοχλούντων ἑκάστοτε χαλεπῶν καὶ δυσιάτων παθῶν».

16) Ὁ ἐκ τῶν Γνωστικῶν Ἰσίδωρος ἐδίδασκε· «φυσικὸν τὸ τῶν Ἀφροδισίων, οὐκ ἀναγκαῖον δέ». Κλήμεντος Στρωματεῖς ΙΙ 1—3. PS. VIII 1104.

ἡμῶν τὰς τῶν συγχρόνων σκέψεις καὶ συζητήσεις—Συνέδριον ἐγκρατείας 1903 ἐν Βρυξέλλαις—ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος. Ἐκτὸς τῶν κλασικῶν πλέον καταστάντων συγγραμμάτων τοῦ ἰατροῦ Garnier (Παγκόσμιος Γέννησις, Γάμος, Ἀγαμία καὶ Ἄγαμοι κλπ.) ἐν τοῖς ὁποίοις ἀπαντῶσι πολλαὶ νουθεσίαι καὶ ὑποδεικνύονται πολλὰ μέσα [17]) πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς ἀκολασίας καὶ ἐπίτευξιν ἔστω καὶ τῆς σχετικῆς ἐγκρατείας πολλὴν ἔχοντα ὁμοιότητα πρὸς τὰ ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου συνιστώμενα, ἀναγινώσκομεν παραπλήσια καὶ ἐν ἄλλοις νεωτάτοις συγγράμμασιν ἰατρῶν καὶ ἠθικολόγων.

Ὁ γνωστὸς ἰατρὸς καὶ συγγραφεὺς [18]) ἰατρικῶν συγγραμμάτων Toulouse ἀφιεροῖ δύο κεφάλαια τοῦ ἔργου αὐτοῦ «Comment former un esprit» εἰς τὸ ὑπὸ μελέτην θέμα. Ἐν σελίδι 158 (ἔκδοσις Hachette 1908) γράφει τὰ ἑξῆς ἀξιοσημείωτα: «Μεταξὺ τῶν λειτουργῶν τοῦ ὀργανισμοῦ ὑπάρχουσί τινες τῶν ὁποίων ἡ ἐνέργεια εἶναι ἀναγκαία· οὕτω πᾶσαι αἱ ἔχουσαι σχέσιν πρὸς τὴν θρέψιν τοῦ ἀτόμου δέον νὰ ἐκτελῶνται ἐν παντὶ καιρῷ ἐπὶ ποινῇ μαρασμοῦ. Ἀλλ' ἡ ἀναπαραγωγὴ τυγχάνει λειτουργία πολυτελείας (fonction de luxe). Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκτελεσθῇ αὕτη οὔτε πρὸ τοῦ ἀρτίου σχηματισμοῦ (ἥβης) τοῦ ἀτόμου, οὔτε μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς παρακμῆς καὶ καταπτώσεως αὐτοῦ, οὔτε καὶ εἰς στιγμὰς κοπώσεως προσωρινῆς ἢ δημιουργηθείσης ὑπὸ ἀσθενικῆς τινος καταστάσεως.

Ἡ ἀναπαραγωγὴ (ἐκπλήρωσις τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας) δὲν εἶναι (ἀνάγκη) ἐπιτακτική· τὰ δὲ πολυάριθμα παραδείγματα ἀνθρώπων ἀφοσιωθέντων εἰς **ἀπορροφητικὰς σωματικὰς ἢ πνευματικὰς ἐργασίας ἢ ἐγκρατευθέντων ἐκ λόγων θρησκευτικῶν καὶ διατελεσάντων ἁγνῶν καθ' ὅλην των ἠν ζωήν,** χωρὶς καταφανῆ τινα φυσιολογικὴν διατάραξιν, εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν ἀποδεικτικά». Τὰς περὶ τοῦ ἐναντίου γνώμας ὁ δόκτωρ Toulouse ἐκλαμβάνει ὡς ἀνηκούσας μᾶλλον εἰς τὴν ρωμαντικὴν φυσιολογίαν.

Ἡ ὀργανικὴ ζωὴ παριστάνεται σήμερον ὑπό τινων φυσιολόγων φιλοσοφούντων ὅλως κατὰ σάρκα (Félix le Dantec) διὰ τοῦ τύπου A÷B. τὸ A=ὁ ὀργανικὸς μηχανισμὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ εἷς παράγων τῆς ζωῆς, B=τὸ περιβάλλον, αἱ συνθῆκαι ὑφ' ἃς ἡ ζωὴ εἶναι δυνατή, ὁ ἕτερος παράγων τῆς ζωῆς· τὸ A ἤτοι τὸ ὀργανικὸν ὂν ἄνευ τοῦ B θεωρεῖται μό-

17) Βλέπε καὶ τὸ ἔργον τοῦ συγγραφέως τῆς παρούσης μελέτης «μεταβολαὶ κλπ.» σελ. 338 σημ. 6.

18) «Les causes de la Folie»— «Enquête médico psychologique sur les Rapports de la supériorité intellectuelle avec la Névropathie — La mélancolie—Le Cerveau—κ. ἄ.

νον βιώσιμον ὂν οὐχὶ δὲ ζῶν ὄν. Τὸν ἴδιον τύπον ἂς ἐφαρμόσωμεν προκειμένου περὶ τῆς σαρκικῆς ἠθικῆς καὶ εἰδικώτερον τῆς ἐγκρατείας καὶ ἁγνείας. Ὁ ἄνθρωπος ὡς ἠθικο-φυσιολογικὸν καὶ λογικὸν ὄν, εἶναι δεκτικὸς τῆς ἐγκρατείας καὶ ἁγνείας· ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ ὁ δεύτερος παράγων Β, τοὐτέστιν οἱ ὅροι τῆς ζωῆς, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὁ ἱ. Χρυσόστομος ὠνόμασε «λιτὴν δίαιταν», «σύμμετρον τράπεζαν», βιβλία», ἐντολῶν φυλακήν», «λογισμὸν ὑγιᾶ», ἀσχολίας ἀναγκαίας» κλπ. ὁ δὲ Toulouse καὶ εἴ τις ἄλλος «ἐργασίας διανοητικὰς ἢ σωματικάς», ἀπορροφώσας ὅλον τὸν ἄνθρωπον. Ὅστις θέλει καὶ ἰδίᾳ κληρικὸς νὰ ζῇ ἐγκρατής, ἁγνός, «ἀπερίσπαστος», δὲν πρέπει νὰ λησμονῇ ποτε τοὺς παράγοντας τῆς ἐγκρατείας καὶ οὐχὶ σπανίως νὰ μελετᾷ καὶ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι, ὡς ὁ θεῖος Χρυσόστομος, ἔγραψαν τόσον σαφῶς καὶ σοφῶς περὶ τῶν ὅρων τούτων καὶ ἐφήρμοσαν αὐτούς.

Εἶναι περιττὸν νὰ τονισθῇ ἐνταῦθα πόσον ὠφέλιμος θὰ ἦναι μία συγκριτικὴ μελέτη τῶν πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ὁ θεῖος Χρυσόστομος, καὶ τῶν συγχρόνων συγγραφέων ἠθικολόγων, κοινωνιολόγων καὶ ἐπιστημόνων ἔτι ὡς πρὸς τὸ κεφάλαιον τοῦτο ὄχι μόνον ἐν οἷς σημείοις συμφωνοῦσι ἀλλὰ καὶ ἐν οἷς διαφωνοῦσι.

Καθ' ἣν στιγμὴν τόσα καὶ τόσα γράφονται καὶ λέγονται περὶ τοῦ γάμου καὶ τῆς ἀγαμίας τῶν κληρικῶν καὶ συγκροτήσεως καὶ Οἰκουμενικῆς Συνόδου μελλούσης νὰ ἀσχοληθῇ καὶ περὶ τὸ θέμα τοῦτο, δὲν θὰ ἦναι ἄσκοπος ἡ συστηματικὴ καὶ δὴ καὶ συγκριτικὴ μελέτη τῶν περὶ σαρκικῆς ἠθικῆς καὶ ἁγνείας καὶ ἐγκρατείας καὶ γάμου ἰδεῶν τῶν μεγάλων φωστήρων τῆς Ἐκκλησίας.

Ὡς πρὸς τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον ἴσως ἡ παροῦσα μελέτη λέγει ἀρκετά.

† Ο ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΚΑ
ΕΚ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

(συνέχεια ἀπὸ σελ. 356)

Χάρις.

Ἐκ τῶν πολυχρήστων καὶ ἅμα ἰδιοσήμων γραφικῶν λέξεων εἶναι καὶ ἡ **χάρις** μετὰ καὶ τῶν παραγώγων αὐτῆς (**χαρίζομαι, χάρισμα,**

χαριτόω-ῶ), ἀπαντῶσα ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ περὶ τὰς 185 φορὰς καὶ ἀντιστοιχοῦσα παρὰ τοῖς Ο΄ πρὸς ἄλλα τε ἑβραϊκὰ ὀνόματα (**χέσεδ**=ἔλεος, **ρέχεμ, ραχαμεὶμ**=εὐσπλαγχνία, οἰκτιρμός, **ρασὼν**=εὐδοκία, εὐαρέσκεια, εὐαρέστησις), καὶ μάλιστα πρὸς τὸ **χέν**, ἀπὸ τοῦ ρήματος **χανὰν** =ἔχω εὐμενῶς, διάκειμαι συμπαθῶς, καλοκἀγάθως, ἐξ οὗ καὶ τὰ γνωστὰ κύρια ὀνόματα **Ἄννα, Ἀνανίας, Ἰωάννης=Χάρις, Χαρίτων, Θεοχάρης).**

1. Ἐν τῇ ἑλληνικῇ, καθ᾽ ἣν ἔχει συγγένειαν πρὸς τὸ **χαίρειν, χαρά**, καὶ ὁμόρριζος πρὸς τὸ λατινικὸν *gratia* (gratus=χαρτὸς) φαίνεται ὅτι ἀρχικῶς ἐσήμαινε πᾶν τὸ ἔχον τὴν δύναμιν τοῦ ἐμποιεῖν χαράν, τέρψιν, εὐχαρίστησιν, πᾶν τὸ ἐράσμιον καὶ ἐπαγωγόν, πᾶσαν εὐμορφίαν καὶ εὐκαμψίαν, πᾶσαν ὡραιότητα καὶ καλλονήν, εἴτε ἐπανθοῦσαν τῇ ἐξωτερικῇ ὄψει καὶ μορφῇ, εἴτε ἐν τοῖς λόγοις καὶ τοῖς τρόποις ἐκφαινομένην (venustus, elegantia, jucunditas, suavitas). Οὕτως ἤδη παρ᾽ Ὁμήρῳ Ὀδυσ. 2, 12. 6, 235. 237. 8, 19. 175. 15, 320. 18, 298. Ἰλιάδ. 14, 183, οὕτω δὲ φαίνονται ἐκληπτέα καὶ τὰ Λουκ. 4, 22 («λόγοι τῆς χάριτος»=**πλήρεις χάριτος),** Κολ. 4, 6 («ὁ λόγος ὑμῶν ἐν χάριτι, ἅλατι ἠρτυμένος») καὶ Ἐφεσ. 4, 29 (ἵνα δῷ χάριν=ἵνα τέρψῃ), καίτοι προφανῶς ὁ λόγος οὐχὶ περὶ τῆς ἐξωτερικῆς τῶν λόγων καλλονῆς καὶ τῆς ἐντεῦθεν προκυπτούσης εὐχαριστήσεως, ἀλλὰ περὶ ἀπὸ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν παρεχομένης εὐαρεσκείας (πρβλ. Σοφ. Σειρ. 21,16. Ἐκκλησ. 10,12) [1]).

2. Χαρᾶς ὅμως καὶ εὐχαριστήσεως πρόξενα γίνονται καὶ πνευματικὰ καὶ ἠθικὰ κάλλη, καὶ δὴ ἡ **εὐμενὴς** καὶ **φιλάγαθος πρός τινα διάθεσις καὶ αἱ οἱαιδήποτε ἐκδηλώσεις αὐτῆς** ὡς καὶ ἡ πρὸς τὴν τοιαύτην εὔνοιαν ἀνταποκρινομένη **εὐγνώμων διάθεσις τοῦ ἑτέρου.** Ἀμφότερα ταῦτα ἐμπεριέχονται ἐν τῇ ρήσει «χάριν ἢ χάριτας κατατίθεσθαι τινὶ» (Πράξ. 24, 27, 25, 9)=παρέχειν τινὶ ἐκδουλεύσεις, εὐεργεσίας, καὶ ὑποχρεοῦν αὐτὸν εἰς εὐγνωμοσύνην.

Τούτου δὲ ἕνεκα ἡ αὐτὴ λέξις εὐχρηστεῖ ἐπί τε εὐνοίας ἢ εὐμενείας (favor, benevolentia) καὶ ἐπὶ τῆς εὐχαριστίας ἢ εὐγνωμοσύνης, ὡς συμβαίνει καὶ εἰς τὴν ἀντίστοιχον λατινικὴν λέξιν gratia. Ἡ ἐκδοχὴ τῆς **εὐχαριστίας,** ἤδη ἀπὸ Ὁμήρου οὖσα συνήθης παρὰ τοῖς θύραθεν, ἀπαντᾷ καὶ ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ. Οὕτω 1 Κορ. 10, 30 «**χάριτι μετέχειν**»=**εὐγνωμόνως μετέχειν** «χάριν ἔχειν»=εὐχαριστεῖν (Λουκ. 17, 9.

---

[1]) Εὐνόητον ὅτι καὶ ἡ συνηθεστάτη κατ᾽ αἰτιατικὴν *(χάριν ἢ πρὸς χάριν)* μετὰ ἐπακολουθήσεως γενικῆς ἢ κτητικῆς ἀντωνυμίας (σὴν χάριν) χρῆσις τοῦ ὀνόματος σημαίνει ἀρχικῶς *πρὸς εὐχαρίστησιν,* ὅπως καὶ τὸ λατινικὸν in gratiam καὶ ἁπλῶς *gratia.*

1 Τιμ. 1, 12. 2 Τιμ. 1, 3. Φιλήμ. στχ. 7. Ἑβρ. 12, 28, ὡς καὶ ἐν τῇ ἑτέρᾳ φράσει «χάρις (εἴη ἢ ἔστω) τῷ Θεῷ» (Ρωμ. 6, 17. 1 Κορ. 15, 57. 2 Κορ. 2, 14. 8, 16. 9, 15 Ἐν Λουκᾷ 6, 32—34 «**χάρις=ὀφειλομένη εὐγνωμοσύνη, ἀνταπόδοσις, ἀμοιβὴ** (πρβλ. Ματ. 5, 46).

3. Ἐπικρατεστέρα εἶναι ἡ χρῆσις αὐτῆς ἐπὶ τῆς **εὐαρεσκείας** καὶ **εὐνοίας** καὶ τῶν διαφόρων ἐκδηλώσεων αὐτῆς. Ἐν Λουκ. 2, 52 ὁ λόγος περὶ τῆς παρὰ Θεῷ καὶ παρ᾽ ἀνθρώποις εὐαρεστήσεως, ἐν ᾧ ἐπὶ μόνης τῆς παρ᾽ ἀνθρώποις ἐν Πράξ. 2, 47. 7, 10, ἐν δὲ 1 Κορ. 16, 3. 2 Κορ. 8, 4. 7. 19 περὶ τῶν ἐκ συμπαθείας καὶ φιλαδέλφου διαθέσεως γινομένων συνεισφορῶν ὑπὲρ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πασχόντων ἀδελφῶν. Ἐπὶ μόνης τῆς παρὰ τῷ Θεῷ εὐαρεστήσεως εἶναι ἐν Λουκ. 1, 30. 2, 40. Πραξ. 4, 33. 7, 46. Ἰακ. 4, 1. 1 Πετ. 5, 5., ὁμοίως δὲ καὶ 2, 19—20 «τοῦτο χάρις» = **τοῦτο εἶναι ἄξιον ἢ πρόξενον τῆς παρὰ τῷ Θεῷ εὐαρεστήσεως καὶ ἀντιμισθείας.** Γενικώτερον καὶ τὰ Πραξ. 14, 26. 15, 40 «παραδίδοσθαι τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ» **ἀνατίθεσθαι, ἐμπιστεύεσθαι εἰς τὸ ἔλεος, εἰς τὴν ἀγαθὴν βουλὴν καὶ πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ.**

Τῆς γενικωτέρας ταύτης ἐκδοχῆς πολλῷ συνηθεστέρα εἶναι ἡ ἰδίως χριστιανικὴ καὶ θεολογικὴ σημασία, ἣν προσέλαβεν ἡ λέξις ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ ὥς τις ὅρος τεχνικός, καθιερωμένος πρὸς παράστασιν τῆς ἀπείρου τοῦ Θεοῦ ἀγάπης πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, τῆς ἐν Χριστῷ καὶ ἐν τῇ ἐνσάρκῳ αὐτοῦ ἐπιφανείᾳ ἐκδηλωθείσης ἀγαθότητος αὐτοῦ καὶ συμπαθείας πρὸς αὐτούς, καθ᾽ ἣν τοῦτο μὲν δωρεάν, ἄνευ ἰδίας τινὸς ἀξίας καὶ ἀξιομισθίας αὐτῶν, διὰ μόνην τὴν ἀξιομισθίαν τῆς μέχρι σταυρικοῦ θανάτου ὑπακοῆς τοῦ Χριστοῦ, ἀξιοῦνται τῆς τῶν ἁμαρτιῶν ἀφέσεως καὶ λογίζονται δίκαιοι παρ᾽ αὐτῷ οἱ μετὰ πίστεως ἀποδεχόμενοι τὸν Χριστὸν καὶ ἀναθέτοντες ἑαυτοὺς εἰς τὸ ἐκείνου ἔλεος, τοῦτο δὲ ἀξιοῦνται πάσης ἄνωθεν παρασκευῆς καὶ καταρτίσεως, πάσης βοηθείας καὶ ἀντιλήψεως πνευματικῆς, ἀναγκαιούσης εἰς τὸν φωτισμὸν τῆς διανοίας, εἰς τὴν θέρμανσιν τῆς καρδίας καὶ εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῆς θελήσεως αὐτῶν, ὅπως στερεούμενοι καὶ ὁσημέραι αὐξανόμενοι ἐν τῇ πίστει καὶ τελειοποιούμενοι ἐν τῇ νέᾳ καὶ θεοφιλεῖ κατὰ Χριστὸν βιοτῇ, τύχωσι τῆς σωτηρίας καὶ τῆς ζωῆς τῆς μακαρίας ἐν τῇ αἰωνίῳ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. Οὕτω μάλιστα παρὰ τῷ Παύλῳ, Ρωμ. 3, 24. 4, 16. 5, 15, 17. 20—21, 11, 6. 1 Κορ. 1, 4. 2 Κορ. 4, 15. 6, 1. 8, 9. Γαλ. 1, 6. 2, 21. Ἐφ. 1, 6. 2, 5. 7. 8. Φιλιπ. 1, 7. Κολ. 1, 6. 2 Θεσ. 1, 12. 2, 16. 1 Τιμ. 1, 14. 2 Τιμ. 1, 9. Τιτ. 2, 11. Ἑβρ. 2, 9. 4, 16. 10, 29. 12, 15. 13, 9. 1 Πετ. 1, 10. 13. 3, 7. Ἰουδ. 4.

Ἡ αὐτὴ οἰκονομία τῆς ἐν Χριστῷ ἐκδηλωθείσης φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν παντοίων αὐτῆς πνευματικῶν ἀγαθῶν νοεῖται πάντως καὶ ἐν Ἰωάν. 1, 14—16, ἡ αὐτὴ δὲ ἀποτελεῖ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος καθόλου «τοῦ λόγου τῆς χάριτος» ἢ «τοῦ εὐαγγελίου τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ» (Πραξ. 14, 3. 20, 32). Ἡ αὐτὴ νοεῖται καὶ ὅπου ὁ λόγος περὶ **τῆς ἐν τῇ χάριτι ἐμμονῆς** ἢ **ἑδραιώσεως** ἢ **αὐξήσεως** καὶ **ἐπιδόσεως,** ἢ τοὐναντίον περὶ **τῆς ἐκπτώσεως ἀπὸ τῆς χάριτος** (Πρ. 11, 23. 13, 43. 2 Τιμ. 2, 11. 1 Πετ. 3, 18. Γαλ. 5, 4), ἢ ὅπου οἱ πιστοὶ παρίστανται ὡς **ἑστηκότες** ἐν τῇ χάριτι (Ρωμ. 5, 2. 1 Πετ. 5, 12), ἢ ὡς **ὑπὸ χάριν** ὄντες (Ρωμ. 6, 14—15), τῆς αὐτῆς δὲ ὡς τόσαι ἐκφάνσεις καὶ περιπτώσεις εἰδικαὶ εἶναι καὶ αἱ διάφοροι ἄνωθεν **ἀντιλήψεις** καὶ **βοήθειαι** ἢ **δωρεαὶ** καὶ **εὐεργεσίαι** (Πρ. 6, 8. 2 Κορ. 8, 1. 9, 14. Ἐφεσ. 4, 7. Κολ. 3, 16. 1 Πετ. 4, 10. 5, 10), ἢ καὶ αἱ διακονίαι καὶ ὑπουργίαι αἱ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ κηρύγματος καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἑκάστῳ ἀνατεθειμέναι (Ρωμ. 1, 5. 12, 3. 4. 15, 15. 1 Κορ. 3, 10. 15, 10. Γαλ. 1, 15. 2, 9. Ἐφεσ. 3, 2. 7. 8.).

Ἐπιτομήν τινα τῶν παντοίων τῆς θείας ἀγαθότητος πνευματικῶν δωρεῶν ἀποτελεῖ ὁ ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ ἐν τῷ τέλει πασῶν σχεδὸν τῶν ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ περιεχομένων μεγάλων τε καὶ μικρῶν ἐπιστολῶν συνήθως ἀπαντῶν καὶ τῷ ἀρχαίῳ ἐπιστολικῷ τύπῳ τῶν θύραθεν (**χαίρειν, εὖ πράττειν, ἐρρῶσθαι·** πρβλ. Πραξ. 23, 25. 30) ἀντιστοιχῶν χριστιανικὸς τύπος τῆς εὐχῆς καὶ εὐλογίας «**χάρις ὑμῖν** καί....» Ρωμ. 1, 7. 16, 20. 24. 1 Κορ. 1, 3. 16, 23. 2 Κορ. 1, 2. 13, 3. Γαλ. 1, 3. 6, 18. Ἐφεσ. 1, 2. Φιλ. 1, 2. 4, 23 καὶ ἄλλ. καὶ δὴ καὶ Ἑβρ. 13, 25. 2 Ἰωάν. στχ. 3. 1 Πετ. 1, 2. 2 Πετ. 1, 2. 3, 18. Ἀποκ. 1, 4. 22, 21.

Χαρίζομαι, χάρισμα, χαριτῶ.

Ἐκ τῶν τριῶν τούτων, τῶν ἀπὸ τῆς αὐτῆς ῥίζης παραγώγων, μόνον τὰ δύο τελευταῖα μετέχουσιν ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ τῆς τῷ ῥιζικῷ ὀνόματι ἰδιαζούσης **θρησκευτικῆς** σημασίας, ἐν ᾧ τὸ **χαρίζεσθαι** (μετὰ **ἐνεργητικῆς** μόνον σημασίας ἐν τῷ παρακειμένῳ **κεχάρισμαι,** μετὰ **παθητικῆς** δὲ ἔν τε τῷ **παθητικῷ μέλλοντι** καὶ τῷ **παθητικῷ ἀορίστῳ**), ἔχει καὶ ἐν αὐτῇ ἣν ἔκπαλαι καὶ παρὰ τοὺς θύραθεν δύναμιν, ἐκείνην, ἣν κοινῶς ἐκφράζομεν ἡμεῖς διὰ τοῦ ἐνεργητικοῦ **χαρίζω = γίνομαί τινι εὐχαριστήσεως πρόξενος οἱῳδήποτε τρόπῳ,** μάλιστα μὲν **θετικῶς,** λέγων ἢ πράττων τὰ αὐτῷ ἀρέσκοντα ἢ ἀρέσοντα, ἔπειτα δὲ καὶ **ἀρνητικῶς,** ἀποφεύγων ἢ παρορῶν τὰ ἀπαρέσκοντα αὐτῷ. Οὕτω πρὸς τὸ **δωρεῖσθαι, διδόναι ὡς δῶρον** (Λουκ. 7, 21. Πραξ. 3, 14. 25, 11. 16. 27, 14. Γαλ. 3, 18. Ρωμ. 8, 32. Φιλιπ. 1, 29. 2, 9. 1 Κορ. 2,

12. Φιλημ. στχ. 22) σημαίνει καὶ **ἀφιέναι τὰ ὀφειλόμενα** (Λουκ. 9' 42—43), ἐπὶ **δὲ τῶν ἁμαρτημάτων, συγχωρεῖν, συγγνώμης ἀξιοῦν** (2 Κορ. 2, 7. 10. 12, 13. Ἐφ. 4, 32. 3, 13). Κατὰ ταῦτα δέ, καὶ τὸ οὐσιαστικὸν **χάρισμα,** σημαίνει γενικῶς ὅ,τι καὶ παρ' ἡμῖν, δῶρον ἢ **δωρεάν,** πᾶν τὸ ἐν εἴδει δωρεᾶς, καὶ δὴ ὑπὸ ἀνωτέρου τινὸς καὶ ἰδιαίτατα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ παρεχόμενον εὐεργέτημα ἢ πλεονέκτημα, πᾶσαν εὐεργεσίαν καὶ πᾶσαν ἱκανότητα ἢ δεξιότητα, θετικὴν ἢ ἀρνητικήν, φυσικὴν ἢ ἐπίκτητον, σωματικὴν ἢ πνευματικήν, θεωρητικὴν ἢ πρακτικήν, ἑκάστοτε ἀπὸ τῆς τοῦ λόγου ἀκολουθίας ὁριζομένου περὶ τίνος πρόκειται, περὶ **σωματικοῦ** (2 Κορ. 1, 11) ἢ περὶ **ἠθικοῦ** (1 Κορ. 7, 7), περὶ ἑνός τινος ἢ περὶ πλειόνων εὐεργετημάτων τῆς ἐν Χριστῷ ἀπολυτρώσεως καὶ σωτηρίας, τῶν τε θετικῶν καὶ τῶν ἀρνητικῶν, τῆς **ἀφέσεως** δηλ. **τῶν ἁμαρτιῶν** (Ρωμ. 1, 11. 5, 15—17. 6, 23. 11, 28).

Παρὰ τὰ γενικώτερα ὅμως ταῦτα χρησιμεύει τὸ αὐτὸ ὄνομα **χάρισμα,** μάλιστα παρὰ τῷ Παύλῳ, **ὡς τις ὅρος τεχνικὸς** πρὸς δήλωσιν **εἰδικῶν τινων** ἢ **ἐκτάκτων δωρεῶν** ἢ **δυνάμεων** καὶ **ἱκανοτήτων, διὰ τοῦ Θείου Πνεύματος διανεμομένων,** ἀναλόγως τῆς ἑκάστου θέσεως καὶ ὑπηρεσίας ἐν τῷ σώματι τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀναλόγως τῶν ἀναγκῶν αὐτῆς εἴτε περὶ τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου καὶ περὶ τὴν κυβέρνησιν καὶ προστασίαν τῶν τῆς Ἐκκλησίας, εἴτε περὶ ἄλλα τινὰ εἰδικώτερα (Ρωμ. 12, 6. 1 Κορ. 1, 7. 12, 1. 4. 9. 28—31. 1 Τιμ. 4, 14. 2 Τιμ. 1, 6. 1 Πετ. 4, 10).

Μεταγενεστέρας καὶ σπανιωτάτης παρά τε τοῖς θύραθεν καὶ ἐν τῇ Ἁγ. Γραφῇ (Σοφ. Σειρ. 18, 17) χρήσεως εἶναι τὸ ἀμέσως ἀπὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ **χάρις** παραγόμενον **χαριτῶ, χαριτοῦμαι =ἀξιῶ, μεταδίδω χάριτος, ἀξιοῦμαι, μεταλαμβάνω, μετέχω χάριτος,** ὁ δὲ παρακείμενος «κεχαριτωμένος» =**εὐμοιρῶν, πλήρης χάριτος,** ἐπὶ οἱασδήποτε σημασίας τῆς λέξεως ταύτης, ἐνεργετικῆς τε καὶ παθητικῆς, ἐπί τε δηλ. **τοῦ εὐμενῶς ἔχοντος πρὸς τοὺς ἄλλους** καὶ **ἐπὶ τοῦ ἀπολαύοντος τῆς παρὰ τῶν ἄλλων εὐνοίας** καὶ μάλιστα **τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ.** Οὕτως ἐν τῷ χαιρετισμῷ τοῦ ἀγγέλου «χαῖρε κεχαριτωμένη» (Λουκ. 1, 28), ἐν δὲ Ἐφεσ. 1, 6 «ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἠγαπημένῳ»= **πολλῆς καὶ ποικίλης ἡμᾶς ἠξίωσεν εὐνοίας καὶ ἀγάπης ἐν τῷ Υἱῷ αὐτοῦ τῷ ἠγαπημένῳ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.**

(Ἕπεται τὸ τέλος)

Η ΙΕΡΑΡΧΙΑ
ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ

Ἀναγράψαντες τὸ πρῶτον κατ' Αὔγουστον 1926 πλήρη κατάλογον τῶν ἐπιζώντων τότε Ἱεραρχῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, δὲν θεωροῦμεν ἄσκοπον ἐπὶ τῇ παρελεύσει ἔκτοτε 16μήνου διαστήματος καὶ κατόπιν τῶν ἐν τῷ μεταξὺ ἐπισυμβάντων θανάτων καὶ τῶν γενομένων ἄλλων μεταβολῶν νὰ παραθέσωμεν δεύτερον τοιοῦτον διά τε τὴν ἱστορίαν καὶ πρὸς γνῶσιν παντὸς ἐνδιαφερομένου διὰ τὰ καθ' ἡμᾶς ἐκκλησιαστικὰ πράγματα. Καὶ ὁ δεύτερος οὗτος κατάλογος συνετάχθη ὄχι κατὰ τὴν ἐν τῷ Συνταγματίῳ ἀναγραφὴν τῶν Ἱεραρχῶν, ἀλλὰ κατὰ τὸν τόπον τῆς διαμονῆς αὐτῶν.

* * *

Α'] *Ἱεράρχαι ἐν Τουρκίᾳ*

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης **ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ο Γ'**.

Οἱ συγκροτοῦντες τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον Μητροπολῖται,

Ὁ Κυζίκου ***Καλλίνικος***
» *Χαλκηδόνος* ***Ἀγαθάγγελος***
» *Προύσης* ***Νικόδημος***
» *Πριγκηποννήσων* ***Θωμᾶς***
» *Σηλυβρίας* ***Εὐγένιος***
» *Ἡλιουπόλεως* ***Γεννάδιος***
Ὁ Νικαίας ***Βενιαμὶν***
» *Δέρκων* ***Φώτιος***
» *Νεοκαισαρείας* ***Ἀμβρόσιος***
» *Σάρδεων καὶ Πισιδίας* ***Γερμανὸς***
» *Ροδοπόλεως* ***Κύριλλος***
» *Ἴμβρου καὶ Τενέδου* ***Ἰάκωβος***.

Πλὴν τούτων διαμένουσιν ἐν Κων/πόλει :

Ὁ Μητροπολίτης Μεσημβρίας ***Νικηφόρος***
» *Ἐπίσκοπος πρ. Μετρῶν* ***Ἰωακεὶμ***
καὶ οἱ τιτουλάριοι Ἀρχιερεῖς κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς χειροτονίας αὐτῶν, ἤτοι :
» *Μητροπολίτης Θεοδωρουπόλεως* ***Λεόντιος*** *(ἀρχιερ. προϊστάμενος Ταταούλων)*
» » *Εἰρηνουπόλεως* ***Κωνσταντῖνος*** *(ἀρχ/κῶς προϊστάμενος Πέραν)*
» » *Σταυρουπόλεως* ***Ἰωακεὶμ*** *(Σχολάρχης τῆς ἐν Χάλκῃ ἱ. Θεολ. Σχολῆς)*
» » *Χριστουπόλεως* ***Μελέτιος*** *(ἀρχ/κῶς προϊστάμενος Κοντοσκαλίου)*
» » *Μύρων* ***Πολύκαρπος*** *(Γεν. Ἐπόπτης τοῦ ἱ. κλήρου καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς)*
» » *Λαοδικείας* ***Δωρόθεος*** *(Εἰσηγητὴς ἐπὶ τῶν ἐκκλ/κῶν ζητημάτων)*
» *ἐπίσκοπος Χαριουπόλεως* ***Γεννάδιος***
» » *Ἐλαίας* ***Ἀγαθάγγελος*** *(ἀρχ/κῶς προϊστάμενος Γαλατᾶ)*
» » *Ἰραχείας* ***Ἀλέξανδρος*** *(βοηθὸς ἐπίσκοπος τῆς Μητροπόλεως Ρόδου)*

Β΄] Ἐν Ἑλλάδι,

ἤτοι Μητροπολῖται :

Ὁ Ἀδριανουπόλεως **Πολύκαρπος**
» Διδυμοτείχου **Φιλάρετος**
» Σουφλίου **Ἰωακεὶμ**
» Ἀλεξανδρουπόλεως **Γερβάσιος**
» Μαρωνείας **Ἄνθιμος**
» Ξάνθης **Πολύκαρπος**
» Δράμας **Λαυρέντιος**
» Καβάλλας—Νέστου **Χρυσόστομος**
» Σερρῶν **Κωνσταντῖνος**
» Ζιχνῶν **Ἀλέξανδρος**
» Νιγρίτης **Κύριλλος**
» Ἐλευθερουπόλεως **Σωφρόνιος**
» Σιδηροκάστρου **Νεόφυτος**
» Νευροκοπίου **Φιλόθεος**
» Θεσσαλονίκης **Γεννάδιος**
» Βερροίας-Ναούσης **Πολύκαρπος**
» Κασσανδρείας **Εἰρηναῖος**
» Κίτρους **Παρθένιος**
» Λαγκαδᾶ **Γερμανὸς**
» Πολυανῆς **Φώτιος**
» Ἀρδαμερίου **Καλλίνικος**
» Καμπανίας **Διόδωρος**
» Ἱερισσοῦ-Ἁγ. Ὄρους **Σωκράτης**
» Ἐδέσσης **Κωνστάντιος**
» Γενιτσῶν-Γουμενίτσης **Σμάραγδος**
» Σερβίων-Κοζάνης **Ἰωακεὶμ**
» Νεοπελαγωνείας **Ἰωακεὶμ**
» Καστορίας **Ἰωακεὶμ**
» Γρεβενῶν **Νικόλαος**
» Σισανίου-Σιατίστης **Ἀγαθάγγελος**
» Φλωρίνης **Χρυσόστομος**
» Ἐλασσῶνος **Καλλίνικος**
» Ἰωαννίνων **Σπυρίδων**
» Μετσόβου **Τιμόθεος**
» Βελλᾶς-Κονίτσης **Ἰωάννης**

Ὁ Δρυϊνουπόλεως-Πωγωνιανῆς **Βασίλειος**
» Παραμυθίας-Πάργας **Ἀθηναγόρας**
» Φιλιατῶν-Γηρομερίου . . . .
» Νικοπόλεως-Πρεβέζης **Ἰωακεὶμ**
» Κρήτης **Τῖτος**
» Ἰκαρίας **Νεόφυτος**
» Σάμου **Εἰρηναῖος**
» Χίου **Ἱερώνυμος**
» Καρδαμύλων **Ἰωακεὶμ**
» Μιτυλήνης **Ἰάκωβος**
» Μηθύμνης **Διονύσιος**
» Πλωμαρίου **Κωνσταντῖνος**
» Λήμνου **Στέφανος**
» Θάσου **Γεώργιος.**

Ἐπίσκοποι :

Οἱ ἐπίσκοποι Κρήτης :
Ὁ Ἀρκαδίας **Βασίλειος**
» Ρεθύμνης **Τιμόθεος**
» Κυδωνίας **Ἀγαθάγγελος**
» Πέτρας **Διονύσιος**
» Κισάμου-Σελίνου **Ἄνθιμος**
» Λάμπης-Σφακίων **Ἀγαθάγγελος**
» Ἱερᾶς-Σητείας **Ἀμβρόσιος.**

Οἱ τιτουλάριοι βοηθοὶ ἐπίσκοποι :

Ὁ Ἀπαμείας **Βασίλειος** (βοηθὸς ἐπίσκοπος τοῦ Μ. Θεσσαλονίκης)
» Ἰωνοπόλεως **Γρηγόριος** (βοηθὸς ἐπίσκοπος τοῦ Μ/του Χίου)
» Δωδώνης **Δημήτριος** (βοηθὸς ἐπίσκοπος τοῦ Μ. Ἰωαννίνων)
» Φωτικῆς **Ἰωακεὶμ** (βοηθὸς ἐπίσκοπος τοῦ Μ. Νικοπόλεως)

Πλὴν τούτων παρεπιδημοῦσιν ἐν Ἑλλάδι :

Ἡ Α. Θ. Π. ὁ Πατριάρχης πρ. Κων/πόλεως **Κωνσταντῖνος ὁ ΣΤ΄.**
Ὁ Μητροπολίτης Νικομηδείας **Ἀλέξανδρος**
» » Τραπεζοῦντος **Χρύσανθος**
» » Τυρολόης **Χρυσόστομος**
» » Κυδωνιῶν **Εὐγένιος**
» » Λιτίτσης **Νικόδημος**
» » πρ. Νευροκοπίου **Δαμασκηνὸς**
» » πρ. Σωζουαγαθουπόλεως **Κωνσταντῖνος**

Ὁ Ἐπίσκοπος πρ. Μοσχονησίων **Φώτιος**

οἱ τιτουλάριοι ἀρχιερεῖς :

» Μητροπολίτης Σελευκείας **Βασίλειος**
» ἐπίσκοπος Ἀργυρουπόλεως **Γερμανός**
» » Ἀριστείας **Ἱερόθεος**

Ὁ ἐπίσκοπος Ἀπολλωνιάδος **Ἰωακείμ**
» » Ἀμφιπόλεως **Κωνσταντῖνος**
» » Πατάρων **Μελέτιος**
» » Σεβαστείας **Γερβάσιος**.

Γ΄] Ἐν Ἀλβανίᾳ :

Ὁ τιτουλάριος ἐπίσκοπος Μιλητουπόλεως **Ἱερόθεος** (πατριαρχικὸς ἔξαρχος ἐν Κορυτσᾷ)
» » » Συνάδων **Χριστοφόρος**.

Δ΄] **Ἐν Δωδεκαννήσοις :**

Ὁ Μητροπολίτης Ρόδου **Ἀπόστολος**
» » Κῴου. . . . .
» » Καρπάθου-Κάσσου **Γερμανὸς**
» » Λέρου-Καλύμνου **Ἀπόστολος**.

Ε΄] **Ἐν Εὐρώπῃ :**

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σορδόβαλα καὶ πάσης Φιλλανδίας **Γερμανὸς Ἀὰβ**
» Μητροπολίτης Ταλλίνης καὶ πάσης Ἐσθονίας **Ἀλέξανδρος**
» Ἀρχ/σκοπος Πράγας καὶ πάσης Τσεχοσλοβακίας **Σαββάτιος**
» Μητροπ/της Ἀμασείας καὶ ἔξαρχος Κεντρῴας Εὐρώπης **Γερμανὸς** [Βιέννη]
» » Θυατείρων καὶ ἔξαρχος Δ. καὶ Β. Εὐρώπης **Γερμανὸς** [Λονδῖνον]
» » πρ. Μετρῶν καὶ Ἀθύρων **Γρηγόριος** [Παρίσιοι].

ΣΤ΄] Ἐν **Ἀμερικῇ** :

Ὁ Ἀρχ/σκοπος Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς **Ἀλέξανδρος**
Ὁ ἐπίσκοπος Σικάγου **Φιλάρετος**
» » Βοστώνης **Ἰωακεὶμ**
» » Ἁγ. Φραγκίσκου **Κάλλιστος**.

Ζ΄] **Ἐν Αὐστραλίᾳ :**

Ὁ Μητροπ/της Αὐστραλίας καὶ ἔξαρχος πάσης Ὠκεανίας **Χριστοφόρος**.

Η΄] **Ἐν Παλαιστίνῃ :**

Ὁ Μητροπολίτης πρ. Πισιδίας **Γεράσιμος**.

* *

Σημ. — Οἱ ἐπιζῶντες Ἱεράρχαι τοῦ Οἰκ. Θρόνου ἀνερχόμενοι εἰς 116 διαμένουσιν : 24 ἐν Τουρκίᾳ, 75 ἐν Ἑλλάδι, 2 ἐν Ἀλβανίᾳ, 3 ἐν Δωδεκαννήσοις, 6 ἐν Εὐρώπῃ, 4 ἐν Ἀμερικῇ, 1 ἐν Αὐστραλίᾳ, καὶ 1 ἐν Παλαιστίνῃ. Εἶναι δέ : Ὁ νῦν Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης—ὁ πρῴην τοιοῦτος—73 Μητροπολῖται ἐν ἐνεργείᾳ—4 Μητροπολῖται ἐν διαθεσιμότητι — 6 Μητροπολῖται τιτουλάριοι — 3 Ἀρχιεπίσκοποι ἐν ἐνεργείᾳ — 10 ἐπίσκοποι ἐν ἐνεργείᾳ ἔχοντες ἐπαρχίας — 2 ἐπίσκοποι ἐν διαθεσιμότητι διευθύναντες ἐπαρχίας καὶ 16 ἐπίσκοποι τιτουλάριοι μετὰ ἢ ἄνευ τινὸς ἐκκλησιαστικῆς διακονίας. Παραμένουσιν εἰσέτι χηρεύουσαι 2 Μητροπόλεις : Κῴου καὶ Φιλιατῶν-Γηρομερίου.

ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Α΄.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ

Ἀριθμ. { Πρωτ. 3468 / Διεκπ. 3072

† *ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ἐλέῳ Θεοῦ, Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ῥώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης.*

Πρὸς πάντα τὰ ἀγαπητὰ ἡμῶν ἐν Κυρίῳ τέκνα, τοὺς εὐσεβεῖς χριστιανοὺς τῆς καθ᾽ ἡμᾶς Ἁγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ ἔλεος καὶ εἰρήνη παρὰ Χριστοῦ τοῦ γεννηθέντος καὶ ἐπιφανέντος Σωτῆρος ἡμῶν.

Χριστὸς γεννᾶται, τὴν δὲ γέννησιν Αὐτοῦ ψάλλουσιν ὑπεράνω τοῦ Σπηλαίου οἱ Ἄγγελοι, δόξαν τῷ Θεῷ ἀναπέμποντες καὶ εἰρήνην, εἰρήνην τὴν Ἐκείνου, τῇ Γῇ εὐαγγελιζόμενοι. Οἱ ποιμένες προσκυνοῦσι τὸ Οὐράνιον βρέφος ἐν τῇ φάτνῃ τῶν ἀλόγων, ἔκθαμβοι γενόμενοι ἐξ ὅσων τὴν ἁγίαν ἐκείνην νύκτα εἶδον καὶ ἤκουσαν. Οἱ Μάγοι ἐξ ἀνατολῶν δῶρα φέρουσιν Ἐκείνῳ, ὃν οἱ αἰῶνες ἐν στεναγμοῖς ἀνέμενον, ἵνα εὕρωσι καταφυγὴν ἐν αὐτῷ. Καὶ διὰ τοῦτο οἱ σοφοὶ οὗτοι μετὰ τοσαύτης ζέσεως τὸν γεννηθέντα ἐζήτουν. «Ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Εἴδομεν γὰρ τὸν ἀστέρα αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ». (Ματθ. 2, 2). «Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν Σου, Δέσποτα, ἐν εἰρήνῃ», ἀναφωνεῖ ὁ πρεσβύτης Συμεών, ὅταν εἶδε τὸν Σωτῆρα εἰς τὸ Ἱερόν, ὅπου ἀνέμενεν αὐτὸν μετὰ τῆς Ἄννης. Ἡμεῖς δὲ ὀρθρίζοντες ψάλλομεν «Χριστὸς γεννᾶται». Ὁ ἀναμενόμενος ἦλθε, καὶ τὸ θεῖον ἐπέλαμψεν εἰς ἡμᾶς. Εἰς τοὺς ποιμένας ἐγένετο ἡ ἀποκάλυψις διὰ τοῦ ὕμνου τῶν ἀγγέλων· εἰς τοὺς μάγους διὰ τοῦ ἀστέρος· εἰς τὸν Συμεὼν δι᾽ ἐσωτερικῆς ἐνοράσεως· εἰς τὸν Ἰωσὴφ δι᾽ ὀνείρου· εἰς ἡμᾶς δὲ διὰ τοῦ λόγου τοῦ Εὐαγγελίου.

Ὁ Ὑπερούσιος τίκτεται ἐκ τῆς Παρθένου, σάρκα ἀκήρατον ἐκ τῆς πανάγνου κόρης προσλαβόμενος, αἵματος παναχράντου ἐκ τῶν ἀμολύντων αὐτῆς σπλάγχνων μεταλαβών. Ἐκ τῆς Ἠοῦς ἀνατέλλει ὁ Ἥλιος, ἡ Δικαιοσύνη ἐκ τῆς ἁγνότητος, τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις τὸ φῶς τὸ ἀνέσπερον.

Ὁ Ἀόρατος ὁρᾶται, ὁ Κτίστης σαρκοῦται, ὁ Δεσπότης μορφὴν δούλου λαμβάνει, ὁ Ἰσχυρὸς κατέρχεται τὴν κλίμακα, ἣν ὁ Ἰακὼβ καθ' ὕπνους ἐθεάσατο. Ἡ Γῆ, ἡ τῷ ἀπροσίτῳ τὸ σπήλαιον προσαγαγοῦσα, ἑνοῦται μετὰ τοῦ οὐρανοῦ. Τὰ ἐπίγεια τοῖς ἐπουρανίοις συνεπαγάλλεται, βοῶντα «Χριστὸς γεννᾶται».

Τοῦ Ἰορδάνου τὰ νάματα σκιρτῶντα εἰς ἰάματα μεταποιοῦνται, ὅτι ὁ ἐν ὕδασι τὴν Γῆν κρεμάσας βάπτισμα ἐν αὐτοῖς λαμβάνει. «Ὁ Προφήτης καὶ Πρόδρομος τῷ Δεσπότῃ προσέρχεται, ἀλλὰ τρόμῳ παρίσταται, ὁρῶν Θεοῦ πρὸς ἡμᾶς συγκατάβασιν. Πᾶσα ἡ κτίσις λαμπαδοφεγγεῖ ἄνωθεν».

Χριστὸς γεννᾶται, ἵνα τὴν Ἐκκλησίαν Αὐτοῦ ἱδρύσῃ ἐπὶ ἀρραγοῦς βράχου ὡς λιμένα τῶν ναυαγούντων, καταφύγιον τῶν τεταραγμένων ψυχῶν ἐν μέσῳ τῶν κυμάτων καὶ τῶν καταιγίδων τοῦ βίου, τῆς πάλης καὶ τοῦ καμάτου, τῆς συγχύσεως καὶ τῆς ἀνησυχίας τῆς ζωῆς.

Χριστὸς γεννᾶται, ἵνα ἔλθῃ εἰς ἡμᾶς ἡ ἐνθάρρυνσις, ἡ γαλήνη, ἡ ἀνακούφισις, ἡ ἀνάπαυσις, ἡ παραμυθία, ἡ χαρά. «Ἰσχύσατε, χεῖρες ἀνειμέναι καὶ γόνατα παραλελυμένα. Παρακαλέσατε καὶ εἴπατε τοῖς ὀλιγοψύχοις τῇ διανοίᾳ. Ἰσχύσατε καὶ μὴ φοβεῖσθε. Ἰδοὺ ὁ Θεὸς ἡμῶν ἥξει καὶ σώσει ἡμᾶς. Ὀφθαλμοὶ τυφλῶν ἀνοιχθήσονται καὶ ὦτα κωφῶν ἀκούσονται, ἁλεῖται χωλὸς ὡς ἔλαφος καὶ τρανὴ ἔσται γλῶσσα μογιλάλων· ὅτι ἐρράγη ἐν ἐρήμῳ ὕδωρ καὶ φάραγξ ἐν γῇ διψώσῃ» (Ἡσ. 35, 1-7).

Ἐν μέσῳ τῆς ροῆς καὶ παροδικότητος τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἡ ψυχὴ ἡμῶν ζητεῖ τι, ὅπερ νὰ μὴ παρέρχηται, νὰ μὴ ἀποτυγχάνῃ καὶ νὰ μὴ ἀπόλλυται, καὶ τοῦτο εἶναι ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ ὅ,τι ἐν ἡμῖν ὑπάρχει τὸ θεῖον. Καὶ διὰ τοῦτο ἡ εὐφρόσυνος ἀγγελία «Χριστὸς γεννᾶται» εὑρίσκει τοσαύτην ἀπήχησιν εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἡ ἀγγελία αὕτη ἔχει περιεχόμενον αὐτῆς τὸν ὕμνον τῆς ταπεινοφροσύνης, ἥτις εἶναι ἡ βάσις καὶ ἡ χάρις πάσης ἀρετῆς, τὸν μακαρισμὸν τῆς πενίας καὶ τοῦ πόνου, ὅστις εἶνε ἀδελφὸς τῆς ἀγάπης, ὑπέροχος παρεγνωρισμένος, τὴν συγγνώμην καὶ τὴν ἀγάπην, ἡ ὁποία μᾶς ἐναρμονίζει μὲ τὴν τεθλιμμένην ψυχὴν τοῦ κόσμου καὶ κάμνει τὴν ἔρημον νὰ ἀνθίσῃ ὡς κρῖνον.

Ταῦτα εἶνε τὰ παραμόνιμα καὶ ἀθάνατα καὶ θεῖα ἐν μέσῳ τῶν ἄλλων, τὰ ὁποῖα παρέρχονται. Ταῦτα διὰ μέσου τῆς ζωῆς ἡμῶν, ἥτις παρέρχεται, εἰσέρχονται εἰς τὴν αἰωνιότητα καὶ ἀποταμιεύονται δι' ἡμᾶς εἰς τὸ θησαυροφυλάκιον τῆς γνώσεως καὶ δικαιοσύνης καὶ ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ.

Ἤδη τὸ φθῖνον ἔτος παραπέμπεται εἰς τὸν βυθὸν τῆς αἰωνιότητος καὶ μετ' αὐτοῦ ἔχουσιν ἐκπνεύσῃ καὶ τόσα πράγματα καὶ τόσαι ὑπάρξεις,

ἀλλ᾽ ἐξ αὐτῶν εἰσῆλθον εἰς τὴν αἰωνιότητα αἱ πράξεις τῆς ἀγάπης, αἱ ὁποῖαι ἔφερον τοὺς ἐνεργήσαντας αὐτὰς πλησιέστερον πρὸς τὸν Θεόν, ὅστις μένει καὶ εὐλογεῖ τοὺς νέους ἐπανατέλλοντας χρόνους.

Ἀγρυπνοῦντες μετὰ τῶν ποιμένων παρὰ τὸ σπήλαιον, ἔνθα ὁ Χριστὸς γεννᾶται καὶ ᾄδοντες μετὰ τῶν ἀγγέλων τὸν ὕμνον τῆς δόξης καὶ τῆς εἰρήνης, μνησθῶμεν τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὅσοι τὸ ἔτος τοῦτο τῶν τῇδε μετέστησαν καὶ δὲν θέλουσι χαιρετίσῃ μεθ᾽ ἡμῶν τὴν ἠῶ τοῦ νέου τῆς χρηστότητος ἐνιαυτοῦ, μνησθῶμεν τῶν πεινώντων καὶ διψώντων καὶ γυμνῶν καὶ ἐν ἀσθενείαις καὶ παντοίαις κακουχίαις διατελούντων. Ἐνσαρκώσωμεν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς τὴν ἀγάπην, δι᾽ ἣν Ἐκεῖνος ἐξ οὐρανοῦ κατῆλθε καὶ ἐνεσαρκώθη, ἵνα αἰσθανθῇ τὸν πόνον τοῦ παραλυτικοῦ, τὸ σκότος τοῦ τυφλοῦ καὶ γένηται ὁ ὀφθαλμὸς αὐτοῦ καὶ ὁ ποῦς τοῦ χωλοῦ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν λάβωμεν, ἵνα ὡς τέκνα φωτὸς περιπατήσωμεν, ἵνα εἰρήνην ἔχωμεν καὶ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ ἐν ὕμνοις ἀγγελικοῖς ᾄδωμεν, ἵνα γένωνται ὅσα ὁ ἐνσαρκωθεὶς Λόγος εὐηγγελίσατο εἰς ἡμᾶς, ἵνα ἀντὶ τῆς στοιβῆς ἀναβῇ κυπάρισσος, ἀντὶ δὲ τῆς κονίζης μυρσίνη.

Πιστὸς ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ὁ τοσαύτας ἁγίας ἐπαγγελίας διὰ στόματος τοῦ ἐνσαρκωθέντος Λόγου τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων δωρησάμενος, ὅτι τάδε λέγει Κύριος: «ὡς γὰρ ἂν καταβῇ ὑετὸς ἢ χιὼν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ οὐ μὴ ἀποστραφῇ, ἕως ἂν μεθύσῃ τὴν γῆν καὶ ἐκτέκῃ καὶ ἐκβλαστήσῃ καὶ δῷ σπέρμα τῷ σπείροντι καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν, οὕτως ἔσται τὸ ῥῆμά μου, ὃ ἐὰν ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ στόματός μου, οὐ μὴ ἀποστραφῇ πρός με κενόν, ἕως ἂν τελεσθῇ ὅσα ἂν ἠθέλησα, καὶ εὐοδώσω τὰς ὁδούς μου καὶ τὰ ἐντάλματά μου» (Ἠσαΐας).

Ἡ χάρις τοῦ εὐοδώσαντος τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ καὶ τὰ ἐντάλματα ἐν ἡμῖν καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ ἐνσαρκωθέντος Κυρίου, ὃν ἡ Κτίσις ὕμνησεν ἐπιφανέντα, εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Χριστούγεννα ,αϡκζ´

† *Ὁ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ* ***διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν.***

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΕΠΙ ΤΗι ΕΙΣ ΑΡΧΙΕΡΕΑ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑι

Α´

Τοῦ ἐψηφισμένου Μητροπολίτου Μύρων κ. Πολυκάρπου.

Θείᾳ πάντως παραχωρήσει καὶ εὐδοκίᾳ, Παναγιώτατε Δέσποτα, ἡ ἐμὴ ταπεινότης σήμερον εἰς τὸν ὕπατον τῆς Ἀρχιερωσύνης βαθμὸν προάγεται.

Καὶ ἰδοὺ νῦν ἐγὼ ὁ σμικρός, συντετριμμένος τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν, πρὸ

τῶν πυλῶν τοῦ ἱεροῦ Θυσιαστηρίου ἵσταμαι καὶ τὸ Σὸν ἐπιτακτικὸν ἀπεκδέχομαι πατριαρχικὸν κέλευσμα, ἵνα προσελθὼν κύψω τὸν αὐχένα καὶ ἀξιωθῶ τοῦ ἱεροῦ τῆς ἀρχιερωσύνης χρίσματος «ὡς τῆς δρόσου ἐκείνης Ἀερμὼν τῆς καταβαινούσης ἐπὶ τὰ ὄρη Σιών». Καλοῦμαι νῦν, Παναγιώτατε, ἐγὼ ὁ ἐλάχιστος τοῦ Οὐρανίου Βασιλέως στρατιώτης, ὅπως περιβληθῶ ὑπὸ τῶν Σοῦ Σεπτῶν χειρῶν τὴν χρυσῆν τῆς Ἀρχιερωσύνης πανοπλίαν καὶ οὕτω πάνοπλος ἀποδυθῶ εἰς τοὺς ἱεροὺς τῆς ὑψηλῆς ποιμαντορίας ἀγῶνας.

Πλὴν ἀτενίζων εἰς τὸ ὕψος τοῦ Ἀρχιερατικοῦ ἀξιώματος αἰσθάνομαι τὸν λογισμόν μου ἐκ βάθρων σαλευόμενον καὶ τὸ ἔδαφος ὑπεκφεῦγον ὑπὸ τοὺς πόδας μου. Σύνοιδα, Παναγιώτατε, ὅτι τὸ μὲν φορτίον βαρύτατον, οἱ δὲ ὦμοί μου ἀσθενέστατοι. Ἀκούω κατὰ τὴν εὔσημον ταύτην στιγμὴν τῆς ἱερᾶς τοῦ Μεγάλου Φωτίου φωνῆς: «Μέγα τὸ τῆς Ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα, φοβερὸν μέν ἐστι νοούμενον, ἐπιθυμητὸν δὲ ταῖς ἀσωμάτοις καὶ Θείαις δυνάμεσιν». Ἀκούω δ' ὡσαύτως καὶ τῆς ἱερᾶς τοῦ Μεγάλου Χρυσοστόμου φωνῆς: «Ἡ ἀρχιερωσύνη τελεῖται μὲν ἐπὶ τῆς γῆς, τάξιν δ' ἐπουρανίου ἔχει ταγμάτων, διὸ χρὴ τὸν Ἀρχιερέα, ὥσπερ τὰ τάγματα ἐκεῖνα, οὕτως εἶναι καθαρόν».

Πῶς λοιπὸν κατὰ ταῦτα, Παναγιώτατε, ἐγὼ ὁ ἀνάξιος εἰσελεύσομαι νῦν ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν Ἁγίων τοῦ Κυρίου, ἵνα τοῦ Θείου τῆς Ἀρχιερωσύνης δώρου μεταλάβω; Ἀκατασχέτῳ οὕτω τρόμῳ καὶ δέει συνέχομαι, ἵνα μὴ προτιθέμενος, ὅπως τῷ ἱερῷ Θυσιαστηρίῳ ἐγγίσω ἀκούσω κἀγὼ ὡς ἄλλος Μωϋσῆς τῆς φοβερᾶς τοῦ Κυρίου Σαββαὼθ φωνῆς: «Μὴ ἐγγίσῃς ὧδε, λῦσον τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων σου».

Τὸν εὔλογον ὅμως, Παναγιώτατε, φόβον καὶ τρόμον ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ μόνη ἡ γλυκεῖα καὶ παρήγορος τοῦ Θεηγόρου Παύλου ῥῆσις περιστέλλει: «Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις, ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται»· μὴ δειλιάσῃς, μηδὲ ἀποδυσπετήσῃς, μοὶ τονίζει ὁ τῶν ἐθνῶν Ἀπόστολος, ἡ Θεία χάρις ἡ τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσα καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσα εἶναι ἡ κολυμβήθρα τοῦ Σιλωάμ, ἐν τοῖς ἱεροῖς τῆς ὁποίας νάμασι δύνασαι τό τε σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν τελείως ν' ἀποκαθάρῃς.

Διόπερ, Παναγιώτατε καὶ Θεοδόξαστε Πατριάρχα, πρὸ τῶν Σεπτῶν Σου νῦν ποδῶν τὸ γόνυ κλίνων περίδακρυς δέομαί Σου καὶ Σὲ καθικετεύω: Ἐπίθες ἐπ' ἐμοῦ τὰς Σεπτάς Σου χεῖρας καὶ εὖξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, Δέσποτα, ἵνα ἡ Θεία χάρις ἀναδείξῃ με ἄνθρωπον καινὸν καὶ Ἀρχιερέα «ἄρτιον πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένον».

Β'.

Τοῦ ἐψηφισμένου Μητροπολίτου Λαοδικείας κ. Δωροθέου.

Πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ Σκηνώματος τῆς δόξης Σου παρέστηκα, Κύριε, ἵνα, ἐπ' ὤμων ἄρας τὸν Σταυρόν Σου, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, κἀγὼ τῷ κόσμῳ, ἀκολουθήσω Σοι καὶ διακονήσω Σοι.

Πρὶν ἢ ἀνοίξῃς μοι πύλας, ὧν ἔνδον ὁ θρόνος τῆς Βασιλείας Σου λαμπαδοφεγγεῖ, κάθαρον τὴν ψυχήν μου, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος τῶν συνδεδεμένων τῷ κόσμῳ τούτῳ προσέρχεσθαι ἢ προσεγγίζειν ἢ λειτουργεῖν Σοι, Βασιλεῦ τῆς δόξης.

Ἵνα εἰσέλθω, ὁ ἀνάξιος, ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων Σου, ὁ χιτὼν μὲν μὲ

ἐλέγχει ὅτι οὐκ ἔστι τοῦ γάμου, διανοίγουσι δέ μοι τὰς τοῦ Νυμφῶνός Σου πύλας· οἱ θεῖοι τὴν στιγμὴν ταύτην στοχασμοὶ τῆς συντετριμμένης ψυχῆς μου, αἱ ἱλαστήριοι τῆς Ἐκκλησίας ἱκεσίαι, αἱ πρὸς τοῦτο ἀναπεμπόμεναι πρὸς Σὲ προσευχαὶ τοῦ περιεστῶτος ἀγαθοῦ τούτου Λαοῦ Σου, ἡ ἀναίμακτός Σου ἐπὶ πᾶσιν αὕτη θυσία, ἣν τελεσιουργεῖ ὁ ἔχων οὐ μόνον τὴν ὑπάτην ἐν τῇ ἁγίᾳ Σου Ἐκκλησίᾳ διακονίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν τῆς διακονίας Σου ταύτης. Αὐτοῦ τὸ λαμπρὸν ἡμῖν τοῖς ἐπιγινομένοις ὑπόδειγμα ἔσταί μοι φῶς εἰς τὰς τρίβους μου καὶ ὁδηγὸς εἰς τὰ διαβήματά μου.

Κύριε! Ἰδοὺ βαδίζω, ἵνα τὴν τῆς ἀρχιερατείας Σου χάριν ἐνδυθῶ πρὸς τὸ ἱερουργεῖν ἐν τῇ ἁγίᾳ Σου ταύτῃ Τραπέζῃ τὸ ἅγιον καὶ ἄχραντόν Σου Σῶμα καὶ τίμιον αἷμα καὶ κηρύττειν Σου τὸν λόγον, ὅς ἐστιν ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ χάρις.

Ἁγίασόν με ἐν τῇ ἀληθείᾳ Σου καὶ τήρησόν με ἐν τῷ ὀνόματί Σου.

Ἁγίασον! Τήρησον!

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Τὸ τρίτον ἤδη ἀπὸ τῆς εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, εὐδοκίᾳ Θεοῦ, ἀναρρήσεως Αὐτῆς, ἄγει σήμερον τὴν ἐπέτειον τοῦ Σεπτοῦ ὀνόματος Αὐτῆς ἡ Α. Θ. Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. κ. **ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ο Γ'.**

Τὰ διαβιβασθέντα συγχαρητήρια τηλεγραφήματα καὶ γράμματα τῶν Προέδρων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τὰ ἐκφρασθέντα διὰ τοῦ α' τῇ τάξει αἰσθήματα τιμῆς καὶ σεβασμοῦ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἡ ἀθρόα προσέλευσις τῶν Πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων καὶ πλείστων ὁμογενῶν καὶ ξένων πρὸς ὑποβολὴν συγχαρητηρίων, παρέχουσι τὸ μέτρον τοῦ γενικῶς ἐκδηλουμένου βαθυτάτου σεβασμοῦ, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀφοσιώσεως πρὸς τὸ Σεπτὸν πρόσωπον τοῦ σήμερον ἑορτάζοντος ὑπάτου Ἀρχηγοῦ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἐπὶ τῷ εὐτυχεῖ τούτῳ γεγονότι ἡ «Ὀρθοδοξία», ἐκδηλοῦσα τὴν ἀφοσίωσιν καὶ τὸν εὐλαβῆ αὐτῆς σεβασμὸν πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, μεταθέτει σήμερον ὅλως ἐξαιρετικῶς τὴν ἡμερομηνίαν τῆς παρούσης ἐκδόσεως αὐτῆς εἰς τὴν 1ην Ἰανουαρίου, ὑποβάλλει δὲ θερμὴν εὐχήν, ὅπως ὁ Κύριος διαφυλάξῃ καὶ κατὰ τὸν ἀνατείλαντα νέον ἐνιαυτὸν τὸν Παναγιώτατον Πρωθιεράρχην τῆς Ἐκκλησίας

ἡμῶν ἐν ὑγείᾳ ἀκλονήτῳ πρὸς ἀπρόσκοπτον ἐξακολούθησιν τῆς λαμπρᾶς Αὐτοῦ Πατριαρχικῆς διακονίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ

Ἐπὶ ταῖς κοσμοσωτηρίοις ἡμέραις τῶν Χριστουγέννων, τῷ νέῳ ἔτει καὶ τῇ ἐπετείῳ τοῦ ὀνόματος τῆς Α. Θ. Παναγιότητος συνεχάρησαν Αὐτῇ οἱ Ἁγιώτατοι Πρόεδροι τῶν Ἁγιωτάτων Ἐκκλησιῶν Ἀλεξανδρείας, Ἱεροσολύμων, Ρουμανίας, Κύπρου, Ἑλλάδος καὶ Ἰβηρίας, ἔτι δὲ καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ὀρθ. Ρωσ. Ἐκκλησίας· πρὸς ἅπαντας δὲ τούτους ἐστάλησαν ἀπαντήσεις.

*
* *

1) Ἀλεξάνδρεια, 24/12/27 Οἰκουμ. Πατριάρχην ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ
Φανάριον.

Ἀσπαζόμενοι Χριστοῦ Γεννήσει Ὑμετέραν Παναγιότητα εὐχόμεθα Ἐκκλησίᾳ Αὐτῆς βαθεῖαν εἰρήνην.

Πατριάρχης ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Φανάριον, 25/12/27 Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας ΜΕΛΕΤΙΟΝ
Ἀλεξάνδρειαν.

Ἀνταποδιδόντες ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι ἀντεπευχόμεθα Ἐκκλησίᾳ Αὐτῆς χάριν, εἰρήνην τεχθέντος Χριστοῦ.

Πατριάρχης ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

*
* *

2) Ἀθῆναι, 26/12/27 Οἰκουμ. Πατριάρχην ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ
Φανάριον.

*Ἐπὶ χαρμοσύνοις ἑορταῖς προσαγορεύομεν Ὑμετέραν Παναγιότητα δεόμενοι Σωτῆρος ἀξιῶσαι **Αὐτὴν** μήκιστον ὑγιῶς ἑορτάζειν.*

Ἀρχιεπίσκοπος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Φανάριον, 28/12/27 Μακαριώτατον Ἀρχ/πον ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΝ
Ἀθήνας.

Ἀντιπροσαγορεύοντες γηθοσύνως εὐχόμεθα πᾶσαν χάριν τεχθέντος Σωτῆρος Ὑμῖν, Ἁγίᾳ αὐτόθι Ἐκκλησίᾳ.

Πατριάρχης ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

*
* *

3) Λευκωσία, 24/12/27 Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ
Φανάριον.

Χριστῷ τεχθέντι ἐγκάρδιον ἀδελφικὸν ἀσπασμόν. Δωροῖτο Οὗτος χάριν, δικαιοσύνην Ἐκκλησίᾳ, Γένει, Ἀνθρωπότητι.

Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου ΚΥΡΙΛΛΟΣ

Φανάριον, 25/12/27 Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου ΚΥΡΙΛΛΟΝ
Λευκωσίαν.

Ἀντασπαζόμεθα Ὑμετέραν Μακαριότητα ἀγάπῃ πολλῇ. Τεχθεὶς Κύριος κρατύνοι Ἁγιωτάτην Ἐκκλησίαν Κύπρου.

Πατριάρχης ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

* * *

4) Τιφλίς, 25/12/27 Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ
Κων/πολιν.

Ἐπὶ ἑορτῇ Γεννήσεως Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ εὔχομαι διαπύρως καὶ μετ' ἀγάπης ὅπως Κύριος διαφυλάττῃ ἐπὶ μήκιστον τὴν ζωὴν τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος.

Ταπεινὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς
Καθολικὸς—Πατριάρχης ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ

Φανάριον, 28/12/27 Μακαρ. Καθολικὸν Ἰβηρίας ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΝ
Τυφλίδα.

Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς. Χάρις Σωτῆρος τεχθέντος εἴη μεθ' ὑμῶν καὶ πάσης τῆς Ἐκκλησίας Ἰβηρίας.

Πατριάρχης ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

* * *

5) Βουκουρέστιον, Βασιλικὸν Ἀνάκτορον, 28/12/27
Οἰκουμ. Πατριάρχην ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ
Φανάριον.

Τὸ νέον ἔτος εὐτυχὲς καὶ ὑγιεινόν.

Πατριάρχης ΜΥΡΩΝ
regent

Φανάριον, 28/12/27 Πατριάρχην ΜΥΡΩΝΑ
regent
Βουκουρέστιον

Ἐνθέρμως εὐχαριστοῦντες ἀντεπευχόμεθα νέον σωτήριον ἔτος μεστὸν πάσης χάριτος, εὐλογίας.

Πατριάρχης ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

* * *

6) Ἱερουσαλήμ, 1/1/28 Πατριάρχην ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ

Φανάριον.

Ἐπὶ νέῳ ἐνιαυτῷ, ὀνομαστικῇ ἑορτῇ συγχαίροντες ἐγκαρδίως εὐχόμεθα μακρότητα ἡμερῶν ἐπ' ἀγαθῷ Ἐκκλησίας.

Πατριάρχης ΔΑΜΙΑΝΟΣ

Φανάριον, 2/1/28 Πατριάρχην Ἱεροσολύμων ΔΑΜΙΑΝΟΝ

Ἱεροσόλυμα.

Εὐχαριστοῦμεν βαθέως. Εὐχόμεθα νέον ἐνιαυτὸν μεστὸν πάσης ἀγαθωσύνης Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, Ἁγίᾳ Ἐκκλησίᾳ Σιών.

Πατριάρχης ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

* * *

7) Κάϊρον, 1/1/28 Πατριάρχην ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ

Φανάριον.

Συγχαίροντες ὀνομαστικῇ ἑορτῇ εὐχόμεθα νέον ἔτος αἴσιον, εὔδαιμον.

Πατριάρχης ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Φανάριον, 2/1/28 Πατριάρχην ΜΕΛΕΤΙΟΝ

Ἐνθέρμως εὐχαριστοῦντες εὐχόμεθα νέον σωτήριον ἐνιαυτὸν ἔμπλεων ἀγαθῶν Ὑμετέρᾳ φίλῃ Παναγιότητι, Ἁγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ Ἀλεξανδρείας.

Πατριάρχης ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

* * *

8) Λευκωσία, 31/12/27 Οἰκουμ. Πατριάρχην ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ

Φανάριον.

Ὀνοματικῇ ἑορτῇ καὶ νέῳ ἔτει ἐγκαρδίως συγχαίροντες Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι εὐχόμεθα μακράν, ἔνδοξον Πατριαρχείαν.

Κύπρου ΚΥΡΙΛΛΟΣ

Φανάριον, 2/1/28 Ἀρχιεπίσκοπον ΚΥΡΙΛΛΟΝ

Κύπρον.

Εὐχαριστοῦμεν ἐνθέρμως· νέος ἐνιαυτὸς εἴη ἔμπλεως πάσης χάριτος θείας Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι, φιλτάτῃ Ἐκκλησίᾳ Κύπρου.

Πατριάρχης ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

* * *

9) Ἀθῆναι, 31/12/27 Οἰκουμ. Πατριάρχην ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ

Φανάριον.

Ἐπὶ ὀνομαστηρίοις ὑποβάλλω θερμὰς συγχαρητηρίους προσρήσεις Σεπτῷ Διδασκάλῳ, Πρωθιεράρχῃ καθόλου Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἀρχιεπίσκοπος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Φανάριον, 2/1/28 Ἀρχιεπίσκοπον ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΝ

Ἀθῆναι.

Ὁλοψύχως εὐχαριστοῦμεν φίλῃ ἀγάπῃ Αὐτῆς.

Πατριάρχης ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

* * *

10) Μόσχα, 31/12/27 Οἰκουμ. Πατριάρχην ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ

Φανάριον.

Ἱερὰ Σύνοδος προσαγορεύουσα Ὑμετέραν Παναγιότητα ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ ὀνόματος Αὐτῆς, εὔχεται πολλὰ ἔτη και εὐχαριστεῖ διὰ τὴν μέριμναν Αὐτῆς ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας.

Μητροπολίτης Μόσχας ΒΕΝΙΑΜΙΝ

Μητροπολίτην Μόσχας ΒΕΝΙΑΜΙΝ

Εὐχαριστοῦμεν ἐνθέρμως· νέος σωτήριος ἐνιαυτὸς εἴη φορὸς εἰρήνης, ἀγάπης.

Πατριάρχης ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

*
* *

Πατριαρχικαὶ χοροστασίαι. — Εὐλαβεῖ προσκλήσει τῶν οἰκείων ἐκκλησ. ἐπιτροπῶν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησεν ἐν τοῖς ἱ. ναοῖς Τζιβαλίου (9 Δεκ.) καὶ Μ Ρεύματος (16).

Ὀνοματικαὶ ἑορταί.—Τοὺς ἑορτάζοντας σεβ. Μ/τας Γρεβενῶν (6 Δεκ.) Νεοκαισαρείας (7 Δεκ.) ἐπί τινας ἡμέρας ἐν Ἁγ. Ὄρει διαμείναντα, Λήμνου (27) καὶ Δρυϊνουπόλεως (1 Ἰαν.) ἡ Α. Θ Π. συνεχάρη τηλεγραφικῶς.

Πατριαρχικαὶ προσρήσεις.—Κατὰ τὴν τελεσθεῖσαν (17 Δεκ.) ἐν τῷ ναΐδρίῳ τῆς Σερβ. πρεσβείας δοξολογίαν ἐπὶ τοῖς γενεθλίοις τῆς Α. Μ. τοῦ βασιλέως τῶν Σέρβων, Κροατῶν καὶ Σλοβήνων παρέστη καὶ διεβίβασε τὰς εὐχὰς τῆς Α. Θ. Π. ὁ πανοσιολ. Μ. Ἀρχιμανδρ. κ. Φιλόθεος, ἐν συνοδείᾳ τοῦ διερμηνέως τῶν Πατριαρχείων κ. Σ. Κωνσταντινίδου.

— Ὁ Παν. Μ/της Μύρων κ. Πολύκαρπος ἐν συνοδείᾳ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Τουρκ. Γραφείου κ. Ε. Μαυρίδου μεταβὰς (26) εἰς τὴν Νομαρχίαν ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Π. διεβίβασε τὰς πατριαρχ. Αὐτοῦ προσρήσεις πρὸς τὸν νέον Νομάρχην Ἐξοχ. Μιδὰτ βέην. Ἡ Α. Ἐξοχ. ἐδέχθη τιμητικώτατα τὴν πατριαρχικὴν ἀντιπροσωπείαν.

Βοηθήματα ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς. — Ὁ Παν. Μ/της Μύρων μετὰ τοῦ Πανοσ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου μεταβάντες εἰς τὰς φυλακὰς διένειμαν τὰ εἰθισμένα ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς χρηματικὰ βοηθήματα πρὸς τοὺς ἀπορωτέρους ἐκ τῶν ἐν αὐταῖς κρατουμένων. Πρὸς τούτοις, προνοίᾳ τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας, ἀπεστάλη πρὸς αὐτοὺς καὶ ἱκανὴ ποσότης ἐνδυμάτων ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν.

Μνημόσυνα.— Κατὰ τὰ τελεσθέντα ἐν Φερίκιοϊ (16) καὶ Βλάγκᾳ (16) μνημόσυνα ὑπὲρ τῶν ἀοιδίμων εὐεργετῶν τῶν κοινοτήτων τούτων, παρέστησαν ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Π. ἐν μὲν τῷ πρώτῳ ὁ πανοσ. Δευτερεύων [νῦν Μ. Ἀρχιδιάκονος] κ. Γερμανός, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ὁ πανοσ. Ἀρχειοφύλαξ [νῦν ἐπίσκοπος Τραχείας] κ. Ἀλέξανδρος, ὅστις καὶ ἐξεφώνησε λόγον κατάλληλον τῇ περιστάσει.

Πατριαρχικὴ Αὐλή.—Προβιβασμοί.—Τοῦ τέως Μ. Πρωτοσυγκέλλου κ. Πολυκάρπου ἐκλεγέντος Μ/του Μύρων καὶ διορισθέντος εἰς θέσιν, ὡς ἀλλαχοῦ ἀναγράφεται, ἡ Α Θ. Π. προήγαγεν εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Μ. Πρωτοσυγκέλλου τὸν παν. Μ. Ἀρχιδιάκονον κ. Αἰμιλιανον, εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Μ Ἀρχιδιακόνου τὸν παν. Δευτερεύοντα κ. Γερμανόν, εἰς Δευτερεύοντα τὸν παν. Τριτεύοντα κ. Καλλίνικον καὶ εἰς Τριτεύοντα τὸν ἐκ τῶν ἀποφοίτων τῆς ἱ. Θεολογ. Σχολῆς Χάλκης καὶ διάκονον καὶ ἱεροκήρυκα τοῦ ἐν Γαλατᾷ ἱ. ναοῦ τῶν Χίων παν. κ. Γρηγόριον.

Κοινότης Ταταούλων. — Ἡ Α. Θ. Π. ἀνεκοινώσατο κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 20 λήξαντος μηνὸς ὅτι εἰς ἀντικατάστασιν τοῦ θεοφ. ἐπισκόπου Χαριουπόλεως κ. Γενναδίου τεθέντος εἰς διαθεσιμότητα, ἐξαρχικῶς προϊσταμενεύοντα τῆς κοινότητος Ταταούλων διώρισε τὸν πανιερ. Μητροπολίτην Θεοδωρουπόλεως κ. Λεόντιον.

Κίνησις Ἀρχιερέων. — Ἐπανέκαμψεν ἐκ τοῦ εἰς Ἅγ. Ὄρος ταξειδίου αὐτοῦ ὁ σεβ. Μ/της Νεοκαισαρείας κ. Ἀμβρόσιος (26).

Ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων ἐν τοῖς Πατριαρχείοις. — Προεξαρχούσης τῆς Α. Θ. Παναγιότητος διεξήχθη μετὰ πάσης Ἐκκλησιαστικῆς τάξεως καὶ μεγαλοπρεπείας ἡ ἑορτὴ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως. Κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῶν Μ. Ὡρῶν (23 Δεκεμβρ.) καὶ τοῦ Μ. Ἑσπερινοῦ (24 Δεκεμβρ.) ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησε μετὰ τῶν Σεβασμ. Μητροπολιτῶν Νικαίας, Σηλυβρίας, Ροδοπόλεως καὶ Ἴμβρου. Τὴν θείαν δὲ λειτουργίαν τῶν Χριστουγέννων, καθ' ἣν ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ πανοσιολογιωτ. Ἀρχιγραμματέως ἡ ἀλλαχοῦ τοῦ παρόντος τεύχους δημοσιευομένη Πατριαρχικὴ προσφώνησις ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς, ἐτέλεσεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης, συλλειτουργούντων Αὐτῇ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Κυζίκου, Προύσης, Σηλυβρίας, Ροδοπόλως, Ἡλιουπόλεως, Ἴμβρου, τοῦ παρεπιδημοῦντος Ρώσου Ἀρχιεπισκόπου Β' Ἀμερικῆς καὶ Ἀλεουτίδων νήσων κ. Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ αὐθημερὸν χειροτονηθέντος Μητροπολίτου Μύρων κ. Πολυκάρπου, ἐν συρροῇ ἀπειροπληθοῦς ἐκκλησιάσματος.

Τῇ Α. Θ. Παναγιότητι προσελθόντες ὑπέβαλον τὰ συγχαρητήρια καὶ σεβάσματα αὐτῶν οἱ Σεβ. Συνοδικοί, καὶ λοιποὶ ἐνταῦθα Πανιερ Ἀρχιερεῖς, οἱ κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ ὑπάλληλοι τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς, ἀντιπρόσωποι τοῦ Ἀρμενικοῦ Πατριαρχείου, ὁ ἐξοχώτατος κ. Κ. Σακελλαρόπουλος, Γεν. πρόξενος τῆς Ἑλλάδος, ὁ προσωρινῶς διαμένων ἐξοχ. κ. Στεφάνωφ, πρῴην βουλευτὴς καὶ πρόξενος τῆς Βουλγαρίας ἐν Ἀθήναις, ὁ Σχολάρχης τῆς Θεολ Σχολῆς πανιερ. μητροπολίτης Σταυρουπόλεως μετὰ τῶν καθηγητῶν, οἱ ἀρχιερατικῶς καὶ ἱερατικῶς προϊστάμενοι καὶ αἱ Ἐπιτροπαὶ τῶν ἐνοριῶν καὶ πλεῖστα ἐπίλεκτα μέλη τῆς παρ' ἡμῖν ὁμογενοῦς κοινωνίας.

Τῇ Α. Θ. Π ἀπεστάλησαν καὶ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ πλεῖστα ὅσα συγχαρητήρια τηλεγραφήματα καὶ γράμματα ἐκ μέρους τῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων τοῦ Θρόνου καὶ ἄλλων.

Τὴν ἐπιοῦσαν (26) ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπεσκέφθη κατ' οἶκον τοὺς ἐν Φαναρίῳ καὶ Πέραν διαμένοντας Σεβ. Συνοδικοὺς Μητροπολίτας Νικαίας, Νεοκαισαρείας, Σάρδεων, Σηλυβρίας, Ἡλιουπόλεως, τὸν πανιερ. Μητροπολίτην Εἰρηνουπόλεως καὶ τὸν ἀξιότιμον ἰατρὸν κ. Ν. Φορμάνογλου, τοὺς δὲ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις αὐτῶν καὶ ταῖς νήσοις Σεβ. Μητροπολίτας Κυζίκου, Χαλκηδόνος, Δέρκων, Πριγκηπονήσων, Ροδοπόλεως, Ἴμβρου, τὸν πανιερ. Μητροπολίτην Σταυρουπόλεως, Σχολάρχην τῆς Ἱερ. Θεολογ Σχολῆς ὡς καὶ τοὺς λοιποὺς ἐπισήμους ἐπεσκέψατο ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ὁ Παν. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Αἰμιλιανός.

Ἡ πρώτη τοῦ ἔτους ἐν τοῖς Πατριαρχείοις. — Κατὰ τὸν ἑσπερινὸν ἡ Α. Θ. Π ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχ. ναῷ μετὰ τῶν σεβ. συνοδικῶν καὶ τοῦ πανιερ. Μ/του Μύρων, ἐν μέσῳ ἱκανοῦ εὐσεβοῦς πλήθους. Ἀκολούθως ἀνελθοῦσα εἰς τὴν Μ. αἴθουσαν τῶν Πατριαρχείων διένειμε πρός τε τοὺς σεβ. Ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς κληρικοὺς καὶ λαϊκοὺς τῶν Πατριαρχείων ὑπαλλήλους τὰ εἰθισμένα μεταξωτὰ μαν-

δήλια, δεχθεῖσα ἅμα τὴν ὑποβολὴν τῶν εὐλαβῶν συγχαρητηρίων τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς, ἐξ ὀνόματος τῆς ὁποίας ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος ἀπήγγειλε τὴν κάτωθι προσφώνησιν :

Ἱερὸν καθῆκον καὶ προσφιλὲς προσάγει ἐνώπιόν Σου, Παναγιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα, πάντας τοὺς ἐν τῷ Σεβασμίῳ καὶ Θεοτιμήτῳ τούτῳ Κέντρῳ, ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην χειραγωγίαν Σου, ταπεινῶς Σοι ὑπουργοῦντας, ἐπὶ τῇ διπλῇ ἑορτῇ τοῦ Σεπτοῦ ὀνόματός Σου καὶ τοῦ ἐγκαινιζομένου νέου ἐνιαυτοῦ.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, ἥτις εἶνε τὸ μεταίχμιον μεταξὺ τῶν δύο ἐτῶν, μετὰ ζωηρᾶς συγκινήσεως ἀναμιμνῃσκόμεθα ὅσων ἀγαθῶν παρὰ τῆς Σῆς Σεπτῆς Κορυφῆς ἠξιώθημεν εἰς τὸ παρελθόν. Ἀνομολογοῦμεν τὴν πατρικὴν πρὸς ἡμᾶς εὐμένειαν καὶ ἀγάπην Σου καὶ διακηρύττομεν τὰ ἀγαθὰ περὶ ἡμῶν βουλεύματά Σου. Ὑπῆρξες δι' ἡμᾶς, Παναγιώτατε, οὐ μόνον Πατριάρχης Σεπτὸς καὶ Δεσπότης, ἀλλὰ καὶ πατὴρ φιλόστοργος καὶ σοφὸς καθηγεμὼν καὶ διδάσκαλος καὶ πολύτιμος χειραγωγὸς εἰς τὸ ἔργον ἡμῶν.

Ἐπὶ πᾶσι τούτοις ζωηρῶς εὐγνωμονοῦντες, ὡς ταπεινὸν ἀνταπόδομα εὐλαβῶς Σοι προσφέρομεν, ἐν κοινῇ καὶ ὁμοθύμῳ, ὁμολογίᾳ τὸν πρὸς τὸ Σεπτὸν πρόσωπόν Σου βαθύτατον ἡμῶν σεβασμόν, τὴν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἡμῶν ἀφοσίωσιν, τὴν ὁλόψυχον τῆς διακονίας ἡμῶν ἐκπλήρωσιν, τὴν ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης συνεργασίαν ἡμῶν.

Μάρτυρες καθ' ἑκάστην γινόμενοι τῶν μεγάλων καὶ ὄντως Πατριαρχικῶν ἀρετῶν Σου, τῆς βαθείας σοφίας Σου καὶ τῆς ζωηρᾶς καὶ ἐνεργοῦ ἀγάπης Σου πρὸς τὴν δόξαν τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὑποδειγματικῆς ἀρετῆς Σου και τῆς φωτεινῆς πίστεώς Σου, γνωρίζομεν εἴπέρ τινες καὶ ἄλλοι, ὁπόσα καὶ ὁποῖα ἠθικὰ κεφάλαια προσεκόμισες εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, τὴν ἱερὰν ταύτην Κιβωτὸν παραδόσεων εὐγενῶν καὶ ἀθανάτων. Καὶ αἰσθανόμεθα διὰ τοῦτο τὴν παροῦσαν μετὰ Σοῦ ἐπικοινωνίαν οὐχὶ ὥς τινα ξηρὰν καὶ συνήθη ἐθιμοτυπίαν, ἀλλ' ὡς μυσταγώγησιν εἰς τὸ Ἄδυτον τοῦ ἀνατέλλοντος νέου ἐνιαυτοῦ.

Εἰς τὸν ἐπίσημον τοῦτον σταθμὸν τοῦ Χρόνου, καθ' ὃν τὸ βλέμμα τῆς ἐλπιζούσης ἀνθρωπότητος στρέφεται ἀνησύχως ἐρευνητικὸν πρὸς τὸ δυστέκμαρτον μέλλον, προσερχόμενοι πρὸς Σέ, ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐμπνευσθῶμεν ἐνθουσιασμὸν ἐκ τῆς εὐγενοῦς ἰδεολογίας Σου, ἐκ τῆς πίστεώς Σου νὰ ἀντλήσωμεν ὑπομονήν, εἰς τὸ πῦρ τῆς ἀγάπης Σου νὰ θερμάνωμεν τὸν ζῆλον ἡμῶν, εἰς τὴν σοφίαν καὶ τὴν βαθυστόχαστον σκέψιν Σου νὰ εὕρωμεν πολύτιμα διὰ τὴν ζωὴν διδάγματα, εἰς τὰς θεοδέκτους εὐχάς Σου νὰ ἀνανεώσωμεν τὴν ἐλπίδα ἡμῶν.

Ἐγκαινίζοντες, Παναγιώτατε, ὑπὸ τὴν Πατριαρχικὴν καὶ Πατρικὴν εὐλογίαν Σου τὸ ἀρχόμενον νέον ἔτος, πάντες ἐν μιᾷ καρδίᾳ θερμὴν ἀναπέμπομεν εὐχήν, ἵνα ὁ Κύριος τῶν καιρῶν καὶ τῶν χρόνων διαφυλάττῃ πάντοτε ὑπὸ τὴν κραταιὰν καὶ ἄμαχον Αὐτοῦ προστασίαν τὴν Ἁγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν, ἐπιδαψιλεύσῃ δὲ εἰς τὴν Σὴν Ἱερὰν Κορυφήν, τὸν ἐπαξίως Αὐτῆς Προκαθήμενον, μακρότητα ἀγαθῶν ἡμερῶν, εὐρωστίαν ψυχῆς καὶ σώματος καὶ ἰσόβιον τὴν τετιμημένην Πατριαρχείαν Σου.

Ἡ Α. Θ. Π. ἀντεφώνησε τὰ ἀκόλουθα :

Εὐχαριστῶ διὰ τὰ ἐκδηλούμενα αἰσθήματα ὑμῶν πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως εἰς

τὴν Ἐκκλησίαν. Εὐλογῶ πάντας ὑμᾶς παραινῶν πατρικῶς ὅπως ἐκτελῆτε ἀπαρεγκλίτως τὸ ἔργον, εἰς ὃ ἐτάχθη ἕκαστος ὑμῶν. Εὔχομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς καὶ τὰς οἰκογενείας ὑμῶν τὸ ἀρχόμενον νέον ἔτος οὐρανίας χάριτος καὶ εὐλογίας πεπληρωμένον».

Τὴν ἑσπέραν πρὸ τοῦ δείπνου καὶ μετὰ τὴν εἰθισμένην σχετικὴν ἱ. τελετὴν ἐν τῇ αὐτῇ ὡς ἀνωτέρω αἰθούσῃ ἡ Α. Θ. Π. διένειμε πρὸς ἅπαν τὸ προσωπικὸν τῆς Αὐλῆς τὸν πλακοῦντα καὶ εἶτα προὐκάθησε τῆς τραπέζης μεθ' ὅλων τῶν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις κληρικῶν.

Τὴν ἐπιοῦσαν, ἐν πυκνοτάτῃ συρροῇ πλήθους ἡ Α. Θ. Π. ἐτέλεσε τὴν θ. καὶ ἱ. μυσταγωγίαν συνιερουργοὺς ἔχουσα τοὺς σεβ. Μ/τας : Προύσης, Νεοκαισαρείας, Σηλυβρίας, Ροδοπόλεως, Ἴμβρου, Μύρων, τὸν Ρῶσον ἀρχιεπίσκοπον Β. Ἀμερικῆς, καὶ τὸν αὐθημερὸν χειροτονηθέντα πανιερ. Μ/την Λαοδικείας. Ἀκολούθως ἀνελθοῦσα εἰς τὴν Μ. αἴθουσαν τῶν Πατριαρχῶν ἐδέχθη τὰ ἐπὶ τῇ α' τοῦ ἔτους καὶ τῇ ἐπετείῳ τοῦ ὀνόματος Αὐτῆς εὐλαβῆ συγχαρητήρια τῶν σεβ. ἁγ. Ἀρχιερέων, τῶν ὀφφικιάλων τῆς Ἐκκλησίας Μ. Ρήτορος κ. Βλ. Μιρμίρογλου, Μ. Πρωτεκδίκου κ. Γ. Παπαδοπούλου, Μ. Πρωτονοταρίου κ. Χ. Π'' Ἰωάννου καὶ Μ. Ρεφενδαρίου κ. Κ. Κοκκολάτου καὶ πάντων τῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν ὑπαλλήλων τῆς Αὐλῆς. Ἀπὸ μέρους δὲ τῆς Ἁγ. καὶ Ἱ. Συνόδου ὁ α' τῇ τάξει ἐκ τῶν παρισταμένων σεβ. Γέρων ἅγιος Νικαίας κ. Βενιαμὶν προσεφώνησε τὴν Α. Θ. Π. ὡς ἑξῆς :

Παναγιώτατε,

Ἐν τῇ εὐσήμῳ ταύτῃ ἡμέρᾳ τῆς ἑορτῆς τοῦ Νέου Ἔτους καὶ τῶν Σεπτῶν ὀνομαστηρίων τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Προσκυνητῆς Παναγιότητος ἡ Ἱερὰ Σύνοδος μετὰ καὶ τῶν ἄλλων Ἀρχιερέων καὶ τῆς παρισταμένης ἐνταῦθα εὐσεβοῦς ὁμογενείας εὐλαβῶς καὶ ὁλοψύχως ὑποβάλλει τὰ διπλᾶ ἐγκάρδια συγχαρητήρια αὐτῆς καὶ τὰς ὁλοθέρμους εὐχὰς ὑπὲρ ὑγείας, μακροημερεύσεως καὶ διαφυλάξεως Αὐτῆς. Τὸν ἀνατέλλοντα νέον ἐνιαυτόν, τὸν ἀπαυγάζοντα τὴν χαρὰν καὶ τὴν εὐτυχίαν ἐν τῇ ζωῇ καὶ τῇ κινήσει τῶν ἀνθρώπων ἄσμενοι ὑποδεχόμενοι ἂς παρακαλέσωμεν τὸν Πανάγαθον Θεὸν νὰ ἐπευλογήσῃ ὅπως ἀποβῇ οὗτος χρηστὸς καὶ οὐκ ἐνωφελής, ἄλυπος καὶ ὑγιεινός, ρυστήριος κακῶν καὶ χαριστήριος ἀγαθῶν διὰ πᾶσαν τὴν ἀνθρωπότητα. Εἰς δὲ τὴν Ἐκκλησίαν, τῆς ὁποίας ἐπαξίως προΐσταται ἡ Ὑμετέρα Θ. Παναγιότης καὶ προμαχεῖ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων αὐτῆς νὰ ἐπιβραβεύῃ βαθεῖαν εἰρήνην καὶ διαρκῆ γαλήνην καὶ εὐστάθειαν ἐν ταῖς δοκιμασίαις αὐτῆς κατευνάζων τοὺς ὑπεναντίους ἀνέμους καὶ ὑφαπλώνων τὴν οὐράνιον αὐτοῦ σκέπην ὡς ἀσπίδα κατὰ παντὸς βέλους πετομένου καὶ ἀνιαρῶν ἐκτοξευμάτων.

Ζῆθι, Παναγιώτατε, ἐπὶ μήκιστον ἐν ἀστεμφεῖ ὑγείᾳ ἑορτάζων τὴν διπλῆν ταύτην σήμερον ἑορτὴν χαρμοσύνως καὶ κραταιοῦσθε ἀκλόνητος ἐπὶ τῷ Θρόνῳ, κλεΐζοντες αὐτὸν ὡς καὶ πάντοτε τῇ σοφίᾳ καὶ συνέσει, τῇ πείρᾳ τῇ ἐκκλησιαστικῇ τῶν πραγμάτων καὶ τῇ εὐαγγελικῇ ἀρετῇ τῆς εὐποιΐας, ἣν ἠγάπησας ἐκ νεότητος εἰς γῆρας, ἐπ' ἀγαθῷ καὶ πρὸς δόξαν τῆς Ἐκκλησίας, χαρὰν δὲ τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος, ὅπερ ἀθρόον προσῆλθε πρὸ Αὐτῆς καὶ μετ' ἀφοσιώσεως υἱϊκῆς ἀσπάζεται τὴν δεξιάν Σας ἐπιλέγον μεθ' ἡμῶν «Εἰς πολλὰ ἔτη Δέσποτα».

Εἰς ταῦτα ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀπήντησεν ὡς ἑξῆς :

Μετ' ἰδιαζούσης χαρᾶς δέχομαι παρὰ τῆς Ὑμετέρας Ἱερότητος τὰς συγχαρητικὰς εὐχὰς τῆς Ἁγ. καὶ Ἱ. Συνόδου, Εὐχαριστῶν ἀπὸ καρδίας ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ θερμῇ ἐκδηλώσει εὔχομαι ὅπως ὁ Κύριος χαρίσηται τῇ Ἁγίᾳ Αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ τὸν νέον

ἐνιαυτὸν πλουσίως ηὐλογημένον, διαφυλάττων ἐν εἰρήνῃ καὶ ὑγείᾳ πάντας τοὺς ὑπὲρ τῆς δόξης αὐτῆς ἐργαζομένους.

Ἡ ὑποβολὴ τῶν συγχαρητηρίων ἐξηκολούθησε μέχρις βαθείας νυκτὸς ἀπὸ μέρους τοῦ ἱ. κλήρου τῶν διαφόρων ἐκκλ. Ἐπιτροπῶν καὶ πλείστων ἐκλεκτῶν χριστιανῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν παρακειμένων ἐπαρχιῶν. Ἡ Ἱεραρχία τοῦ θρόνου ὑπέβαλε τηλεγραφικῶς καὶ διὰ γράμματος τὰ συγχαρητήρια αὐτῆς.

—Διὰ γραμμάτων ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς καὶ τῷ νέῳ ἔτει τοῖς σεβ. Ἀρχιεπισκόποις Καντουαρίας κ. Ράνδαλλ καὶ Οὐψάλης κ. Νάθαν καὶ τῷ σεβασμ. ἐπισκόπῳ τῶν ἐν Ἑλβετίᾳ Παλαιοκαθολικῶν κ. Ἀδόλφῳ Küry, παρ' οὗ καὶ ἐλήφθη συγχαρητήριον γράμμα. Τηλεγραφικῶς δὲ συνεστήθη τῷ σεβ. Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀμερικῆς κ. Ἀλεξάνδρῳ, ὅπως ἐξ ὀνόματος τοῦ Οἰκ. Πατριαρχείου χαιρετίσῃ ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τὰ συμβούλια τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἐκκλησιῶν.

Χειροτονίαι.—Κατὰ τὴν θ. λειτουργίαν τῶν Χριστουγέννων ἐν τῷ Πατριαρχ. Ναῷ ἡ Α Θ Π. μετὰ τῶν συνιερουργῶν ἀρχιερέων ἐχειροτόνησεν εἰς Ἀρχιερέα τὸν θεοφ. ἐψηφισμένον Μ/την τῆς ποτὲ διαλαμψάσης Μητροπόλεως Μύρων κ. Πολύκαρπον, ὅστις καὶ ἀπήγγειλε πρὸ τῆς χειροτονίας τὴν ἀλλαχοῦ δημοσιευομένην προσφώνησιν.

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχειροτόνησεν εἰς πρεσβύτερον καὶ ἀκολούθως ἐχειροθέτησεν εἰς Μ. Πρωτοσύγκελλον μὲν τὸν τέως Μ. Ἀρχιδιάκονον κ. Αἰμιλιανὸν εἰς Μ. Ἀρχιδιάκονον δὲ τὸν τέως Δευτερεύοντα κ. Γερμανόν.

—Κατὰ τὴν θ. λειτουργίαν τῆς α´ τοῦ ἔτους ἡ Α. Θ. Π. μετὰ τῶν συνιερουργῶν ἀρχιερέων ἐχειροτόνησεν εἰς ἀρχιερέα τὸν θεοφ. ἐψηφισμένον Μ την Λαοδικείας κ. Δωρόθεον, καὶ εἰς πρεσβύτερον τὸν ἀρχιγραμματέα τῆς Ἱ. Συνόδου κ. Μάξιμον χειροθετήσασα ἅμα αὐτὸν εἰς ἀρχιμανδρίτην τοῦ Οἰκ Θρόνου. Ὁ ἐψηφισμένος Μ/της πρὸ τῆς χειροτονίας αὐτοῦ ἐξεφώνησε τὸ ἀλλαχοῦ δημοσιευόμενον προφώνημα.

Ἡ Α Θ. Π. ἐπισκεφθεῖσα κατ' ἰδίαν συνεχάρη τοῖς νεοχειροτονηθεῖσιν (Ἀρχιερεῦσι καὶ λοιποῖς) εὐχηθεῖσα αὐτοῖς πατρικῶς τὰ εἰκότα.

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Κανονικαὶ ψῆφοι.—Κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 17ης λήξαντος μηνὸς γενομένων ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ κανονικῶν ψήφων πρὸς ἐκλογὴν Μ/του τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Μύρων ἀνεδείχθη τοιοῦτος ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Πολύκαρπος, συνυποψηφίων τεθέντων τῶν θεοφ. ἐπισκόπων Χαριουπόλεως κ. Γενναδίου καὶ Ἐλαίας κ. Ἀγαθαγγέλου.

—Κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν γενομένων ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχ. Ναῷ κανονικῶν ψήφων πρὸς ἐκλογὴν Μητροπολίτου τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Λαοδικείας ἀνεδείχθη τοιοῦτος ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Δωρόθεος Γεωργιάδης, ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, συνυποψηφίων τεθέντων τῶν θεοφ. ἐπισκόπων Θεοδωρουπόλεως κ. Λεοντίου καὶ Λεύκης κ. Παγκρατίου.

— Τοῖς θεοφ. ἐψηφισμένοις Μητροπολίταις Μύρων καὶ Λαοδικείας, παραστᾶσιν ἐν τῇ αὐτῇ συνεδρίᾳ ἐνώπιον τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, ἐγένετο τὸ εἰθισμένον μήνυμα, μεθ' ὃ ἐπηκολούθησεν ἡ ἐν τῷ ναῷ νενομισμένη εὐχαριστία αὐτῶν.

—Αὐθημερόν, ληφθείσης ὑπ' ὄψιν σχετικῆς αἰτήσεως τοῦ ὑπ' ἀνάρρωσιν πανιερ. Μ/του Ρόδου κ. Ἀποστόλου, βοηθὸς αὐτοῦ ἐπίσκοπος ὑπὸ τὸν ψιλὸν τίτλον τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Ἁγιωτάτης ἐπισκοπῆς Τραχείας ἐξελέγη διὰ κανονικῶν ψήφων ὁ Ἀρχειοφύλαξ τῶν Πατριαρχείων ὁσιολ. Μ. Κατηχητὴς κ. Ἀλέξ. Ζῶτος,

συνυποψηφίων τεθέντων τῶν ὁσιολ. 'Αρχιμ. Εὐσταθίου Ποπέσκου καὶ Κωνσταντίνου Κωνσταντινίδου.

—Τῷ θεοφ. ἐψηφισμένῳ 'Επισκόπῳ Τραχείας ἐγένετο ἐπὶ Συνόδου κατὰ τὴν ὡς ἄνω συνεδρίαν τὸ εἰθισμένον μήνυμα, τῆς ἐν τῷ ναῷ εὐχαριστίας αὐτοῦ τελεσθείσης μετὰ τὸ πέρας τῆς συνοδικῆς συνεδρίας τῆς 20ῆς λήξαντος μηνός.

Μητροπολιτικοὶ προβιβασμοί.—Εἰς ἀμοιβὴν τῆς δοκίμου ἐν τῇ 'Εκκλησίᾳ διακονίας τοῦ Θεοφιλ. 'Επισκόπου Εἰρηνουπόλεως κ. Κωνσταντίνου, 'Αρχιερατικῶς Προϊσταμένου τῆς Κοινότητος Σταυροδρομίου, ἐγκρίσει τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, προήχθη οὗτος δι' ἀποφάσεως τῆς 'Αγίας καὶ Ί. Συνόδου (17 λήξαντος μηνὸς) εἰς Μητροπολίτην ὑπὸ τὸν αὐτὸν ψιλὸν τίτλον Εἰρηνουπόλεως, ἐν τῷ προσώπῳ μόνον αὐτοῦ, διατηροῦντος καὶ τὰ ὡς ἄνω Προϊσταμενικὰ καθήκοντα, ἀνυψούμενον τιμῆς ἕνεκεν.

—Αὐθημερόν, ληφθείσης ὑπ' ὄψιν τῆς μακρᾶς καὶ εὐδοκίμου ἐν τῇ 'Εκκλησίᾳ διακονίας τοῦ Θεοφιλ. 'Επισκόπου Χριστουπόλεως κ. Μελετίου, ἀρχιερατ. προϊσταμένου τῆς κοινότητος Κοντοσκαλίου, τιμῆς ἕνεκεν προήχθη οὗτος, ἐγκρίσει τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, δι' ἀποφάσεως τῆς 'Αγ. καὶ 'Ιερ. Συνόδου εἰς Μητροπολίτην τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης 'Αγιωτάτης Μητροπόλεως Χριστουπόλεως (Τυάνων), διατηρῶν ὡς τοιοῦτος καὶ τὰ ὡς ἄνω Προϊσταμενικὰ καθήκοντα.

— Κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 20 λήξαντος μηνός, ληφθείσης ὑπ' ὄψιν τῆς πολυχρονίου ἐκκλησιαστικῆς διακονίας τοῦ Θεοφ. 'Επισκόπου Θεοδωρουπόλεως κ. Λεοντίου, ἐγκρίσει τῆς Α. Θ. Π. προήχθη δι' ἀποφάσεως τῆς 'Αγ. καὶ 'Ιερᾶς Συνόδου εἰς Μητροπολίτην ὑπὸ τὸν αὐτὸν ψιλὸν τίτλον Θεοδωρουπόλεως, ἐν τῷ προσώπῳ μόνον αὐτοῦ τιμῆς ἕνεκεν ἀνυψούμενον οὕτω.

—Κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν τῆς 20 λήξαντος μηνὸς τοῖς πανιερ. μητροπολίταις Θεοδωρουπόλεως κ. Λεοντίῳ καὶ Εἰρηνουπόλεως κ. Κωνσταντίνῳ, ἐμφανισθεῖσιν ἐπὶ Συνόδου, ἡ Α. Θ. Π. ἀνήγγειλε διὰ συγχαρητηρίου προσαγορεύσεως τὴν γενομένην προαγωγὴν αὐτῶν, εὐχαριστησάντων εἶτα καταλλήλως καὶ ἀσπασαμένων τὴν δεξιὰν Αὐτῆς.

'Εσωτερικὴ ὀργάνωσις τῶν Πατριαρχείων.— Κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 17ης λήξαντος μηνὸς ἐνεκρίθη ἡ ἵδρυσις ὀργανικῆς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις θέσεως «Εἰσηγητοῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων».

'Ο Εἰσηγητής, ὢν 'Αρχιερεὺς παρευρισκόμενος ἐν ταῖς συνεδριάσεσι τῆς 'Αγίας καὶ 'Ιερᾶς Συνόδου καὶ ἀποτελῶν φυσικὸν μέλος πασῶν τῶν συνοδικῶς καταρτιζομένων 'Επιτροπῶν ἐπὶ διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων παρακολουθεῖ πάντας τοὺς φακέλλους τῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων καὶ τὴν ἐν ταῖς ἄλλαις 'Εκκλησίαις καὶ χριστιανικαῖς 'Ομολογίαις παρατηρουμένην ἐκκλησιαστικὴν καὶ θεολογικὴν ζωὴν καὶ ἐργασίαν, ὑποβάλλων ἑκάστοτε τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ὅ,τι σχετικόν. Εἰς τὴν θέσιν ταύτην διωρίσθη ὁ πανιερ. Μ/της Λαοδικείας κ. Δωρόθεος.

—Κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν ἐνεκρίθη ἡ ἵδρυσις ὀργανικῆς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις θέσεως Γενικοῦ 'Επόπτου τοῦ 'Ιεροῦ Κλήρου καὶ τῶν ἱ. ναῶν τῆς 'Αρχιεπισκοπῆς Κων/πόλεως. 'Ο Γεν. 'Επόπτης, ἐκτὸς τῶν ἀπὸ τοῦ τίτλου τούτου ἀπορρεόντων καθη-

κόντων, προεδρεύει τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Τμήματος ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ κηρύγματος, ἐκπληρῶν προσωρινῶς καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ Μ. Ἱεροκήρυκος.

Εἰς τὴν θέσιν ταύτην διωρίσθη ὁ πανιερ. Μ/της Μύλων κ. Πολύκαρπος.

Γραφεῖον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.— Κενωθείσης διὰ τοῦ διορισμοῦ τοῦ πανιερ. Μητροπολίτου Λαοδικείας κ. Δωροθέου εἰς τὴν θέσιν τοῦ Εἰσηγητοῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων τῆς θέσεως τοῦ Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διωρίσθη Ἀρχιγραμματεὺς ὁ τέως Ὑπογραμματεὺς διάκονος κ. Μάξιμος, Ὑπογραμματεὺς ὁ Μ. Ἀρχιμανδρίτης κ. Φιλόθεος καὶ Κωδικογράφος ὁ Τριτεύων κ. Γρηγόριος.

Ἀρχειοφυλάκιον τῶν Πατριαρχείων.— Ἐνεκρίθη ὅπως ὁ θεοφ. ἐψηφισμένος Ἐπίσκοπος Τραχείας κ. Ἀλέξ. Ζῶτος ἐξακολουθεῖ διατηρῶν τὴν θέσιν τοῦ Ἀρχειοφύλακος μέχρι τῆς εἰς Ρόδον μεταβάσεως αὐτοῦ.

Χειροτονίαι κληρικῶν.—Ἐπετράπησαν αἱ ἱερατικαὶ χειροτονίαι : 1) τοῦ Γεωργίου Ἀθ. Γεωργιάδου διὰ τὸ χωρίον Παγγὶ τῆς ἐπαρχίας Διδυμοτείχου· 2) τοῦ Ἀθ. Χρ. Οἰκονόμου διὰ τὴν Κοινότητα Γεροπλατάνου τῆς ἐπαρχίας Δρυϊνουπόλεως καὶ Πωγωνιανῆς· 3) τοῦ Εὐαγγέλου Οἰκονομίδου διὰ τὴν κοινότητα Σέλιανης τῆς ἐπαρχίας Παραμυθίας καὶ Πάργας καὶ 4) τοῦ Δημητρίου Μοσχούρη διὰ τὴν Κοινότητα Σπαρτοῦντος τῆς ἐπαρχίας Καρδαμύλων.

—Ἀναγνωσθείσης τῆς ἀπολογίας τοῦ πανιερ. Μ/του Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Ἀγαθαγγέλου ἐπὶ τῆς γενομένης ὑπ' αὐτοῦ χειροτονίας τοῦ ἐκ Καρυστίας Χαραλάμπους Μαρίνου (13 λήξαντος μηνὸς) ἐνεκρίθη ὅπως γένηται τῇ Α. Πανιερότητι αὐστηρὰ παρατήρησις διὰ τὴν δίχα γνώσεως καὶ συγκαταθέσεως τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως τέλεσιν τῆς χειροτονίας ταύτης καὶ ἐπιστηθῇ σοβαρῶς ἡ προσοχὴ αὐτῆς ἐπὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐφεξῆς τηρήσεως τῶν σχετικῶν κανονικῶν διατάξεων καὶ τῆς χρησιμοποιήσεως τοῦ χειροτονηθέντος ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτῆς.

—Τοῦ Σεβ. Μ/του Ἰωαννίνων κ. Σπυρίδωνος ὑποβάλλοντος τὰς περὶ τῆς χειροτονίας τοῦ ἐκ Σηλύμνης τῆς ἐπαρχίας Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Γεωργίου Παπακωνσταντίνου ζητηθείσας παρ' αὐτοῦ πληροφορίας, ἐξ ὧν ἀπεδείχθη ὅτι ὁ χειροτονηθεὶς ἔφερε τὰ διὰ τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης ἀπαιτούμενα προσόντα ἀπό τε μορφώσεως καὶ ἀνεπιλήπτου διαγωγῆς, ἐνεκρίθη ὅπως ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο ἐκφρασθῇ ἡ ἱκανοποίησις τῆς Ἐκκλησίας, δηλωθῇ δ' οὐχ ἧττον ὅτι ἔδει ἵνα ἡ Α. Σεβ. τηρήσῃ ἀκριβῶς τὴν κανονικὴν τάξιν καὶ ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τῆς ἀπαιτουμένης γνώμης καὶ συγκαταθέσεως τοῦ Ἀρχιερέως τοῦ μέρους, ὅθεν συνεστήθη ἡ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ αὐτῆς ἐγκαθίδρυσις.

— Τοῦ πανιερ. Μ/του Αὐστραλίας κ. Χριστοφόρου προτείναντος τηλεγραφικῶς ἄδειαν πρὸς χειροτονίαν τοῦ Ἀνδρέου Βελάλου διὰ τὴν κοινότητα Σύδνεϋ καὶ τοῦ Ἠλία Φωτιάδου διὰ τὴν κοινότητα Βρισβάνης, ἐνεκρίθη ὅπως πρὸ πάσης ἀποφάσεως ζητηθῇ λεπτομερὴς περὶ τῶν προσόντων τῶν ὑποψηφίων ἔκθεσις.

—Ἐπὶ αἰτήσει τοῦ πανιερ. Μητροπολίτου Χίου κ. Ἱερωνύμου πρὸς χειροτονίαν τοῦ ἐκ τῆς ἱ. Μονῆς Βατοπεδίου μοναχοῦ Ἰακώβου Δαδάκη ἐνεκρίθη ὅπως πρὸ πάσης ἀποφάσεως ζητηθῶσι σχετικαὶ πληροφορίαι παρὰ τῆς οἰκείας Μονῆς.

—Ὡσαύτως συνεστήθη τῷ πανιερ. Μητροπολίτῃ Γρεβενῶν κ. Νικολάῳ, ὅπως παράσχῃ πληροφορίας περὶ τῶν προσόντων τοῦ Γεωργίου Κ. Παπανικολάου καὶ τοῦ

Ἀθανασίου Γ. Ντόλια, προτεινομένων ὑπ' αὐτοῦ πρὸς χειροτονίαν διὰ τὰς θρησκευτικὰς ἀνάγκας τῶν χριστιανῶν τῶν χωρίων Μαυρονόρος καὶ Σαρακίνα

— Ἐκλήθη ὁ πανιερ. Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως καὶ Πωγωνιανῆς κ. Βασίλειος, ὅπως ἀναφέρῃ τὸν λόγον, δι' ὃν ἐπὶ παραβάσει τῆς ὑπ' ἀριθμ. πρωτ. 1272 ἀπὸ 7 Μαΐου 1927 σχετικῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου ἄνευ προηγουμένης ἐγκρίσεως τῆς Ἐκκλησίας προέβη εἰς τὴν χειροτονίαν διὰ τὴν κοινότητα Βαρσοβᾶς τοῦ ἱερέως Εὐαγγέλου Γ. Λέκα, ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων ἤγγειλεν Αὐτῇ.

Κανονικὴ ἄδεια.—Ἐχορηγήθη τῷ πανιερ. Μ/τῃ Ξάνθης κ. Πολυκάρπῳ μηνιαία ἄδεια πρὸς μετάβασιν μετὰ τὰς ἑορτὰς τῶν Χριστουγέννων εἰς Ἀθήνας χάριν θεραπείας.

Μητρόπολις Βερροίας καὶ Ναούσης. — Ὁ πανιερ. Μ/της Βερροίας καὶ Ναούσης κ. Πολύκαρπος ἤγγειλε τηλεγραφικῶς τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ἀφίκετο εἰς Βέρροιαν, τυχὼν ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς ἀπὸ μέρους τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ.

—Ἡ ἀνωτέρα Ἀντιπροσωπεία Ναούσης τηλεγραφικῶς ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τοῦ νέου Μητροπολίτου Βερροίας καὶ Ναούσης κ. Πολυκάρπου.

Μοναστηριακά.—Ἐπαινεθείσης συνοδικῶς καὶ εὐλογηθείσης σχετικῆς πρωτοβουλίας τῆς Ἐφορείας τῶν Νοσοκομείων Βαλουκλῆ ἐψηφίσθησαν λίραι Τουρκίας 500 ὑπὲρ τῶν γενησομένων ἐπισκευῶν τῶν διαφόρων οἰκοδομῶν τῆς Ἱερᾶς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς [Βαλουκλῆ].

—Οἱ πανιερ. Μ/ται Ἐδέσσης κ. Κωνστάντιος καὶ Γιαννιτσῶν καὶ Γουμενίτσης κ Σμάραγδος ὑπέβαλον διὰ γράμματος πληροφορίας τῇ Ἐκκλησίᾳ περὶ τῆς δίκης τοῦ Ἡγουμένου Παναρέτου Λαζαράτου, καταγγελθέντος ἐπὶ καταχρήσεσιν ἐν τῇ οἰκονομικῇ διαχειρίσει τῆς ἐν Ἐδέσσῃ ἱ. Μονῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου, ᾧτινι, ἀποδειχθείσης τῆς ἐνοχῆς αὐτοῦ, ἐπεβλήθη δικαστικῶς ἡ προσήκουσα ποινή.

—Ἀνεγνώσθησαν γράμματα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κρήτης κ. Τίτου, γνωρίζοντος τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν ὑπὸ τῆς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Μητροπόλεως αὐτοῦ διευθέτησιν διαφόρων μοναστηριακῶν ὑποθέσεων τῆς ἐν Κρήτῃ Ἐκκλησίας.

Ἅγιον Μῦρον.—Ἐγκριθείσης τῆς κατασκευῆς κατὰ τὸ τρέχον ἔτος νέου Ἁγίου Μύρου, κατηρτίσθη Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Δέρκων, Πριγκηποννήσων καὶ Σάρδεων, μετὰ γραμματέως τοῦ Ὑπογραμματέως τῆς Ἱ. Συνόδου Μ. Ἀρχιμανδρίτου, εἰς ἣν ἀνετέθη ἡ σκέψις καὶ μέριμνα περὶ τὰ καθέκαστα.

—Ἐπὶ σχετικῷ γράμματι τοῦ Μακαρ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χρυσοστόμου ἐνεκρίθη ἡ ἀποστολὴ τῆς ἀναγκαιούσης διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος ποσότητος Ἁγίου Μύρου.

Διάφορα. — Κατὰ τὰς συνοδικὰς συνεδρίας τοῦ λήξαντος μηνὸς ἀνεγνώσθησαν γράμματα τῶν Μητροπολιτῶν Διδυμοτείχου, Μηθύμνης, Ἐλασσῶνος, Σερβίων καὶ Κοζάνης καὶ Καρδαμύλων καὶ τοῦ Γενικοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου Κώου, ἀφορῶντα εἰς γαμικὰς ὑποθέσεις τῶν χριστιανῶν τῶν ἐπαρχιῶν αὐτῶν, ἐφ' ὧν καὶ ἐλήφθησαν σχετικαὶ ἀποφάσεις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νιζεγορόδου κ. Σέργιος μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν προσωρινῆς Ἱερᾶς Συνόδου διὰ γράμματος ἀπὸ 7 παρελθόντος Ὀκτωβρίου ἀνακοινοῦται

τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ τὰ τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ (6 Δεκεμβρίου 1925) ὡς Ἀναπληρωτοῦ τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Μόσχας καὶ τὴν παρ' αὐτῷ ὀργάνωσιν Πατριαρχικῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἀρξαμένης ἤδη τοῦ ἔργου αὐτῆς ἀδείᾳ τῆς κρατικῆς ἐξουσίας.

— Ἐπὶ τῷ ἑορτασμῷ τῆς τριακονταετηρίδος τῆς ἀρχιερωσύνης (20 λήγοντος) τοῦ γηραιοῦ Μητροπολίτου Μόσχας κ. Βενιαμίν, διεβιβάσθησαν αὐτῷ συγχαρητήριοι προσρήσεις διὰ Πατριαρχικοῦ Γράμματος, ἐν ᾧ ἐπὶ τῇ ἀφορμῇ ταύτῃ διετυπώθησαν κατάλληλοι συστάσεις καὶ εὐχαὶ ὑπὲρ εἰρηνεύσεως καὶ ἑνότητος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας.

Ἡ Α. Σεβασμιότης ηὐχαρίστησε τηλεγραφικῶς.

— Διὰ τοῦ παρὰ τῇ Ὀρθοδόξῳ Ρωσικῇ Ἐκκλησίᾳ Πατριαρχικοῦ ἐν Μόσχᾳ Ἀντιπροσώπου Ἀρχιμ. Βασιλείου Δημοπούλου διεβιβάσθησαν εὐχετήριοι προσρήσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου τῇ ἐν Μόσχᾳ Ἱερᾷ Συνόδῳ ἐπὶ τῇ ἐπαναλήψει τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς, ἀγγελθείσῃ διὰ σχετικοῦ τηλεγραφήματος τοῦ Προέδρου αὐτῆς, καὶ τῇ αὐτόθι Θεολογικῇ Ἀκαδημίᾳ, αἰτησαμένῃ ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς ἑορτῆς αὐτῆς εὐλογίαν διὰ προσαγορευτηρίου τηλεγραφήματος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Ἀλεξάνδρου Βουδένσκυ.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Ἐκτυπωθεὶς ἐπὶ χάρτου ἐκλεκτοῦ καὶ μετὰ πάσης τυπογραφικῆς φιλοκαλίας ἐκυκλοφόρησεν ἤδη ἐνταῦθα καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ τὸ «Ἐγχειρίδιον Ἠθικῆς κατὰ Χριστόν, Μέρος Γενικόν», ἀποτελοῦν τὸν Α΄ τόμον τοῦ διτόμου ἔργου τοῦ σοφοῦ καθηγητοῦ τῆς θεολογίας καὶ φιλοσοφίας ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Ἱ. Θ. Σχολῇ καὶ ἡμετέρου Ἀρχισυντάκτου κ. Β. Ἀντωνιάδου. Τὴν λαμπρὰν ταύτην ἔκδοσιν, ἥτις, εἴμεθα βέβαιοι, μετὰ χαρᾶς θέλει χαιρετισθῇ ὑπὸ τῶν ἁπανταχοῦ μαθητῶν τοῦ συγγραφέως, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, συνιστῶμεν θερμῶς πρὸς πάντας τοὺς περὶ τὴν ἱ. θεολογίαν ἀσχολουμένους καὶ ἐν γένει πρὸς τοὺς φιλομούσους. Χάριν δὲ τῆς ἀπροσκόπτου ἐκτυπώσεως καὶ τοῦ Β΄ τόμου, συντελουμένης ἤδη ἀπὸ μηνῶν, παρακαλοῦνται ἀπὸ μέρους τῆς οἰκείας Ἐπιτροπῆς, οἱ καθυστεροῦντες, ὅπως ἐγκαίρως ἀποστείλωσι τὴν συνδρομὴν αὐτῶν.

مدير مسؤل : ملاتيوس لوقاكيس